

ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ

БЮЛЕТИН-КАТАЛОГ

СЪДЕБНА ПРАКТИКА ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

В настоящия бюлетин-каталог „Съдебна практика по правата на човека“ ще намерите каталог на решенията, постановени от септември 2010 г. до септември 2012 г., от Европейския съд по правата на човека („ЕСПЧ“) по дела срещу България и подбрани решения по дела срещу други държави, както и решения на Съда на Европейския съюз („СЕС“) по дела, касаещи защитата на правата на човека. Каталогът съдържа кратко резюме на основния предмет на решението, като подробният текст може да бъде намерен в съответния брой на [бюлетин „Съдебна практика по правата на човека“](#), издание на фондация „Български адвокати за правата на човека“.

Съдържание	
1. ДОПУСТИМОСТ НА ЖАЛБИТЕ ПРЕД СЪДА.....	3
2. ПРАВО НА ЖИВОТ	5
3. ЗАБРАНА ЗА ИЗТЕЗАНИЕ И НЕЧОВЕШКО И УНИЗИТЕЛНО ОТНАСЯНЕ	13
4. ПРАВО НА СВОБОДА И СИГУРНОСТ.....	25
5. ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВ СЪДЕБЕН ПРОЦЕС.....	33
6. ПРАВО НА ЗАЧИТАНЕ НА ЛИЧНИЯ И СЕМЕЕН ЖИВОТ, НА ДОМА И КОРЕСПОНДЕНЦИЯТА.....	53
7. СВОБОДА НА ИЗРАЗЯВАНЕ, НА СЪВЕСТТА И РЕЛИГИЯТА, НА СЪБРАНИЯТА И НА СДРУЖАВАНЕ.....	67
8. ПРАВО НА СОБСТВЕНОСТ.....	76
9. ЗАБРАНА ЗА ДИСКРИМИНАЦИЯ	84
10. СВОБОДА НА ПРИДВИЖВАНЕ	90
11. ДРУГИ ПРАВА	92

1. ДОПУСТИМОСТ НА ЖАЛБИТЕ ПРЕД СЪДА

1. Несъществено засягане на правата на жалбоподателите (липса на значителна вреда)

Съдът прилага новия критерий за допустимост на жалбите – “несъществено засягане” – и обявява за недопустима жалба по оплакване, че процесът по налагането на глоба от 150 евро заради нарушение на правилата за движение по пътищата и отнемането на една точка от талона е бил несправедлив. [Бюлетин № 3.](#)
[Rinck v. France \(no. 18774/09\)](#) – Решение на Съда по допустимостта

ЕСПЧ прилага новия критерий за допустимост по чл. 35, § 3(b) от Конвенцията по две дела срещу Чехия, касаещи оплаквания за несправедлив процес. [Бюлетин № 6.](#)
[Holub v. the Czech Republic \(no. 24880/05\)](#) и [Bratři Zátkové, a.s. v. the Czech Republic \(no. 20862/06\)](#)- Решения на Съда по допустимостта

Съдът за първи път се позовава във връзка с наказателно дело на новия критерий за допустимост „претърпяна значителна вреда”, като отхвърля оплакването за продължителен наказателен процес въз основа на този критерий. [Бюлетин № 18.](#)
[Gagliano Giorgi v. Italy \(no. 23563/07\)](#)

---

2. Компетентност на Съда *ratione temporis*

Отдалечеността на убийствата през 1940 г. в Катин от момента на ратифицирането на Конвенцията от Русия – а именно 58 години – и липсата на процесуално-следствени действия след приемането на Конвенцията от Русия прави невъзможно да се направи връзка между онова далечно минало и настоящия след-ратификационен период; липсват и нови обстоятелства, които да са били разкрити след ратификацията, които да изискват ново разследване от руските власти. Поради това Съдът няма компетентност *ratione temporis* да разгледа оплакванията на жалбоподателите по чл. 2 от Конвенцията. [Бюлетин № 19.](#)
[Janowiec and others v. Russia \(nos. 55508/07, 29520/09\)](#)

---

3. Компетентност *ratione personae*

Съдът обявява жалба с оплаквания за нарушение на чл. 3 на Конвенцията за недопустима *ratione personae* поради строго индивидуалния характер на това право и автономното понятие за ‘жертва на нарушение’. [Бюлетин № 21.](#)
[Kaburov v. Bulgaria \(no. 9035/06\)](#) - Решение на Съда по допустимост

---

4. Злоупотреба с правото на жалба

Поведението на адвокатите на жалбоподателя, които не са изпълнили надлежно задълженията си да информират Съда за всяко ново важно развитие по делото,

представлява злоупотреба с правото на жалба по силата на чл. 35, § 3 (а) от Конвенцията. [Бюлетин № 19.](#)
[Bekauri v. Georgia \(no. 14102/02\)](#)

---

5. Срок за подаване на жалбата пред Съда

Съдът обявява за недопустима жалба с оплаквания за нарушение на правото на личен живот поради неспазване на шестмесечния срок за подаване на жалба по правилата на чл. 35 на Конвенцията. [Бюлетин № 21./ Бюлетин № 22.](#)
[Aramov v. Bulgaria \(no. 28649/03\)](#) - Решение на Съда по допустимост

Шестмесечният срок за подаване на жалба до Съда започва да тече в деня, следващ този, в който на жалбоподателя е било връчено окончателното съдебно решение и изтича в полунощ на последния ден на шестия месец, без значение дали този ден е почивен ден или официален празник. [Бюлетин № 21.](#)
[Sabri Güneş v. Turkey \(no. 27396/06\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Съдът е отхвърлил предварителното възражение на правителството по чл. 35, § 1 от Конвенцията относно условията за допустимост на жалбата, че тя е подадена девет години след изчезването на сродника на жалбоподателите. [Бюлетин № 22.](#)
[Er and Others v. Turkey \(no. 23016/04\)](#)

---

2. ПРАВО НА ЖИВОТ

1. Позитивно задължение на държавите

Позитивното задължение на държавите по чл. 2 от Конвенцията да защитават живота на тези под тяхна юрисдикция не следва да налага непосилно и непропорционално бреме на властите. Не всеки твърдян риск за живота ангажира властите да предприемат конкретни мерки за предотвратяването му. [Бюлетин № 1.](#)

[Fedina v. Ukraine \(no. 17185/02\)](#)

Наличието на законодателна пречка за наследниците на убийтия да се запознаят с материалите по разследването и така да участват ефективно в наказателното производство представлява нарушение на правото на живот по чл. 2 от Европейската конвенция за правата на човека („Конвенцията“). [Бюлетин № 3.](#)

[Seidova and others v. Bulgaria \(no. 310/04\)](#)

Комуникирана е жалба на правителството относно отказ на властите да разрешат употребата на нелицензиран експериментален медицински продукт за лечение на пациент в терминална фаза на заболяването. [Бюлетин № 17.](#)

[Hristozov and Staykova-Petermann v. Bulgaria u Misheva and others v. Bulgaria \(nos. 47039/11 and 358/12\)](#) – *Постановено е решение по делото от 13 ноември 2012 г.*

Съдът намира нарушение на позитивните задължения на Русия по чл. 2 от Конвенцията заради неадекватното планиране и провеждане на спасителната операция при атентата в московския театър „Дубровка“, както и заради неефективността на последвалото разследване на действията на властите по случая. [Бюлетин № 15.](#)

[Finogenov and others v. Russia \(nos. 18299/03 and 27311/03\)](#)

Властите са нарушили задължението си по чл. 2, като не са предоставили своевременно полагащите се безплатни медикаменти на раковоболен пациент. [Бюлетин № 19.](#)

[Panaitescu v. Romania \(no. 30909/06\)](#)

Отдалечеността на убийствата през 1940 г. в Катин от момента на ратифицирането на Конвенцията от Русия – а именно 58 години – и липсата на процесуално-следствени действия след приемането на Конвенцията от Русия прави невъзможно да се направи връзка между онова далечно минало и настоящия след-ратификационен период; липсват и нови обстоятелства, които да са били разкрити след ратификацията, които да изискват ново разследване от руските власти. Поради това Съдът няма компетентност *ratione temporis* да разгледа оплакванията на жалбоподателите по чл. 2 от Конвенцията. [Бюлетин № 19.](#)

[Janowiec and others v. Russia \(nos. 55508/07, 29520/09\)](#)

A. Неадекватно планиране на полицейска операция

Смърт, причинена в резултат на изтезание в ареста и непредоставяне на адекватно лечение, както и смърт в резултат на неадекватно планиране на полицейска операция,

са в нарушение на правото на живот по чл. 2 от Европейската конвенция за правата на човека („ЕКПЧ” или „Конвенцията”). [Бюлетин № 1.](#)
[Bekirski v. Bulgaria \(no. 71420/01\)](#) и [Vlaevi v. Bulgaria \(272/05 и 890/05\)](#)

Италия не е нарушила задълженията си по чл. 2 от Конвенцията във връзка със смъртта на демонстрант по време на среща на Г-8. [Бюлетин № 7.](#)
[Giuliani and Gaggio v. Italy \(no.23458/02\)](#) - Решение на Голямото отделение

Застрашаването на живота на репортер от изстрели от полицията по време, когато той е отразявал полицейска акция с разрешението на самата полиция, е в нарушение на правото на живот по чл. 2. [Бюлетин № 10.](#)
[Trévalec v. Belgium \(no. 30812/07\)](#)

Съдът намира нарушение на позитивните задължения на Русия по чл. 2 от Конвенцията заради неадекватното планиране и провеждане на спасителната операция при атентата в московския театър „Дубровка”, както и заради неефективността на последвалото разследване на действията на властите по случая. [Бюлетин № 15.](#)
[Finogonov and others v. Russia \(nos. 18299/03 and 27311/03\)](#)

Б. Защита на едно лице от действия на трети лица

Непредприемането на действия от страна на полицейските власти да предотвратят покушение върху журналист, въпреки че са били информирани за готвеното покушение и дори за самоличността на вероятните извършители, е в нарушение на задължението на държавите по чл. 2 от Конвенцията да предприемат необходимите мерки за защита живота на тези под тяхната юрисдикция. [Бюлетин № 1.](#)
[Dink v. Turkey \(no. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 и 7124/09\)](#)

Държавата е нарушила позитивните си задължения по чл. 2 от Европейската конвенция за правата на човека („Конвенцията”), тъй като разследването на смърт, причинена от трети лица, е продължило повече от седем години и са допуснати редица пропуски, следствие на което не е имало нито едно годно доказателство, което да свързва обвиняемите с престъплението. [Бюлетин № 4.](#)
[Zashevi v. Bulgaria \(no. 19406/05\)](#)

Действията на властите по повод издирването на изчезнало 8-годишно момче са разумни и не са в нарушение на позитивното задължение на държавата по чл. 2 от Конвенцията да предприеме мерки за защита на живот в риск. [Бюлетин № 1.](#)
[Deyanov v. Bulgaria \(no. 2930/04\)](#)

Държавата е нарушила процедурното си задължение по чл. 2 от Конвенцията (право на живот), тъй като и наказателноправното, и гражданскоправното средство, използвани от жалбоподателката, не са позволили да се установят адекватно причините за смъртта на сина ѝ и да се потърси отговорност от евентуално виновното лице. [Бюлетин № 9.](#)
[Anna Todorova v. Bulgaria \(no. 23302/03\)](#)

Властите не са успели да изпълнят задълженията си да осигурят ефективно наблюдение в училище, пред което момче е било намушкано с нож от ученик. [Бюлетин № 22.](#)
[Kayak v. Turkey \(no.60444/08\)](#)

В. Защита на общността от определено лице, за което се знае, че е опасно

Предсрочното освобождаване от затвора поради добро поведение на лице, осъдено за убийство, което впоследствие извършило ново убийство, не представлява нарушение на позитивното задължение на държавата по чл. 2 от Конвенцията. [Бюлетин № 16.](#)
[Choreftakis and Choreftaki v. Greece \(no. 46846/08\)](#)

Г. Защита на лице, за което се знае, че страда от психическо разстройство от него самото

Държавата отговаря за смъртта на младеж, самоубил се по време на военна служба, тъй като не е била извършена задълбочена проверка на годността му за такава служба, а началниците на младежа не се съобразили с нестабилното му психологично състояние. [Бюлетин № 5.](#)
[Servet Gündüz and Others v. Turkey \(no. 4611/05\)](#)

Турция не е успяла да предотврати самоубийството на млад войник, изпълняващ задължителната си военна служба, който е страдал от душевно разстройство. [Бюлетин № 13.](#)
[Acet and Others v. Turkey \(no. 22427/06\)](#)

Д. Регулация на опасни дейности

Скоковете с парашут са обичайна част от военните задължения, поради което смъртта на инструктор по парашутизъм по време на тренировъчна практика би могла да ангажира отговорността на държавата по чл. 2 от Конвенцията, само ако се дължи на недостатъчна регулация или контрол на тази дейност, но не и ако е причинена от небрежно поведение на лице или последователност от нещастни събития. [Бюлетин № 3.](#)
[Stoyanovi v. Bulgaria \(no. 42980/04\)](#)

Налице е нарушение на материалния и процедурен аспект на правото на живот по чл. 2 на Конвенцията при инцидент с дете в необезопасен електрически трансформатор. Националната съдебна система не е успяла да идентифицира отговорните за инцидента лица поради липсваща работеща система за идентификация на собствениците и ползвателите на съоръжения с високо напрежение, за да се осигури спазване на изискванията за безопасността им. [Бюлетин № 19.](#)
[Iliya Petrov v. Bulgaria \(no. 19202/03\)](#)

Позитивните задължения на държавата по чл. 2 включват и стриктен контрол при подбора на служителите на правоприлагащите органи, на които бива разрешено да носят служебно оръжие. [Бюлетин № 16.](#)
[Gorovenky and Bugara v. Ukraine \(nos. 36146/05 и 42418/05\)](#)

Държавата е отговорна за животозастрашаващото поведение на запасен полицаи в бар, в който той прострелял барман със служебното си оръжие. [Бюлетин № 19.](#)
[Sašo Gorgiev v. the former Yugoslav Republic of Macedonia \(no. 49382/06\)](#)

Е. Природни бедствия и нещастни случаи

Нападение от бездомни кучета, довело до смъртта на 9-годишно дете, не ангажира отговорността на държавата, защото става дума за трагична случайност, а не за тежък пропуск или умишлено бездействие от страна на властите. [Бюлетин № 5.](#)
[Berü v. Turkey \(no. 47304/07\)](#)

В нарушение на чл. 2 от Конвенцията полската правна система като цяло не е дала своевременен и адекватен отговор на едно защитимо оплакване относно смъртта на съпруга на жалбоподателката вследствие на небрежност. Жалбоподателката не е можела да установи нито в образуваното наказателно производство, нито във възможното гражданско производство чия е отговорността за падането на дървото, довело до смъртта на съпруга ѝ, и да получи адекватно обезщетение. [Бюлетин № 10.](#)
[Ciechońska v. Poland \(no. 19776/04\)](#)

Руските власти не са изпълнили задължението си да защитят живота на жалбоподателите вследствие на наводнение от изпускане на водите на язовир, въпреки че са знаели две години преди наводнението за лошото състояние на речното корито и не са предприели мерки в тази посока. [Бюлетин № 17.](#)
[Kolyadenko and Others v. Russia \(nos. 17423/05, 20534/05, 20678/05, 23263/05, 24283/05 and 35673/05\)](#)

Турските власти не са приложили необходимото усърдие да защитят живота на 7-годишно момче, замръзнало по пътя за вкъщи след по-ранно приключване на учебните занятия поради виелица. [Бюлетин № 19.](#)
[Ýlbeyi Kemalođlu and Meriye Kemalođlu v. Turkey \(no. 19986/06\)](#)

Ж. Смърт в ареста, в затвора или по време на военна служба

Убийството на задържан при опита му за бягство от полицейското управление, както и непровеждането на ефективно разследване по случая, е нарушение на правото на живот по чл. 2 от Европейската конвенция за правата на човека („Конвенцията”). [Бюлетин № 2.](#)
[Karandja v. Bulgaria \(no. 69180/01\)](#)

При липса на данни за съществуването на реален и непосредствен риск военнослужещ да се самоубие, властите не могат да бъдат държани отговорни, че не са предприели действия, за да предотвратят самоубийството. [Бюлетин № 3.](#)
[Serdar Yigit and Others v. Turkey \(no. 20245/05\)](#)

Неоказването на адекватна медицинска помощ на задържан в полицията глухоням човек, в резултат на което той починал, и липсата на независимо и своевременно разследване на обстоятелствата около смъртта му са в нарушение на чл. 2 от Конвенцията (право на живот). [Бюлетин № 4.](#)
[Jasinskis v. Latvia \(no. 45744/08\)](#)

Смъртта на затворник, осъден за неплащане на глоба от около 20 евро и пребит от друг затворник, ангажира отговорността на държавата, защото той е бил настанен в килия заедно с осъдени за тежки престъпления, а въпреки нестабилното му здравословно състояние надзирателите не положили необходимите грижи за него. [Бюлетин № 5.](#)
[Iorga and Others v. Romania \(no. 26246/05\)](#)

Неоказването на адекватна медицинска помощ на задържано лице и неефективното разследване на последвалата смърт представляват нарушения на материалния и на процедурния аспект на правото на живот по чл. 2 от Конвенцията. [Бюлетин № 5.](#)
[Jordanovi v. Bulgaria \(no. 10907/04\)](#)

Неправдоподобното официално обяснение за смъртта на 20-годишен мъж в затвора и липсата на ефикасно разследване в продължение на повече от седем години на причините за смъртта му е основание за констатация на нарушение на материално-правния и процесуално-правния аспект на чл. 2 (право на живот). [Бюлетин № 10.](#)
[Predicã v. Romania \(no.42344/07\)](#)

Неизползването от страна на жалбоподателката на наличните гражданскоправни средства, които са могли да ангажират отговорността на съответните длъжностни лица и институции за смъртта на сина ѝ в армията и да ѝ бъде присъдено обезщетение, е основание за ЕСПЧ да приеме, че няма нарушение на чл. 2 от Конвенцията. [Бюлетин № 11.](#)
[Csiki v. Romania \(no. 11273/05\)](#)

Липсата на ранна и точна диагностика на специфичния вид туберкулоза, от която е страдал жалбоподателя, както и забавянето в осигуряването на необходимото лечение и предоставянето на медицински грижи от специализиран лекарски персонал представляват нарушение на позитивното задължение на държавата да защити здравето и живота на жалбоподателя в затвора. [Бюлетин № 14.](#)
[Makharadze and Sikharulidze v. Georgia \(no.35254/07\)](#)

Властите не са направили всичко, което разумно е можело да се очаква от тях, за да предотвратят самоубийството на младо момче с личностно разстройство в затвора, в нарушение на задължението им по чл. 2 от Конвенцията. [Бюлетин № 15.](#)
[De Donder and De Clippel v. Belgium \(no. 8595/06\)](#)

Властите не са изпълнили задължението си да защитят живота на ром, задържан в полицията, който починал след като по твърдения на полицията скочил от процореца на полицейското управление с главата напред. [Бюлетин № 17.](#)
[Eremiášová and Pechová v. the Czech Republic \(no. 23944/04\)](#)

Разследването на причините за убийството на наборен военнотружещ е било задълбочено, независимо и своевременно, но на законодателно ниво липсва адекватна регламентация на случаите, в които е допустима употребата на смъртоносна сила. [Бюлетин № 20.](#)
[Putintseva v. Russia \(no. 33498/04\)](#)

Смъртта на близък на жалбоподателите, отведен в изтрезвителното от полицията и починал там от коремна травма, която Съдът намира за причинена от полицията и

неефективното разследване на обстоятелствата около смъртта му са в нарушение на чл. 2 от Конвенцията (право на живот). [Бюлетин № 5.](#)
[Mikhalkova and Others v. Ukraine \(no. 10919/05\)](#)

---

2. Употреба на сила от властите

Убийството от полицаи на младеж, който не е бил въоръжен и не е представлявал конкретна опасност, е в нарушение на чл. 2 от Конвенцията (право на живот). [Бюлетин № 7.](#)
[Alikaj and others v. Italy \(application no. 47357/08\)](#)

Нарушение на позитивните задължения на Русия по чл. 2 от Конвенцията във връзка с въздушно нападение на федералните служби над чеченско село. [Бюлетин № 7.](#)
[Esmukhambetov and others v. Russia \(no. 23445/03\)](#)

Комуникирана е жалба на правителството относно убийството на турски гражданин от служител на българската гранична полиция при риболов в български води. [Бюлетин № 17.](#)
[Ercan and others v. Bulgaria \(no. 21470/10\)](#) – Жалба, комуникирана на правителството

---

3. Ефективно разследване

Пропуски в разследването не съставляват нарушение на чл. 2 от Конвенцията, когато наличните доказателства са били достатъчни, за да подкрепят изводите на разследващия орган. [Бюлетин № 2.](#)
[Pankov v. Bulgaria \(no. 12773/03\)](#)

Неоказването на адекватна медицинска помощ на задържан в полицията глухоням човек, в резултат на което той починал, и липсата на независимо и своевременно разследване на обстоятелствата около смъртта му са в нарушение на чл. 2 от Конвенцията (право на живот). [Бюлетин № 4.](#)
[Jasinskis v. Latvia \(no. 45744/08\)](#)

При смърт при неизяснени обстоятелства на задържано лице държавата е длъжна да образува и проведе ефективно разследване. В случая е било необходимо разследването не само да доведе до изключване на версията за насилие, причинено от полицейските служители, но и да се разпростре до проверка дали властите са пропуснали да отразят и предадат на медиците информация за заболяването на жалбоподателя. [Бюлетин № 5.](#)
[Iordanovi v. Bulgaria \(no. 10907/04\)](#)

Неотчитането на важни доказателства във връзка със смъртен случай, причинен от трети лица, и невъзможността роднините на убития да участват в разследването на смъртта му правят това разследване неефективно, в нарушение на чл. 2 от Конвенцията (право на живот). [Бюлетин № 5.](#)
[Dimitrova and Others v. Bulgaria \(no. 44862/04\)](#)

Оплакванията за неефективно разследване на смъртта на сина на жалбоподателя са недопустими, тъй като са събрани и обсъдени редица доказателства, а заинтересованите

лица са имали възможност да обжалват прокурорските постановления пред съд в рамките на състезателна процедура. [Бюлетин № 5.](#)
[Georgi Georgiev v. Bulgaria \(no. 34137/03\)](#)

Липсата на адекватно разследване на две престъпления, извършени по време на войната за независимост на Хърватия, е в нарушение на чл. 2 от Конвенцията. [Бюлетин № 5.](#)
[Jularić v. Croatia \(no. 20106/06\)](#) и [Skendžić and Krznarić v. Croatia \(no. 16212/08\)](#)

Смъртта на близък на жалбоподателите, отведен в изтрезвителното от полицията и починал там от коремна травма, и неефективното разследване на обстоятелствата около смъртта му са в нарушение на чл. 2 от Конвенцията (право на живот). [Бюлетин № 5.](#)
[Mikhalkova and Others v. Ukraine \(no. 10919/05\)](#)

Разследване на смърт, продължило повече от 15 години, като властите допуснали да се изгубят важни веществени доказателства, е в нарушение на чл. 2 от Конвенцията.
[Бюлетин № 6.](#)
[Genchevi v. Bulgaria \(no. 33114/03\)](#)

Продължилото прекомерно дълго разследване на полицейско насилие при потушаването на анти-комунистически демонстрации през 1989 г. е в нарушение на процедурния аспект на чл. 2 от Конвенцията. [Бюлетин № 7.](#)
[Lăpușan and others v. Romania \(nos. 29007/06, 30552/06, 31323/06, 31920/06, 34485/06, 38960/06, 38996/06, 39027/06 and 39067/06\)](#)

Румъния е нарушила чл. 2 от Конвенцията (право на живот), тъй като разследването на смъртта на сина на двама от жалбоподателите, убит от полицията по време на анти-комунистически протести, е продължило прекалено дълго, било е напълно неефективно и е приключило с предложение за амнистиране на виновните. [Бюлетин № 9.](#)
[Association "21 December 1989" and Others v. Romania \(nos. 33810/07 and 18817/08\)](#)

Русия е нарушила задълженията си по чл. 2 от Конвенцията (право на живот) при две въздушни атаки срещу окупиран от екстремисти град в Чечения, при които са загинали роднини на част от жалбоподателите и е бил застрашен животът на всички жалбоподатели. Липсата на адекватно разследване по жалбите на жалбоподателите след въздушните нападения е в нарушение на процедурния аспект на чл. 2. [Бюлетин № 9.](#)
[Kerimova and Others v. Russia \(nos. 17170/04, 20792/04, 22448/04, 23360/04, 5681/05 and 5684/05\)](#) и [Khamzayev and Others v. Russia \(no. 1503/02\)](#)

ЕСПЧ отхвърля оплакванията на жалбоподателката за процедурно нарушение на чл. 2 от Конвенцията, тъй като намира проведеното разследване на смъртта на сина ѝ за ефективно според критериите, установени в практиката на Съда. [Бюлетин № 10.](#)
[Mecheva v. Bulgaria \(no. 323/04\)](#)

Неправдоподобното официално обяснение за смъртта на 20-годишен мъж в затвора и липсата на ефикасно разследване в продължение на повече от седем години на причините за смъртта му е основание за констатация на нарушение на материално-правния и процесуално-правния аспект на чл. 2 (право на живот). [Бюлетин № 10.](#)
[Predică v. Romania \(no.42344/07\)](#)

В нарушение на чл. 2 от Конвенцията полската правна система като цяло не е дала своевременен и адекватен отговор на едно защитимо оплакване относно смъртта на съпруга на жалбоподателката вследствие на небрежност. Жалбоподателката не е можела да установи нито в образуваното наказателно производство, нито във възможното гражданско производство чия е отговорността за падането на дървото, довело до смъртта на съпруга ѝ, и да получи адекватно обезщетение. [Бюлетин № 10.](#)
[Ciechońska v. Poland \(no. 19776/04\)](#)

Великобритания е отговорна за непровеждането на пълно и независимо разследване на смъртта на петима иракчани, причинена от действията на войници от британската армия по време на окупацията на Ирак. [Бюлетин № 11.](#)
[Al-Skeini and Others v. United Kingdom \(no. 55721/07 - \)](#) Решение на Голямото отделение

Налице е нарушение на материалния и процедурен аспект на правото на живот по чл. 2 на Конвенцията при инцидент с дете в необезопасен електрически трансформатор. Националната съдебна система не е успяла да идентифицира отговорните за инцидента лица поради липсваща работеща система за идентификация на собствениците и ползвателите на съоръжения с високо напрежение, за да се осигури спазване на изискванията за безопасността им. [Бюлетин № 19.](#)
[Iliya Petrov v. Bulgaria \(no. 19202/03\)](#)

---

3. ЗАБРАНА ЗА ИЗТЕЗАНИЕ И НЕЧОВЕШКО И УНИЗИТЕЛНО ОТНАСЯНЕ

1. Изтезание, нечовешко и унизително третиране

ЕСПЧ комуникира по чл. 3 от Конвенцията (забрана за изтезание и нечовешко и унизително отнасяне) оплакването на жалбоподателка, която била оставена от полицията в продължение на час и половина заключена с белезници на улицата.

[Бюлетин № 4.](#)

[M.T. v. Bulgaria \(no. 37723/08\)](#) – Жалбата е впоследствие заличена от списъка на Съда на 1 януари 2012 г.

ЕСПЧ комуникира по чл. 3 от Конвенцията жалба по всящо пред него дело, свързано с медицинска интервенция, извършена въпреки изричния отказ на пациента от лечение.

[Бюлетин № 4.](#)

[Daskalovi v. Bulgaria \(no. 27915/06\)](#) - Жалба, комуникирана от Съда на българското правителство

Гинекологичният преглед на 16-годишно задържано от полицията момиче, без да бъде поисканосъгласието ѝ, е в нарушение на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 6.](#)

[Yazgül Yılmaz v. Turkey \(no. 36369/06\)](#)

Отказът на лекари и болници да назначат генетично изследване на бременната жалбоподателка, при положение, че е имало подозрение, че плодът ѝ е с тежки малформации, представлява унизително третиране по смисъла на чл. 3 от Конвенцията.

[Бюлетин № 9.](#)

[R. R. v. Poland \(no. 27617/04\)](#)

Принудителното настаняване на жалбоподателя в психиатрична клиника и лечението му в продължение на 41 дни без право на контакт с близки или адвокат е незаконно и представлява унизително третиране. [Бюлетин № 13.](#)

[Gorobet v. Moldova \(no.30951/10\)](#)

Законодателство, което не позволява идентифицирането на маскирани полицейски служители от специалните части при разследване срещу тях гарантира фактическа безнаказаност на определена категория полицаи. Българският закон не криминализира причиняването на психически страдания от страна на органи на властта, което е проблем във връзка със задължението за провеждане на ефективно разследване на защитими оплаквания от малтретиране. [Бюлетин № 13.](#)

[Hristovi v. Bulgaria \(no. 42697/05\)](#)

Изключително лошите битови условия в дома за хора с психични разстройства в с. Пастра представляват унизително отнасяне по смисъла на чл. 3 на Конвенцията.

[Бюлетин № 16.](#)

[Stanev v. Bulgaria \(no. 36760/06\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Наложено наказание доживотен затвор без възможност за предсрочно освобождаване на три лица, осъдени за тежки убийства, за които съществува възможността Държавният секретар да ги освободи само в изключителни случаи по „състрадателни мотиви”, не представлява нарушение на забраната по чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 16.](#)

[Vinter and Others v. The United Kingdom \(nos. 66069/09; 130/10; 3896/10\)](#) – Делото се гледа в момента пред Голямото отделение

Лошите условия на живот в психиатрична клиника в Румъния – пренаселеност, лоша хигиена и др., са причина за нарушение на забраната за нечовешко и унижително третиране. [Бюлетин № 18.](#)

[Parascineti v. Romania \(no. 32060/05\)](#)

Поведението на руските власти в отговор на опитите на близките на избити поляци да установят истината за това какво се е случило през 1940 г. в Катин представлява нечовешко отнасяне. Русия е нарушила задълженията си по Конвенцията, като е отказала да предостави на Съда постановлението за прекратяване на разследването на т. нар. „Катинско клане”. [Бюлетин № 19.](#)

[Janowiec and others v. Russia \(nos. 55508/07, 29520/09\)](#)

Съдът обявява жалба с оплаквания за нарушение на чл. 3 на Конвенцията за недопустима *ratione personae* поради строго индивидуалния характер на това право и автономното понятие за ‘жертва на нарушение’. [Бюлетин № 21.](#)

[Kaburov v. Bulgaria \(no. 9035/06\)](#) - Решение на Съда по допустимост

Съдът отхвърля жалба срещу България във връзка с оплаквания на български граждани за действия, случили се на италианска територия в юрисдикцията на италианските власти, при положение, че българските органи са оказали необходимото съдействие в рамките на своята компетентност. [Бюлетин № 22.](#)

[M and others v. Italy and Bulgaria \(no. 40020/03\)](#)

Като не е осигурила адекватна защита на човек с психически и физически увреждания срещу тормоз, упражняван от малолетни ученици, държавата е нарушила позитивните си задължения по чл. 3. [Бюлетин № 22.](#)

[Dorđević v. Croatia \(no. 41526/10\)](#)

A. Условия на задържане

Изтезание в арест и непредоставяне на своевременно адекватно лечение е нарушение на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 1.](#)

[Bekirski v. Bulgaria \(no. 71420/01\)](#)

Наказанието доживотен затвор без право на замяна не е нечовешко и унижително отнасяне, тъй като има възможност за помилване. [Бюлетин № 1.](#)

[Iorgov \(II\) v. Bulgaria \(no. 36295/02\)](#)

Непредоставяне на възможност на лишен от свобода с доказани проблеми на зрението да се лекува в специализирана очна клиника въпреки препоръките на няколко специалиста за това, заедно с факта, че затворническата болница не е можела да

предостави лечението, е нарушение на забраната за нечовешко и унижително третиране по чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 1.](#)
[Xiros v. Greece \(no. 1033/07\)](#)

Затворническите власти са положили достатъчно адекватни медицински грижи за задържано лице, страдащо от туберкулоза, поради което не е налице нарушение на забраната за нечовешко и унижително отнасяне по чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 1.](#)
[Pakhomov v. Russia \(no. 44917/08\)](#)

Непредоставянето на адекватна медицинска помощ на ХИВ позитивни затворници е нарушение на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 2.](#)
[Logvinenko v. Ukraine \(no. 13448/07\)](#) и [A.B. v. Russia \(no. 1439/06\)](#)

Непредоставянето на информация на Съда от страна на правителството или предоставянето на неясна информация за полагами грижи за затворник, страдащ от туберкулоза, може да доведе до констатация за нарушение на чл. 3 от Конвенцията, независимо че в по-късен момент жалбоподателят е бил лекуван. [Бюлетин № 2.](#)
[Petukhov v. Ukraine \(no. 43374/02\)](#)

Заклучението на националните съдилища, че липсвала причинна връзка между пренаселеността в местата за задържане, която според тях се дължала на „обективни причини”, и действията на държавата, лишават лицата от правно средство за защита по оплаквания за лоши условия на задържане. [Бюлетин № 3.](#)
[Roman Karasev v. Russia \(no. 30251/03\)](#)

Поставянето на затворник в условия, довели до заболяването му от туберкулоза, е в нарушение на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 4.](#)
[Dobri v. Romania \(no. 25153/04\)](#)

Системното използване на белезници в продължение на 13 години при всяко извеждане на затворник от килията му е в нарушение на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 5.](#)
[Kashavelov v. Bulgaria \(no. 891/05\)](#)

Излагането на затворник, страдащ от хронично белодробно заболяване, на пасивното пушене на останалите затворници, довело до влошаване на състоянието му, представлява нарушение на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 5.](#)
[Elefteriadis v. Romania \(no. 38427/05\)](#)

Честите премествания на лишен от свобода в различни затвори са оправдани с оглед на личността му и не са в нарушение на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 5.](#)
[Payet v. France \(no. 19606/08\)](#)

Искът за обезщетение по ЗОДОВ не може да се счита за ефективно вътрешноправно средство във връзка с условията на задържане, когато твърдяното нарушение на чл. 3 продължава, както и поради формалистичния подход на българския съд при доказването на неимуществени вреди. [Бюлетин № 6.](#)
[Iliev and others v. Bulgaria \(nos. 4473/02 and 34138/04\)](#) и [Radkov v. Bulgaria \(no. 2\) \(no. 18382/05\)](#)

Гръцките власти са нарушили чл. 3 от Конвенцията, тъй като са задържали малолетен кандидат за убежище в нечовешки условия и не са взели мерки за закрилата му.

[Бюлетин № 8.](#)

[Rahimi v. Greece \(no. 8687/08\)](#)

Мерките за сигурност при извеждането на затворник следва да бъдат пропорционални на риска, който той представлява. Затова поставянето на белезници на ръцете и краката на жалбоподателя при всяко извеждане от затвора за медицински преглед, както и присъствието на надзиратели или полицаи по време на самите прегледи, включително урологични, без при това да е доказана сериозна опасност жалбоподателят да се опита да избяга или да нарани друго или себе си, представлява унижително отношение и е в нарушение на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 9.](#)

[Duval v. France \(no. 19868/08\)](#)

Поставянето на подсъдимия в метална клетка в съдебната зала, без да има данни той да е по някакъв начин опасен, е в нарушение на чл. 3 от Конвенцията (забрана на нечовешко и унижително отнасяне). Мизерните условия, в които жалбоподателят е бил задържан под стража, също са в нарушение на тази разпоредба. [Бюлетин № 9.](#)

[Khodorkovskiy v. Russia \(no. 5829/04\)](#)

Нарушение на чл. 3 от Конвенцията (забрана на нечовешко и унижително отнасяне) заради условията на задържане – пренаселена килия, мизерни условия, липса на възможност за физически упражнения; и заради решението на властите по време на всяко съдебно заседание да поставят жалбоподателя в метална клетка в залата, въпреки че не е имало данни той да е бил склонен към насилие или да е по някакъв друг начин опасен. [Бюлетин № 9.](#)

[Khodorkovskiy v. Russia \(no. 5829/04\)](#)

Формалистичната и неефективна процедура във връзка с предоставянето на закрила на чужденци в Гърция и условията на задържане в центровете за задържане на чужденци представляват нечовешко и унижително третиране. [Бюлетин № 10.](#)

[R.U. v. Greece \(no. 2237/08\)](#)

Пълната изолация на лишен от свобода от останалите затворници е допустимо само в изключителни случаи и като временна мярка. [Бюлетин № 10.](#)

[Csüllög, v. Hungary \(no.30042/08\)](#)

Изолирането на затворник в наказателна килия без дрехи в рамките на седем дни представлява нечовешко и унижително отнасяне. [Бюлетин № 11.](#)

[Hellig v. Germany \(№ 20999/05\)](#)

Непредоставянето на медицински грижи на жалбоподателя в затвора, адекватни на неговото състояние на диабетик, включително липсата на проследяване на състоянието му от специалист, липсата на адекватна храна и др., които са довели до хипогликемична криза и множество тежки усложнения, е в нарушение на забраната за нечовешко и унижително третиране по член 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 12.](#)

[Demian c. Roumanie \(no. 5614/05\)](#)

Приковаването с белезници за дърво в двора на полицейския участък на мъж, страдащ от коксартроза, представлява нечовешко и унижително отнасяне (нарушение на материалния аспект на чл. 3). Румъния е нарушила и процедурния аспект на чл. 3, тъй като заведеното от жалбоподателя наказателно производство срещу полиция е било прекратено с мотива, че оковаването му с белезници е било в съответствие със закона.

[Бюлетин № 12.](#)

[Archip v. Romania \(no. 49608/08\)](#)

Настаняването на жалбоподателя в килия с пушачи и излагането му на пасивно пушене, което след това се е отразило зле на здравето му, представлява нечовешко и унижително третиране, противно на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 13.](#)

[Pavalache v. Romania \(no. 38746/03\)](#)

Носенето на качулка и белезници от жалбоподателя при ареста и транспортирането му, което е било ограничено в рамките на 2 часа, съпроводено с необходимите мерки за сигурност и без цел да го унижава, не съставлява нарушение на забраната за нечовешко и унижително третиране по чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 13.](#)

[Portmann v. Switzerland \(no. 38455/06\)](#)

Фактът, че здравословното състояние на жалбоподателя се е влошило в затвора, сам по себе си не е достатъчен, за да се направи извод, че има нарушение на Конвенцията, ако властите своевременно и систематично са направили всичко по силите си, за да го лекуват. [Бюлетин № 13.](#)

[Goginashvili v. Georgia \(no. 47729/08\)](#)

Задържането на лишен от свобода за дисциплинарно нарушение в наскоро обгоряла килия, в която едва можело да се диша и в която жалбоподателят е престоял 28 дни, 23 часа в денонощието, е нарушение на забраната за нечовешко и унижително отнасяне. Самите затворнически власти са отбелязали, че килията е неподходяща за настаняване на лица, но въпреки това, поради липса на място, са настанили жалбоподателя в нея.

[Бюлетин № 14.](#)

[Plathey v. France \(no. 48337/09\)](#)

[Решение на Комитета на министрите](#) на Съвета на Европа относно група дела, засягащи условията на живот в местата за лишаване от свобода в България.

Съдът намира редица нарушения на чл. 3 на Конвенцията във връзка с употребата на сила от полицията, липсата на ефективно разследване на случая и лошите условия в затвора. Съдът разглежда и същността на наказанието доживотен затвор без замяна, като потвърждава заключенията си по делото Йоргов (2). [Бюлетин № 16.](#)

[Jordan Petrov v. Bulgaria \(no. 22926/04\)](#)

Съдът установява нарушения на чл. 3 и чл. 13 от Конвенцията във връзка с лошите условия в затвора във Варна и ефективността на средството за защита по ЗОДОВ.

[Бюлетин № 16.](#)

[Shahanov v. Bulgaria \(no. 16391/05\)](#)

Констатациите за повтарящи се нарушения на правата на задържаните лица в резултат на неадекватните материални условия в местата за задържане е основание Съдът да

заклучи, че в Русия е налице структурен проблем, който налага постановяване на решение по чл. 46 от Конвенцията. [Бюлетин № 16.](#)
[Ananyev and others v. Russia \(no. 42525/07 и 60800/08\)](#)

Съдът допуска до разглеждане жалба относно условията на живот в затвора в Бобов дол, а отхвърля като недопустимо оплакването за унижително отнасяне поради характера на присъдата „доживотен затвор без замяна”. [Бюлетин № 17.](#)
[Kostov v. Bulgaria \(no. 30009/08\) - Решение на Съда по допустимост](#)

Лице с увреждания, лишено от свобода, е било подложено на нечовешко и унижително третиране поради липсата на подходящи условия за свободното му и независимо придвижване в затвора и липсата на подходяща медицинска грижа спрямо състоянието му. [Бюлетин № 17.](#)
[Cara-Damiani v. Italy \(no. 2447/05\)](#)

Няма нарушение на забраната за изтезания по чл. 3 на Конвенцията относно лошите условия в затвора, когато те са били значително подобрили, а специалният режим на изтърпяване на наказанието доживотен затвор не налага такава социална изолация, която да е в разрез с изискванията на чл. 3. [Бюлетин № 18.](#)
[Oreshkov v. Bulgaria \(no. 11932/04\)](#)

Условията, при които жалбоподателят е трябвало да прекара повече от три дни в ареста, в състояние на голяма уязвимост и нужда от психиатрично лечение, са били унижителни и в нарушение на изискванията на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 20.](#)
[M.S. v. The United Kingdom \(no. 24527/08\)](#)

Съдът е намерил две нарушения на забраната за нечовешко и унижително отнасяне по оплакванията на жалбоподателя относно условията в центъра за задържане, условията в килията, в която е бил държан при отвеждането му в сградата на съда и начина, по който е бил транспортиран от центъра за задържане до съда и обратно. [Бюлетин № 20.](#)
[Idalov v. Russia \(no. 5826/03\) - Решение на Голямото отделение на Съда](#)

За да изпълни задълженията си, произтичащи от предишни решения на Съда по аналогични случаи, Румъния трябва да въведе ефективна система от правни средства, която да позволи на националните власти да подобрят условията в затворите, включително като предоставят на лишените от свобода адекватна медицинска помощ, и да предоставят подходящо обезщетение на жертвите на нарушение на чл. 3 (нечовешко и унижително отнасяне). [Бюлетин № 22.](#)
[Iacov Stanciu v. Romania \(no. 35972/05\) - Решение на Съда по допустимост](#)

Б. Полицейско насилие

Няма нарушение на чл. 3 от Конвенцията при оплаквания за полицейско насилие без доказателства за това. [Бюлетин № 1.](#)
[Marinov v. Bulgaria \(no. 37770/03\)](#)

Нанасянето на тежка травма на жалбоподателя от полицията без данни той да е оказал съпротива е използване на прекомерна сила от страна на властите в противоречие на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 1.](#)

[Karatepe v. Turkey \(no. 20502/05\)](#)

Налице е нарушение на забраната за нечовешко и унижително третиране, когато има явно несъответствие между санкцията и сериозността на престъплението, извършено от полицаи, нанесли сериозни травми на 16-годишно момче при арест. [Бюлетин № 3.](#)

[Darraj v. France \(no. 34588/07\)](#)

Турската полиция е употребила прекомерна сила спрямо жалбоподателка, която е участвала в мирна демонстрация и не е оказала съпротива. Тежестта на причинените наранявания е довела до нарушение на чл. 3 от Конвенцията (забрана за нечовешко и унижително отнасяне). [Бюлетин № 6.](#)

[Gülizar Tuncer v. Turkey \(No. 2\) \(no. 12903/02\)](#)

Физическите наранявания на жалбоподателките, фактът, че двете са станали свидетелки на полицейско насилие срещу близките им, и неефективното разследване на въпросните събития означават, че властите са действали в нарушение на чл. 3 от Конвенцията (забрана на нечовешко и унижително отношение). [Бюлетин № 7.](#)

[Ijina and Sarulienė v. Lithuania \(no. 32293/05\)](#)

Смъртта на невръстните деца и на съпругата на жалбоподателя пред очите му, в резултат на нападение на руски самолети над чеченско село, е причинило на жалбоподателя страдание, което по своята суровост представлява нечовешко отношение и е в нарушение на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 7.](#)

[Esmukhambetov and others v. Russia \(no. 23445/03\)](#)

Въпреки липсата на преки независими доказателства, съвкупността от косвени доказателства за причинените наранявания на жалбоподателя и липсата на алтернативно обяснение на събитията от страна на правителството могат да обосноват разумното предположение, че нараняванията са в резултат на нечовешко и унижително отношение от страна на полицията, в нарушение на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 7.](#)

[Nowak v. Ukraine \(no. 60846/10\)](#)

ЕСПЧ комуникира жалба, свързана с показан арест в рамките на акция на МВР „Медузите”. [Бюлетин № 8.](#)

Gutsanov and others v. Bulgaria (no. 34529/10) - Жалба, комуникирана на българското правителство

Прилагането на електрошок с цел изтръгване на самопризнания, съчетано със заплахата, че по същия начин ще бъде третирана бременната съпруга на жалбоподателя, представлява изтезание по смисъла на Конвенцията. [Бюлетин № 8.](#)

[Nechiporuk and Yonkalo v. Ukraine \(no. 42310/04\)](#)

Употребата на сила срещу жалбоподателите, които отказали да се идентифицират пред полицията, е в нарушение на чл. 3 от Конвенцията (забрана на нечовешко и унижително отнасяне). [Бюлетин № 8.](#)

[Sarigiannis v. Italy \(no. 14569/05\)](#)

Непропорционалната сила, използвана при разпръсването на неразрешена демонстрация, е в нарушение на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 9.](#)

[Gazioglu and Others v. Turkey \(no. 29835/05\)](#)

Сериозността на нанесените травми върху главата и тялото на жалбоподателя, участник в демонстрация, не може да се приеме за оправдано просто с цел разпръскване на тълпата. [Бюлетин № 14.](#)

[Izgi v. Turkey \(no. 44861/04\)](#)

Налице е нарушение на чл. 3 от Конвенцията във връзка с масовата употреба на сила от страна на полицията в отговор на демонстрациите срещу фалшифицирането на изборите в Молдова през 2009 г. [Бюлетин № 15.](#)

[Taraburca v. Moldova \(no.18919/10\)](#)

Съдът намира редица нарушения на чл. 3 на Конвенцията във връзка с употребата на сила от полицията, липсата на ефективно разследване на случая и лошите условия в затвора. [Бюлетин № 16.](#)

[Jordan Petrov v. Bulgaria \(no. 22926/04\)](#)

Съдът заличава жалба по чл. 3 и 13 от Конвенцията от списъка с делата по силата на чл. 37 от Конвенцията, тъй като намира, че жалбоподателката няма намерение повече да я поддържа. [Бюлетин № 16.](#)

[M.T. v. Bulgaria \(no. 37723/08\)](#) - Решение на Съда по допустимостта

Изнасилването на задържано лице от служител на бордовата охрана представлява изтезание; властите не са извършили адекватно разследване на инцидента, в противоречие с изискванията на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 16.](#)

[Zontul v. Greece \(no. 12294/07\)](#)

Налице е нарушение на материалния и процедурния аспект на чл. 3 при прекомерна и неоправдана употреба на сила от страна на полицията върху лишен от свобода и последвало неефективно разследване по случая, приключило с отказ за образуване на наказателно производство. [Бюлетин № 19.](#)

[Dimitar Dimitrov v. Bulgaria \(no. 18059/05\)](#)

Принудителното взимане на биологичен материал от жалбоподателя, придружено с нанасяне на побой и наранявания, както и извеждането му от килията и закарването му в съдебна зала бос, кален, мокър и с кърваво лице представляват нечовешко и унижително третиране. [Бюлетин № 20.](#)

[Salikhov v. Russia \(no. 23880/05\)](#)

---

2. Позитивно задължение на държавите

Липсата на адекватно разследване на нападения срещу религиозен лидер и на мерки с цел предотвратяване на последващи нападения представлява нарушение на забраната за нечовешко и унижително отнасяне. Разследването на религиозно мотивирано насилие по начин, по който се разследват случаи, в които няма такъв мотив, означава, че властите си затварят очите пред специфичното естество на тези разрушителни за основните права актове. [Бюлетин № 4.](#)

[Milanović v. Serbia \(no. 44614/07\)](#)

В съответствие със задължението си да зачита, защитава и реализира правото на лицата да не бъдат обект на насилие или на унизително третиране държавата е длъжна да предотвратява и да реагира на актове на насилие сред затворниците. [Бюлетин № 6. *Premininy v. Russia* \(no. 44973/04\)](#)

За да възникне позитивно задължение за държавата да осигури ефективна защита от тормоз и насилие, упражнявано от трети лица, оплакванията на жертвите трябва да са достатъчно конкретни и да съдържат детайли относно времето, мястото и естеството на действията, от които се оплакват. [Бюлетин № 11. *Durđević v. Croatia* \(no. 52442/09\)](#)

Съдът не намира нарушаване на позитивните задължения на държавата по чл. 3 от Конвенцията по отношение на проведеното разследване по обвинение в блудство над малолетно дете. [Бюлетин № 14. *M.P. and others v. Bulgaria* \(no. 22457/08\)](#)

Стерилизацията на жена от ромски произход без нейното осъзнато информирано съгласие представлява нечовешко отнасяне. Словакия не е изпълнила позитивните си задължения ефективно да гарантира защитата на репродуктивното здраве на всеки и по-конкретно на жените от ромски произход. [Бюлетин № 14. *V.C. v. Slovakia* \(no. 18968/07\)](#)

Като не са провели ефективно разследване на твърденията за многократно изнасилване на 7-годишно дете и не са му предоставили адекватна психологическа подкрепа румънските власти са нарушили задълженията си по редица международни актове, гарантиращи правата на децата и са нарушили правата на детето по чл. 3 и чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 18. *C.A.S. and C.S. v. Romania* \(no.26692/05\)](#)

---

3. Ефективно разследване

Оплакване за неразследване на расистки мотив за нападение. [Бюлетин № 1. *Abdu v. Bulgaria* \(no.26827/08\)](#) - Жалба, комуникирана от Съда на българското правителство

Липсата на адекватно разследване на нападения срещу религиозен лидер и на мерки с цел предотвратяване на последващи нападения представлява нарушение на забраната за нечовешко и унизително отнасяне. [Бюлетин № 4. *Milanović v. Serbia* \(no. 44614/07\)](#)

Бавните и неефективни съдебни производства, водени във връзка с нападение върху жалбоподателката, са в нарушение на чл. 3 от Конвенцията (забрана за нечовешко и унизително отнасяне). [Бюлетин № 6. *Ebcin v. Turkey* \(no. 19506/05\)](#)

Физическите наранявания на жалбоподателките, фактът, че двете са станали свидетелки на полицейско насилие срещу близките им, и неефективното разследване на въпросните събития означават, че властите са действали в нарушение на чл. 3 от Конвенцията (забрана на нечовешко и унизително отношение). [Бюлетин № 7.](#)

[Iļina and Sarulienė v. Lithuania \(no. 32293/05\)](#)

Решение на Съда във връзка с масовата употреба на сила от страна на полицията в отговор на демонстрациите срещу фалшифицирането на изборите в Молдова през 2009 г. Нарушение и на процедурния аспект на чл. 3, тъй като разследването на оплакванията на жалбоподателя е било напълно фиктивно.

[Бюлетин № 15.](#)

[Taraburca v. Moldova \(no.18919/10\)](#)

Бездействието на властите в продължение на осем години да открият адреса на обвинен в изнасилване на малолетна и последвалата липса на наказание поради изтичане на предвидената давност водят до нарушение на процедурните изисквания за ефективно разследване по чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 16.](#)

[P.M. v. Bulgaria \(no. 49669/07\)](#)

Съдът намира редица нарушения на чл. 3 на Конвенцията във връзка с употребата на сила от полицията, липсата на ефективно разследване на случая и лошите условия в затвора. [Бюлетин № 16.](#)

[Jordan Petrov v. Bulgaria \(no. 22926/04\)](#)

Държавата не е изпълнила процедурното си задължение по чл. 3 на Конвенцията да проведе разследване в случай на упражнено сериозно насилие върху жалбоподателя.

[Бюлетин № 16.](#)

[Biser Kostov v. Bulgaria \(no. 32662/06\)](#)

Съдът комуникира на Правителството жалба и задава въпроси на страните, за да установи дали е ефективно разследване по случай на твърдяно упражнено насилие срещу тримата жалбоподатели при провеждането на специализирана полицейска операция, за което се твърди, че е нарушило чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 16.](#)

[Georgiev and others v. Bulgaria \(no. 51284/09\)](#) - *Жалба комуникирана на правителството*

Изнасилването на задържано лице от служител на бордовата охрана представлява изтезание; властите не са извършили адекватно разследване на инцидента, в противоречие с изискванията на чл. 3 от Конвенцията. [Бюлетин № 16.](#)

[Zontul v. Greece \(no. 12294/07\)](#)

Налице е нарушение на материалния и процедурния аспект на чл. 3 при прекомерна и неоправдана употреба на сила от страна на полицията върху лишен от свобода и последвало неефективно разследване по случая, приключило с отказ за образуване на наказателно производство. [Бюлетин № 19.](#)

[Dimitar Dimitrov v. Bulgaria \(no. 18059/05\)](#)

Неефективното разследване на нападение на ромска махала от група маскирани мъже представлява нарушение на забраната на нечовешкото и унижително отнасяне. [Бюлетин № 21.](#)

[Koky and Others v. Slovakia \(no.13624/03\)](#)

---

4. Експулсиране и екстрадиция

ЕСПЧ комуникира жалба по висящо пред него дело за опасност от нечовешко отнасяне, ако българските власти експулсират член на организация, враждуваща с друга организация в Ливан. [Бюлетин № 2.](#)

[Abdu v. Bulgaria \(no.26827/08\)](#) - Жалба, комуникирана от Съда на българското правителство

Ако Русия екстрадира таджикски гражданин в Таджикистан, където има данни, че лица системно биват измъчвани в арестите, ще наруши задължението си по чл. 3 от Конвенцията да не екстрадира лица в държави, където те могат да бъдат подложени на изтезание или нечовешко или унижително отнасяне или наказание. [Бюлетин № 2.](#)

[Gaforov v. Russia \(no. 25404/09\)](#)

Гръцките власти са нарушили правата по чл. 3 от Конвенцията на кандидат за убежище, задържан в мизерни условия, а впоследствие принуден да живее на улицата. Белгийските власти също са нарушили чл. 3, защото са прехвърлили жалбоподателя в Гърция, въпреки неефективното функциониране на системата ѝ за предоставяне на убежище. [Бюлетин № 5.](#)

[M. S. S. v. Belgium and Greece \(no. 30696/09\)](#) - Решение на Голямото отделение

Формалистичната и неефективна процедура във връзка с предоставянето на закрила на чужденци в Гърция и условията на задържане в центровете за задържане на чужденци представляват нечовешко и унижително третиране. [Бюлетин № 10.](#)

[R.U. v. Greece \(no. 2237/08\)](#)

Депортирането на двама сомалийци обратно в Сомалия би представлявало нечовешко и унижително третиране, без значение какви са основанията за депортирането им и какви са причините за напускането им на Сомалия. [Бюлетин № 10.](#)

[Sufi and Elmi v. The United Kingdom \(nos. 8319/07 ; 11449/07\)](#)

Българските съдилища не са направили опит да изследват въпроса за риска за живота на жалбоподателя или риска от малтретирането му, ако бъде експулсиран в Ливан, а вместо това са се ограничили да изследват само законността на заповедта за неговото експулсиране. ЕСПЧ посочва на Правителството генерални мерки, които следва да предприеме по подобни проблеми, за да премахне нарушенията. [Бюлетин № 13.](#)

[Auad v. Bulgaria \(no. 46390/10\)](#)

Депортирането на муджахидин в Тунис не би нарушило човешките му права. [Бюлетин № 14.](#)

[Al Hanchi v. Bosnia and Herzegovina \(no.48205/09\)](#)

Задържането на малолетни в транзитен център за възрастни незаконно пребиваващи чужденци в Белгия, при неподходящи условия за близо четири месеца, представлява нарушение на забраната за нечовешко и унижително третиране. [Бюлетин № 15.](#)

[Kanagaratnam and Others v. Belgium \(no. 15297/09\)](#)

Връщането в Либия на мигранти, бягащи от Сомалия и Еритрея, без да са били разгледани конкретните обстоятелства по случая, ги е изложило на риск от нечовешко и унижително отношение и представлява колективно експулсиране. [Бюлетин № 17.](#)
[Hirsi Jamaa and others v. Italy \(no. 27765/09\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Съдът заличава жалбата на трима иракски граждани, които през декември 2010 г. влезли на територията на България през Гърция, където пребивавали нелегално. Граничната полиция издала заповеди за тяхното отвеждане в Гърция. Пред Съда те твърдят, че ако действително бяха върнати в Гърция, щеше да е налице нарушение на забраната за изтезания по чл. 3 на Конвенцията. Това обаче било предотвратено с налагане на привременни мерки от ЕСПЧ по искане на жалбоподателите, с които отвеждането им било отложено. През октомври 2011 г. българската държава им предоставила хуманитарен статут, поради което вече няма опасност за отвеждането им в Гърция и Съдът намира, че техният въпрос вече е разрешен по смисъла на чл. 37 § 1 (b) от Конвенцията и заличава жалбата от списъка с делата, а останалите им оплаквания обявява за недопустими. [Бюлетин № 18.](#)
[Kerim and others v. Bulgaria \(no.28787/11\)](#)

Екстрадирането за САЩ на петима души, обвинени в международен тероризъм, не би накърнило правата им по чл. 3 нито що се отнася до условията, при които биха излежавали присъдите си в САЩ, нито що се отнася до продължителността на наложените им наказания. [Бюлетин № 19.](#)
[Babar Ahmad and others v. The United Kingdom \(24027/0; 11949/08 ; 36742/08 ; 66911/09 and 67354/09\)](#)¹

Явно необосновани са оплакванията на жалбоподателя, че би бил изложен на риск от нечовешко третиране при евентуално експулсиране в Иран, тъй като неговите изявления са твърде общи и недоказани и не се е оплакал преди това на българските власти за този свой страх. [Бюлетин № 20.](#)
[Madah and others v. Bulgaria \(no. 45237/08\)](#)

---

¹ Решението съдържа подробен преглед на практиката на Съда по дела за екстрадиция, както и по дела, свързани с оплаквания за изгърпяване на наказания при строга изолация и свързани с оплаквания от тежестта на наложените присъди.

4. ПРАВО НА СВОБОДА И СИГУРНОСТ

1. Незаконен арест или задържане

Формалистичният подход на българския съд по ЗОДОВ относно доказването на неимуществени вреди от незаконно задържане е в нарушение на чл. 5 от Конвенцията. [Бюлетин № 1.](#)

[Danev v. Bulgaria \(no. 9411/05\)](#)

Незаконно е задържането на частна тъжителка по дело за клевета с цел довеждането ѝ в съдебно заседание. [Бюлетин № 1.](#)

[Lolova-Karadzova v. Bulgaria \(no. 17835/07\)](#) - Жалба, комуникирана на българското правителство

Задържането в ареста до влизане в сила на присъдата на лице, осъдено на наказание, различно от лишаване от свобода, е в нарушение на националното законодателство и на чл. 5, т. 1 от Конвенцията. [Бюлетин № 1.](#)

[Murukin v. Ukraine \(no. 15816/04\)](#)

Автоматичното продължаване на мярката за неотклонение задържане под стража единствено заради тежестта на повдигнатите обвинения и липсата на каквото и да било обсъждане дали не би била подходяща друга, по-лека мярка, нарушава правото на свобода и сигурност по чл. 5 от Конвенцията. [Бюлетин № 2.](#)

[Khayredinov v. Ukraine \(no. 38717/04\)](#)

Кумулативното прилагане на чл. 202, 203 и 152а, ал. 3 от отменения НПК като основания за задържане е довело до нарушаване на правата на жалбоподателя по чл. 5, § 1, 3, 4 и 5 от Конвенцията. [Бюлетин № 5.](#)

[Svetoslav Hristov v. Bulgaria \(no. 36794/03\)](#)

Грешката при определянето на режима, при който следва да се изтърпи присъда лишаване от свобода, постановена от чуждестранен съд, довела до две години и половина затвор при строг, вместо при общ режим, и забавянето с четири месеца на предсрочното условно освобождаване на жалбоподателя представлява нарушение на чл. 5, § 1(а) Конвенцията (лишаване от свобода по реда, предвиден от закона). [Бюлетин № 5.](#)

[Somogyi v. Hungary \(no. 5770/05\)](#)

Задържането на полски гражданин в Украйна с цел депортирането му е било произволно, защото украинските власти не са се позовали на валидно законово основание. [Бюлетин № 7.](#)

[Nowak v. Ukraine \(no. 60846/10\)](#)

Налагането на дисциплинарно наказание на военнослужещ, включващо лишаване от свобода, което не подлежи на съдебен контрол, е в нарушение на чл. 5 от Конвенцията (право на свобода и сигурност). [Бюлетин № 8.](#)

[Pulatli v. Turkey \(no. 38665/07\)](#)

Макар да е продължило три години и половина, задържането под стража на жалбоподателите е било в съответствие с Конвенцията, защото властите са проявили специално усърдие, а воденото от тях разследване е било изключително тежко. [Бюлетин № 8.](#)

[Tinner v. Switzerland \(nos. 59301/08 and 8439/09\)](#)

Недопустимо е да се наложи наказание лишаване от свобода на гражданин на трета страна, който пребивава незаконно в държава членка на ЕС, само поради това, че не е изпълнил заповед да напусне територията на тази държава в определен срок. [Бюлетин № 8.](#)

[Решение на СЕС по дело C-61/11 PPU](#)

Русия е извършила няколко нарушения на чл. 5 от Конвенцията (право на свобода и сигурност) във връзка с ареста и задържането под стража на г-н Михаил Ходорковски. Няма доказателства обаче задържането му да е било политически мотивирано. [Бюлетин № 9.](#)

[Khodorkovskiy v. Russia \(no. 5829/04\)](#)

Превантивното полицейско задържане на жалбоподателя в продължение на 45 минути е в нарушение на чл. 5, § 1 от Конвенцията. Единствената причина за задържането му (той е бил председател на правозащитна НПО), е била включването на името му в база данни с лица, които властите считат за „потенциални екстремисти“. [Бюлетин № 10.](#)

[Shimovolos v. Russia \(No. 30194/09\)](#)

Продължителните превантивни задържания на цивилни лица от страна на британската армия по време на окупацията на Ирак са в нарушение на правото на свобода и сигурност по чл. 5, § 1 от Конвенцията. [Бюлетин № 11.](#)

[Al-Jedda v. The United Kingdom \(no. 27021/08\)](#) - Решение на Голямото отделение

Задържането на жалбоподателя не е било „законно“ по смисъла на чл. 5, § 1(с), тъй като за част от периода правителството не е представило никакво обяснение за правното основание за налагането на мярката за неотклонение и нейното продължаване, а за друга част от периода липсват мотиви в решението за удължаването на срока на задържане. [Бюлетин № 12.](#)

[Paskal v. Ukraine \(no.24652/04\)](#)

С продължилото задържане на жалбоподателите при нечовешки условия в Приднестровската молдовска република въпреки предходно решение на Съда, изискващо тяхното незабавно освобождаване, Руската федерация е извършила нови нарушения на членове 3 и 5 от Конвенцията. Молдова е направила всичко възможно жалбоподателите да бъдат освободени, в рамките на своите ограничени възможности за действие на тази територия, поради което тя не е извършила нарушения на Конвенцията. [Бюлетин № 14.](#)

[Ivantoc and Others v. Moldova and Russia \(no. 23687/05\)](#)

Макар и Конституционният съд да е признал, че период от задържането на жалбоподателя е бил незаконен и да му е присъдил обезщетение в размер на 1470 евро за период от 8 месеца, жалбоподателят продължава да е „жертва“ по смисъла на Конвенцията, тъй като присъденото обезщетението е неадекватно. [Бюлетин № 15.](#)

[Žúbor v. Slovakia \(no.7711/06\)](#)

Нарушението на чл. 6 заради задочното производство спрямо жалбоподателя не е доказано в случая да е довело непременно до неоправдано лишаване от свобода по смисъла на чл. 5 § 1 (а) от Конвенцията. [Бюлетин № 16.](#)

[Stoyanov v. Bulgaria \(no. 39206/07\)](#)

Лишаването от свобода на полицейски служител в рамките на разследване на корупция и кражба на петрол не е имало достатъчно правно основание в националния закон. [Бюлетин № 17.](#)

[Creangă v. Romania \(no. 29226/03\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Задържането в полицейски кордон за няколко часа в случай на демонстрация, придружена с насилие, не представлява лишаване от свобода по смисъла на чл. 5 от Конвенцията. [Бюлетин № 18.](#)

[Austin and Others v. the United Kingdom \(nos. 39692/09, 40713/09 and 41008/09\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Недостатъците в съдебно решение, с което се налага предварително задържане, освен ако не представляват „груба и очевидна“ грешка, могат да бъдат поправени на въззивната инстанция. Недостатъците, свързани с нелегитимност на състава, постановил продължаване на задържането, не са „груба и очевидна“ грешка, поправени са от следващата инстанция и поради това не водят до нарушение на правата по чл. 5, т. 1 от Конвенцията. [Бюлетин № 19.](#)

[Riccardi v. Romania \(no. 3048/04\)](#)

Съдът уеднаквява практиката си относно това от кога започва да тече шестмесечния срок за подаване на жалба с оплаквания относно срока на задържането под стража (чл. 5 § 1 от Конвенцията) - жалбоподателят е длъжен да подаде в шестмесечен срок от освобождаването си всички свои оплаквания по отношение на предварителното си задържане. [Бюлетин № 20.](#)

[Idalov v. Russia \(no. 5826/03\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

---

2. Лишаване от свобода на непълнолетни лица

Лишаването от свобода на непълнолетни не е допустимо по чл. 5, § 1(d) от Конвенцията, ако центърът за задържане служи само за изолация на младежите от обществото и те не участват във възпитателни и образователни дейности. [Бюлетин № 4.](#)
[Ichin and others v. Ukraine \(nos. 28189/04 and 28192/04\)](#)

Автоматичното задържане на малолетен кандидат за убежище, без да се потърси алтернативна мярка, която да е в негов интерес, е в нарушение на чл. 5, § 1(f) от Конвенцията (задържане с цел депортиране или екстрадиция). [Бюлетин № 8.](#)

[Rahimi v. Greece \(no. 8687/08\)](#)

Настаняването на непълнолетни във възпитателно училище – интернат представлява по своето естество «лишаване от свобода»; държавата не е нарушила правото на свобода и сигурност по чл. 5 от Конвенцията относно настаняването на непълнолетните жалбоподателки във ВУИ, но има нарушение заради задържането на две от тях в

кризисен център за деца и в дом за временно настаняване на малолетни и непълнолетни. [Бюлетин № 14.](#)
[A. and others v. Bulgaria \(no. 51776/08\)](#)

Задържането на малолетни в транзитен център за възрастни незаконно пребиваващи чужденци в Белгия при неподходящи условия за близо четири месеца е нарушило правото им на свобода и сигурност. [Бюлетин № 15.](#)
[Kanagaratnam and Others v. Belgium \(no. 15297/09\)](#)

---

3. Лишаване от свобода на хора с психични разстройства

Задължително психиатрично лечение е в нарушение на правото на свобода и сигурност по чл. 5 по Конвенцията, тъй като прокуратурата е наредила хоспитализиране въпреки решение на съда за амбулаторно лечение. [Бюлетин № 1.](#)
[Shopov v. Bulgaria \(no. 11373/04\)](#)

Задържането на жалбоподателя на основание чл. 185 от действалия към 1999 г. НПК и настаняването му в психиатрично заведение, за да се установи необходимостта от принудително медицинско лечение, е в нарушение на чл. 5, § 1(е) от Конвенцията (законосъобразно задържане на душевноболно лице). Съдът също намира нарушения по чл. 5, § 4 (съдебен контрол върху законността на лишаването от свобода), като констатира, че първоначалното решение за настаняване в психиатрично заведение е взето от прокурор и може да се обжалва само пред горестоящия прокурор, които не са независими и по чл. 5, § 5 от Конвенцията за липса на вътрешно средство за упражняване на правото на обезщетение при незаконно лишаване от свобода, преценявайки, че Законът за отговорността на държавата и общините за вреди не съставлява такова средство, тъй като неговият чл. 2, т. 1 изисква актовете, породили вреди, да са били „отменени поради липса на законно основание”. [Бюлетин № 4.](#)
[Stoychev v. Bulgaria \(no. 29381/04\)](#)

Закъснение от повече от шест месеца между постановяването на решението за превеждане на жалбоподателя от затвора, където е излежал наказание лишаване от свобода, в клиника за душевноболни е в нарушение на чл. 5, § 1 от Конвенцията. [Бюлетин № 8.](#)
[Nelissen v. The Netherlands \(no. 6051/07\)](#)

Изпълнението на влязла в сила присъда лишаване от свобода спрямо психичноболни лица в психиатричното отделение на затвора е в нарушение на чл. 5, § 1 от Конвенцията, тъй като лишаването от свобода на психичноболни лица е законно по смисъла на Конвенцията само ако се изпълнява в болница, клиника или друга подходяща институция. [Бюлетин № 10.](#)
[Hadzic v. Bosnia and Herzegovina \(nos.39446/06; 33849/08\)](#)

Задържането на лица с ментални проблеми е законно само ако се осъществява в клиника или друга подходяща институция, какъвто не е бил случая с жалбоподателя, задържан в килия в общите затворнически помещения. [Бюлетин № 15.](#)
[De Donder and De Clippel v. Belgium \(no. 8595/06\)](#)

Настаняването на жалбоподателя в социален дом за хора с психични разстройства, без неговото съгласие, без възможност законността му да бъде оспорена и без право на обезщетение водят до нарушения на различни аспекти на правото на свобода и сигурност по чл. 5 на Конвенцията. [Бюлетин № 16.](#)

[Stanev v. Bulgaria \(no. 36760/06\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Настаняването на жалбоподателката в социален дом за хора с психични разстройства е било „законно” по смисъла на чл. 5, § 1, но е налице нарушение на чл. 5, § 4, тъй като тя не е имала възможност самостоятелно да използва правно средство със съдебен характер, за да оспори продължаващото ѝ задържане в дома, както и не е получила справедлив процес по чл. 6 от Конвенцията по отношение на искането ѝ за промяна на нейния законен представител. [Бюлетин № 17.](#)

[D.D. v. Lithuania \(no. 13469/06\)](#)

Продължаването на задържането и принудителното психиатрично лечение на жалбоподателката не са били придружени с достатъчно законови гаранции срещу произвол. [Бюлетин № 22.](#)

[X v. Finland \(no.34806/04\)](#)

Произволното задържане на известен украински опозиционен лидер, г-н Юрий Люценко, е в противоречие с изискванията на чл. 5, §§ 1, 2, 3 и 4. [Бюлетин № 22.](#)

[Lutsenko v. Ukraine \(no.6492/11\)](#)

---

4. Лишаване от свобода в интерес на обществения ред

Задържането на жалбоподател, който бил пьян и се държал агресивно, е крайна мярка, която не е била произволна и е била в защита на обществения ред. [Бюлетин № 6.](#)

[Kharin v. Russia \(no. 37345/03\)](#)

---

5. Лишаване от свобода с цел осигуряването на изпълнението на задължение, предписано от закона

Краткото задържане на жалбоподателите, които отказали да се идентифицират пред полицията, отговаря на изискванията на чл. 5, § 1(b) от Конвенцията (задържане с цел осигуряването на изпълнението на задължение, предписано от закона). [Бюлетин № 8.](#)

[Sarigiannis v. Italy \(no. 14569/05\)](#)

Задържането на жалбоподателката по силата на съдебно решение, за чието съществуване тя не е била уведомена, е в нарушение на чл. 5 от Конвенцията. [Бюлетин № 14.](#)

[Beiere v. Latvia \(no. 30954/05\)](#)

Не е налице баланс между задължението за явяване на подсъдима по дело за клевета и задържането ѝ в продължение на тридесет часа за тази цел, от една страна, и правото ѝ на свобода и сигурност, гарантирано от чл. 5 на Конвенцията, от друга. [Бюлетин № 18.](#)

[Lolova – Karadzheva v. Bulgaria \(no. 17835/07\)](#)

---

6. Лишаване от свобода с цел депортиране или екстрадиция

Има нарушение на чл. 5, § 1(f) от Конвенцията при задържането на чужденец, против когото са предприети действия за депортиране, тъй като не е било спазено изискването на националния закон да се докаже, че е съществувал риск той да се укрие. [Бюлетин № 4.](#)

[Jusic v. Switzerland \(no. 4691/06\)](#)

Автоматичното задържане на малолетен кандидат за убежище, без да се потърси алтернативна мярка, която да е в негов интерес, е в нарушение на чл. 5, § 1(f) от Конвенцията (задържане с цел депортиране или екстрадиция). [Бюлетин № 8.](#)

[Rahimi v. Greece \(no. 8687/08\)](#)

Задържането от швейцарските власти с цел екстрадиция на бивш руски енергиен министър не е незаконно. [Бюлетин № 10.](#)

[Adamov v. Switzerland \(no. 3052/06\)](#)

Съдът намира нарушение при задържането на лице, срещу което се предприемат действия за неговото експулсиране, когато такива действия липсват през целия период на задържането и властите не са положили дължимата в случая грижа. ЕСПЧ посочва на правителството какви генерални мерки следва да предприеме по подобни проблеми. [Бюлетин № 11.](#)

[M. and others v. Bulgaria \(no. 41416/08\)](#)

Основанията, заради които жалбоподателят е бил задържан, не са продължили да бъдат валидни през целия период на задържането му заради липса на усърдие от страна на властите да осъществят процедурата по експулсиране, което е в нарушение на чл. 5, § 1 (f) от Конвенцията. [Бюлетин № 13.](#)

[Aaad v. Bulgaria \(no. 46390/10\)](#)

Принудителното настаняване на жалбоподателя в психиатрична клиника и лечението му в продължение на 41 дни не е било нито медицински обосновано, нито законно.

[Бюлетин № 13.](#)

[Gorobet v. Moldova \(no.30951/10\)](#)

Задържането на малолетни в транзитен център за възрастни незаконно пребиваващи чужденци в Белгия при неподходящи условия за близо четири месеца е нарушило правото им на свобода и сигурност. [Бюлетин № 15.](#)

[Kanagaratnam and Others v. Belgium \(no. 15297/09\)](#)

---

7. Дължина на задържането, своевременно изправяне пред съдия

Личното изслушване от съдия на арестувана пет дни след задържането ѝ е в нарушение на чл. 5, § 3 от Конвенцията всеки арестуван да бъде своевременно изправен пред „съдия или пред длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции“; прокурорите не отговарят на това изискване. [Бюлетин № 3.](#)

[Moulin v. France \(no. 37104/06\)](#)

Тежестта на повдигнатото обвинение сама по себе си не е достатъчно основание за задържането на обвиняемия за относително дълъг период, когато не са изтъкнати други адекватни причини. [Бюлетин № 6.](#)

[Shipkov v. Bulgaria \(no. 26483/04\)](#)

Макар да е продължило три години и половина, задържането под стража на жалбоподателите е било в съответствие с Конвенцията, защото властите са проявили специално усърдие, а воденото от тях разследване е било изключително тежко. [Бюлетин № 8.](#)

[Tinner v. Switzerland \(nos. 59301/08 and 8439/09\)](#)

Нарушение и на чл. 5, § 3 (разумен срок на задържането) - жалбоподателят е бил задържан под стража повече от година и седем месеца, без съдилищата да са мотивирали убедително задържането през такъв продължителен период, като на два пъти решенията им дори не съдържали мотиви. [Бюлетин № 9.](#)

[Khodorkovskiy v. Russia \(no. 5829/04\)](#)

Предварителното задържане в продължение на 15 месеца на висш банков служител по обвинение в извършването на тежки финансови престъпления, въпреки направената му сърдечна операция по време на задържането, е оправдано. [Бюлетин № 9.](#)

[Elsner v. Austria \(nos. 15710/07 31805/07, 36230/07, 40937/07 17239/08 and 41402/08\)](#)

Член 5, § 3 не е приложим към период на изтърпяване едновременно на присъда лишаване от свобода и на наложена по друго наказателно производство мярка за неотклонение задържане под стража. Това е период, който представлява „законосъобразно лишаване от свобода по силата на постановена от компетентен съд присъда” и жалбоподателят не може да твърди, че е имал „право на ... освобождаване преди гледане на делото му в съда”. [Бюлетин № 16.](#)

[Borisenko v. Ukraine \(No. 25725/02\)](#)

---

8. Право на своевременно разглеждане на мярката за неотклонение и произнасяне по нейната законосъобразност от съд

Съдебните власти са длъжни да вземат необходимите административни мерки, за да гарантират, че дела, свързани с ограничаване на свободата, биват разглеждани в кратък срок. Всяко лице, лишено от свобода, може да има правен интерес от произнасянето на съд по законосъобразността на задържането си, дори и след като е било освободено, за да се избегне каквато и да било легална презумпция, че заповед за задържане, постановена от компетентен орган, е законосъобразна *per se*. [Бюлетин № 10.](#)

[S.T.S. v. The Netherlands \(no. 277/05\)](#)

Настаняването на жалбоподателката в социален дом за хора с психични разстройства е било „законно” по смисъла на чл. 5, § 1, но е налице нарушение на чл. 5, § 4, тъй като тя не е имала възможност самостоятелно да използва правно средство със съдебен характер, за да оспори продължаващото ѝ задържане в дома, както и не е получила справедлив процес по чл. 6 от Конвенцията по отношение на искането ѝ за промяна на нейния законен представител. [Бюлетин № 17.](#)

[D.D. v. Lithuania \(no. 13469/06\)](#)

Липсата на пълен и всеобхватен съдебен контрол при определяне на мярка за неотклонение задържане под стража е в нарушение на правото по чл. 5, § 4 на Конвенцията. [Бюлетин № 18.](#)

[Nikolay Gerdjikov v. Bulgaria \(no. 27061/04\)](#)

Срок от 28 дни за разглеждане от съда на жалба срещу задържане под стража е прекомерен според възприетата практика на Съда по чл. 5, § 4 на Конвенцията и във връзка с него е налице нарушение и на чл. 5, § 5 поради липсата на механизъм за обезщетяване при тези случаи. [Бюлетин № 19.](#)

[Dimitar Vasilev v. Bulgaria \(no. 10302/05\)](#)

Средството, с което жалбоподателят е разполагал за оспорване на законността на задържането му с цел принудителното му отвеждане до границата, не е предоставило своевременно разглеждане на искането му за освобождаване и не е осигурило възможност за незабавното му освобождаване в нарушение на изискването на чл. 5, § 4 на Конвенцията. [Бюлетин № 20.](#)

[Rahmani and Dineva v. Bulgaria \(20116/08\)](#)

При постигнато приятелско споразумение с изплащане на 2500 евро обезщетение е заличена жалбата с оплаквания за нарушение на правото по чл. 5, § 4 от Конвенцията поради липса на съдебен контрол на искане за освобождаване на жалбоподателя. [Бюлетин № 20.](#)

[Simeonov v. Bulgaria \(no. 35482/08 \)](#)

---

5. ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВ СЪДЕБЕН ПРОЦЕС

1. Приложимост на чл. 6

Спор, касаещ разрешение за отпуск на затворник, за да се подготви за реинтеграция в обществото след излизане от затвора, е граждански по смисъла на чл. 6, § 1 от Конвенцията. Невъзможността този спор да бъде отнесен пред съд означава, че е нарушено правото на жалбоподателя на достъп до съд, гарантирано от тази разпоредба.

[Бюлетин № 4.](#)

[Boulois v. Luxembourg \(no. 37575/04\)](#)

Данъчните спорове по принцип не попадат в обхвата на чл. 6 от Конвенцията, тъй като не касаят „граждански права и задължения“. Следователно оплакванията на жалбоподателите са недопустими. [Бюлетин № 5.](#)

[Nazarev and Others v. Bulgaria \(nos. 26553/05, 25912/09, 40107/09 and 12509/10\)](#) -
Решение на Съда по допустимостта

Не съществува гарантирано право на пускане в домашен отпуск на лишен от свобода и чл. 6 поради това не е приложим. [Бюлетин № 19.](#)

[Boulois v. Luxembourg \(no. 37575/04\)](#) - *Решение на Голямото отделение на Съда*

---

2. Наказателно обвинение

Административно-наказателно производство за нарушаване правилата за пожарна безопасност, при което максималната глоба била 200 лв., не представлява повдигане на „наказателно обвинение“ по смисъла на Конвенцията и затова привличането на лице то и към наказателна отговорност за същото деяние не нарушава принципа *non bis in idem*.

[Бюлетин № 9.](#)

[Kurdov and Ivanov v. Bulgaria \(no. 16137/04\)](#)

Настаняването във ВУИ няма характеристиките на наказателна санкция, а е мярка с възпитателна цел, поради което наказателният аспект на чл. 6 е неприложим. [Бюлетин № 14.](#)

[A. and others v. Bulgaria \(no. 51776/08\)](#)

---

3. Достъп до съд

Липсата на инструкция от страна на съда към ищцата да довнесе по-голяма сума за държавна такса заради по-високата цена на иска ѝ и оставянето без разглеждане след това на касационната ѝ жалба с аргумента, че първоначално внесена от нея такса съответства на размер на иск, който не подлежи на касационно разглеждане, е нарушение на правото на достъп до съд. [Бюлетин № 1.](#)

[Garzičić v. Montenegro \(no. 17931/07\)](#)

Административните съдилища не осъществяват пълен съдебен контрол и така нарушават правото на достъп до съд, като отказват да подложат на независим анализ методиката на министерството на икономиката за определяне стойността на акциите, дължими като обезщетение за национализирана пивоварна. [Бюлетин № 4.](#)
[Putter v. Bulgaria \(no. 38780/02\)](#)

Спор, касаещ разрешение за отпуск на затворник, за да се подготви за реинтеграция в обществото след излизане от затвора, е граждански по смисъла на чл. 6, § 1 от Конвенцията. Невъзможността този спор да бъде отнесен пред съд означава, че е нарушено правото на жалбоподателя на достъп до съд, гарантирано от тази разпоредба. [Бюлетин № 4.](#)
[Boulois v. Luxembourg \(no. 37575/04\)](#)

Чл. 6, § 1 от Конвенцията гарантира достъп до съд за оспорване законността на заповед за претърсване и протоколи за изземване на документи и вещи от офисите на търговски дружества. [Бюлетин № 4.](#)
[Société Canal Plus and others v. France \(no. 29408/08\)](#)

Съдът обявява за недопустими оплакванията на жалбоподателката, свързани с присъденото ѝ обезщетение, определената държавна такса и разноски по дело за материални вреди от действия на общината. [Бюлетин № 10.](#)
[Ermenkova v. Bulgaria \(no. 75873/01\)](#) - Решение на Съда по допустимост

Съдът отхвърля като явно необоснована жалба, в която се твърди лишаване от ефективен достъп до съд в областта на определяне на процент на нетрудоспособност, поради факта, че жалбоподателката не е обжалвала решението на СГС пред ВАС и пред ВАС е поддържала, че решението на СГС следва да остане в сила. [Бюлетин № 13.](#)
[Naydenova v. Bulgaria \(no. 948/05\)](#)

Гражданският съд не би бил обвързан от заключенията на прокуратурата, че не е извършено престъпление. Затова оплакването на жалбоподателя, че след прекратяването на наказателното производство по повод смъртта на сина му не е имал достъп до съд (чл. 6, § 1 от Конвенцията), за да заведе иск за обезщетение, е недопустимо. [Бюлетин № 5.](#)
[Georgi Georgiev v. Bulgaria \(no. 34137/03\)](#) - Решение на Съда по допустимостта

Грешката на националния съд по отношение на обжалвания административен акт, в резултат на което жалбата на жалбоподателя не била разгледана, е в нарушение на чл. 6, § 1 от Конвенцията (достъп до съд). [Бюлетин № 6.](#)
[Andreev v. Bulgaria \(no. 11578/04\)](#)

Неуведомяването на жалбоподателя за сроковете, в които може да се обжалва присъда, произнесена срещу него, е в нарушение на правото му на достъп до съд по чл. 6, § 1 от Конвенцията. [Бюлетин № 7.](#)
[Faniel v. Belgium \(no. 11892/08\)](#)

Разследването на самолетна катастрофа е продължило дълго, но няма данни за виновно забавяне от страна на властите, което означава, че не е нарушено правото на жалбоподателите на достъп до съд за получаване на обезщетение. [Бюлетин № 7.](#)

[Lacerda Gouveia and others v. Portugal \(no. 11868/07\)](#)

Предвидената в закона възможност за подаване на „молба за защита на конституционно гарантирано право”, както и законово гарантираното на жалбоподателя право на равен достъп до обществена служба са основание за Съда да заключи, че в случая чл. 6, § 1 е приложим и жалбоподателят е следвало да има право на достъп до съд при оспорването на решението за назначаване на конкурента му в конкурс за позицията заместник-окръжен прокурор в прокуратурата на Вуковар. [Бюлетин № 11.](#)
[Majski v. Croatia \(no.2\)](#) (no. 16924/08)

Няма отказ от достъп до съд по производство, по което съдилищата са намерили, че делото е водено срещу неправилен ответник - министър в качеството му на държавен орган, а не в качеството му на представител на държавата. По време на производството съдилищата ясно са посочили на дружеството-жалбоподател, което е било и представлявано от адвокат, че страна по концесионния договор, обявяването на нищожността на който е търсено, е държавата, а не министъра. [Бюлетин № 12.](#)
[Gerzhikov and Château Vallée Des Roses EOOD v. Bulgaria \(no. 8947/05\)](#) - Решение на Съда по допустимостта

Нарушено е правото на справедлив процес поради липсата на пряк достъп до съд на ограничено дееспособни лица да бъде преразгледан техния граждански статус. [Бюлетин № 16.](#)
[Stanev v. Bulgaria \(no. 36760/06\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Невъзможността за разглеждане пред съд на наказания за превишена скорост нарушава правото на достъп до съд. [Бюлетин № 18.](#)
[Cadène v. France \(no. 12039/08\)](#) и [Célice v. France \(no. 14166/09\)](#)

Дискрецията на прокуратурата да възобновява наказателни производства, при липсата на процедурни гаранции от типа на ограничение във времето, добре установени законови критерии или съдебен контрол, ѝ позволява като ответна страна в производство за вреди по ЗОДОВ да влияе върху изхода на делото, което представлява съществено засягане на правото на достъп до съд. [Бюлетин № 19.](#)
[Fileva v. Bulgaria \(no. 3503/06\)](#)

Според вътрешното право жалбоподателят има възможност да подаде бланкетна жалба без посочване на основанията за обжалване, за да спази изискването за обжалване в 15-дневен преклузивен срок, а по-късно може да я допълни или оттегли, когато се запознае с мотивите на решението. Поради това е недопустимо оплакването му за отказ от достъп до съд заради отказа на съдилищата да разгледат просрочено обжалване. [Бюлетин № 20.](#)
[Krastev v. Bulgaria \(no. 33065/05\)](#) - Решение по допустимостта на Съда

Налице е нарушение на правото на достъп до съд по чл. 6, § 1, когато националните съдилища са приложили грешно процедурните правила за изчисляване на преклузивните срокове за подаване на жалба. [Бюлетин № 22.](#)
[Radeva v. Bulgaria \(no. 13577/05\)](#)

А. Неизпълнение на съдебно решение

Неизпълнението на обезпечителна заповед, постановена от конституционния съд и задължаваща министерство да запази един свободен пост до приключване на съдебните производства по оспорване на проведен конкурс за назначаване на адвокат-нотариуси, е в нарушение на правото на достъп до съд по чл. 6, § 1 от Конвенцията. [Бюлетин № 5.](#)
[Kübler v. Germany \(no. 32715/06\)](#)

Б. Имунитет

Невъзможността жалбоподателят да заведе дело срещу сенатор, който го наклеветил публично, заради съществуването на депутатски имунитет, ограничава правото му на достъп до съд (чл. 6; § 1 от Конвенцията), тъй като изказванията на сенатора по никакъв начин не са били свързани с парламентарната му дейност. [Бюлетин № 9.](#)
[Onorato v. Italy \(no. 26218/06\)](#)

Като се позовава на нормите на Конвенция 2004 на ООН относно юрисдикционния имунитет на държавите и тяхната собственост Съдът намира, че в нарушение на правото на достъп до съд френските съдилища са отказали да разгледат иск на съкратен от посолството на Кувейт в Париж счетоводител срещу бившия му работодател. [Бюлетин № 10.](#)
[Sabeh El Leil v. France \(no. 34869/05\)](#) - Решение на Голямото отделение

В. Правна помощ по граждански дела

Отказът на служебния адвокат на жалбоподателката по административно дело да подготви касационна жалба срещу решението и фактът, че е уведомил клиентката си за този отказ едва след изтичането на срока за подаването на жалбата, е в нарушение на правото на достъп до съд по Конвенцията. [Бюлетин № 1.](#)
[Subicka v. Poland \(no. 29342/06\)](#)

Отказът на властите да предоставят помощ на дружество да осъществи евикция на семейства, обитаващи незаконно постройки на нейн терен, с аргумент, че лицата ще останат без подслон, не е в нарушение на правото на достъп до съд по чл. 6 от Конвенцията. [Бюлетин № 2.](#)
[Société Cofinfo v. France \(no. 23516/08\)](#) - Решение по допустимостта по делото

Отказът на съда по касация да предостави правна помощ и освободи жалбоподателя от държавна такса по дело за имуществен спор по причина, че касационната му жалба няма изгледи за успех, не ограничава прекомерно правото на достъп до съд, след като този отказ е постановен след преценка на съдия (а не на административен орган), подробно е мотивирано защо обжалването се счита без оглед за успех и на жалбоподателя е била предоставена правна помощ и е бил освободен от такси на по-долните инстанции. [Бюлетин № 2.](#)
[Pedro Ramos v. Switzerland \(no. 10111/06\)](#)

Националният съд трябва да провери дали условията за предоставяне на правна помощ представляват ограничение на правото на достъп до съд по отношение на юридическо лице, което поради финансова нестабилност не може да упражни пред съд претенцията си към държавата, тъй като е в невъзможност да заплати авансово съдебните разноски и хонорара на адвокат. [Бюлетин № 4.](#)

[Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по дело C-279/09 DEB](#)

Правото на справедлив процес и ефективен достъп до съд е нарушено, когато служебно назначен защитник откаже да изготви касационна жалба, без да има задължение по националното право да уведоми своевременно подзащитния му, който да може да потърси друг адвокат и поиска възстановяване на срока за представяне на жалба, в рамките на нормативно определен срок за това. Не е така, ако подзащитният все пак е бил своевременно уведомен и е имал възможност да поиска възстановяване на срока чрез частно нает адвокат. [Бюлетин № 10.](#)

[Subicka v. Poland \(No. 2\) \(nos. 34043/05 и 15792/06\)](#)

Отказът на немските съдилища да предоставят правна помощ на чуждестранно дружество в гражданско производство не засяга непропорционално правото на достъп до съд. [Бюлетин № 18.](#)

[Granos Organicos Nacionales S.A. v. Germany \(no. 19508/07\)](#)

---

4. Независим и безпристрастен съд ; съд, създаден в съответствие със закона

Непрозрачното и немотивирано преразпределяне на образувани вече дела в рамките на един съд е нарушение на правото на гледане на делото от съд, създаден в съответствие със закона. [Бюлетин № 2.](#)

[DMD GROUP, a.s. v. Slovakia \(no. 19334/03\)](#)

Това, че един и същ съдия е гледал две дела, заведени от жалбоподателя (г-н Алексей Петров), пред районния съд и после пред Софийския градски съд, не поставя проблеми, тъй като делата са касаели различни изказвания на ответника по адрес на жалбоподателя и решаването на едното дело не означава предварително решаване и по другото дело. [Бюлетин № 3.](#)

[Aleksey Petrov v. Bulgaria \(no. 27103/04\)](#)

За да е независим съдът по смисъла на Конвенцията, отделният съдия следва да е свободен не само от натиск извън съдебната система, но и от натиск вътре в системата.

[Бюлетин № 8.](#)

[Khrykin v. Russia \(no. 33186/08\)](#)

Включването на един от резервните съдии в състава на съда, разглеждащ обвинението срещу жалбоподателя, без при това да е станало ясно защо титулярът не може да участва, означава, че е нарушено правото на жалбоподателя по чл. 6, § 1 от Конвенцията на „съд, създаден в съответствие със закона”. Според ЕСПЧ липсата на мотив за неучастието на титулярния съдия поставя под съмнение прозрачността на процедурата и истинските мотиви, които стоят зад заместването от резервен съдия.

[Бюлетин № 9.](#)

[Kontalexis v. Greece \(no. 59000/08\)](#)

Замяната на председателя на състава по наказателното дело по неизвестни причини и без наличието на процедурни гаранции може да породи основателни съмнения у обвиняемия относно независимостта и безпристрастността на съда и да обоснове заключение за нарушение на чл. 6 от Конвенцията. [Бюлетин № 9.](#)

[Sutyagin v. Russia \(no. 30024/02\)](#)

Няма основание да се счита, че Специалният съд на Словакия по наказателни дела с компетентност по отношение на престъпления, извършени от висши длъжностни лица, и тежки престъпления, не отговаря на изискванията за независимост. [Бюлетин № 10.](#)

[Fruni v. Slovakia \(no. 8014/07\)](#)

Обхватът на задължението на държавата да гарантира гледане на делото от „независим и безпристрастен съд“ не се ограничава само до съдебната система, но включва в себе си и задължението всеки друг държавен орган да зачита и спазва съдебните решения.

Съдебната независимост също така изисква отделният съдия да е свободен от нерегламентиран натиск, включително от страна на системата. [Бюлетин № 13.](#)

[Agrokompleks v. Ukraine \(no. 23465/03\)](#)

Субективният елемент от теста за безпристрастността на съдията се предполага до доказване на противното, докато за обективния елемент е важно, отделно от личното поведение на съдията, да не съществуват факти, които да могат да поставят под съмнение непредубедеността на съда. [Бюлетин № 14.](#)

[Šorgić v. Serbia \(no. 34973/06\)](#)

Не *e prima facie* несъвместимо с изискванията на чл. 6 един и същ съдия да участва в постановяването на решението по същество и в последствие да проверява допустимостта на жалба срещу това решение. [Бюлетин № 14.](#)

[Central Mediterranean Development Corporation Limited v. Malta \(No. 2\) \(no. 18544/08\)](#)

За да се докаже от субективна страна, че даден съдия не е бил безпристрастен, не е достатъчно да се посочи, че в предишно производство по жалба на жалбоподателката той е подписал решението с особено мнение, което не е било в нейна полза. От обективна страна не е проблем, че един и същ съдия участва в съставите, гледащи две дела на жалбоподателката, които, макар да са били тематично еднакви, не касаят „един и същ случай“ или „едно и също решение“. [Бюлетин № 21.](#)

[Khoniakina v. Georgia \(no. 17767/08\)](#)

---

5. Справедлив процес

Прилагането от съдилищата и данъчните органи на подзаконовни актове, противоречащи на неотменен закон, е нарушение на правото на справедлив съдебен процес (при изчисляването на данъчни задължения законът предвижда твърда ставка на данък от 20 %, докато подзаконовите актове предвиждат пропорционална система на калкулиране на данъка и често на подзаконовото основание властите начисляват допълнителни данъци на лицата). [Бюлетин № 2.](#)

[Shchokin v. Ukraine \(nos. 23759/03 и 37943/06\)](#)

Пилотно решение на Съда срещу Румъния във връзка реституционните дела в страната. [Бюлетин № 2.](#)

[Maria Atanasiu and Others v. Romania \(nos. 30767/05 и 33800/06\)](#)

Простото възобновяване на наказателното производство не може автоматично да заличи нарушенията на правото на справедлив процес по първоначалното производство. Националният съд следва да извърши преценка дали са били спазени гаранциите по чл. 6, включително и в рамките на възобновеното производство. Неефективната правна защита и участието чрез видео връзка във въззивното производство по дело за убийство е в нарушение на чл. 6, § 3 (с) от Конвенцията. [Бюлетин № 3.](#)

[Sakhnovskiy v. Russia \(no. 21272/03\)](#) – Решение на Голямото отделение на Съда

Осъждането на лице да заплати разноските за служебен защитник, назначен му поради неграмотност, а не заради материалното му състояние, не съставлява нарушение на чл. 6, §§ 1 и 3(с) от Конвенцията, понеже не е направило процеса несправедлив. [Бюлетин № 6.](#)

[Ognyan Asenov v. Bulgaria \(no. 38157/04\)](#)

Едностранната намеса във висящи спорове чрез промяна на законодателството в полза на държавата е в нарушение на правото на справедлив процес. [Бюлетин № 9.](#)

[Maggio and Others v. Italy \(nos. 46286/09, 52851/08, 53727/08, 54486/08 и 56001/08\)](#)

Българският съд е нарушил правото на справедлив процес, като е разгледал жалба на ответната страна, без да обсъди възраженията на жалбоподателя, че тя е била подадена след изтичане на преклузивния срок. [Бюлетин № 10.](#)

[Idakiev v. Bulgaria \(no. 33681/05\)](#)

Не е налице нарушаване на правото на справедлив процес при определянето на едно гражданско право, ако претенцията на жалбоподателя не е разгледана от съда по същество и той не се е възползвал от възможността да обжалва съответното решение. [Бюлетин № 10.](#)

[Svetlozar Petrov v. Bulgaria \(no. 23236/04\)](#)

Конвенцията не отрича в извънредни случаи възможността за отмяна на влязло в сила решение по наказателно дело, но само когато отмяната е с цел коригиране на съществен пропуск на правораздаването. Не може обаче отмяната да се използва за просто преразглеждане на решено вече дело, само заради това, че разследването например е непълно или едностранчиво или когато има различия във вижданията относно фактите и правото. Трябва да е налице съществена грешка или пропуск в правораздаването, злоупотреба с власт, сериозно нарушение на процедурата, очевидна грешка в прилагането на правото или друга сериозна причина. [Бюлетин № 10.](#)

[Giuran v. Romania \(no. 24360/04\)](#)

Отказът на върховните съдилища на Белгия да отправят преюдициално запитване до Съда на ЕС не е в нарушение на член 6 от Конвенцията. [Бюлетин № 12.](#)

[Ullens de Schooten and Rezabek v. Belgium \(nos. 3989/07 и 38353/07\)](#)

Ако самопризнанията в наказателното производство, дори дадени пред съдия, са получени след употребено полицейско насилие или под страх от бъдещо насилие, то цялото производство е в нарушение на изискването за справедлив процес (чл. 6, § 1).

[Бюлетин № 13.](#)

[Stanimirovic v. Serbia \(no. 26088/06\)](#)

Няма нарушение на принципа за правната сигурност и силата на пресъдено нещо по производства, касаещи реституция, при които в едно производство срещу държавата на жалбоподателите са им признати права на реституция, а в последващо производство срещу частно лице същите права са им отречени. [Бюлетин № 14.](#)

[Sivova and Koleva v. Bulgaria \(no. 36307/06\)](#)

Лишаването на жалбоподателката от адекватни процедурни гаранции в производство за поставянето ѝ под запрещение представлява нарушение на правото ѝ на справедлив процес по член 6, § 1 от Конвенцията; решението по такова производство съществено засяга личния живот на лицето и в него възможностите за произвол трябва да бъдат сведени до минимум. [Бюлетин № 14.](#)

[X. and Y. v. Croatia \(no. 5193/09\)](#)

Обявена е за допустима жалбата на г-н Khodorkovskiy, един от членовете на борда на компанията „Юкос”, относно начина, по който наказателното производство е водено от руските власти срещу него. [Бюлетин № 14.](#)

[Khodorkovskiy v. Russia \(no. 11082/06\)](#) - Решение на Съда по допустимостта

ЕСПЧ намира нарушение на правото на справедлив процес в неговия наказателен аспект и по-специално на принципа *in dubio pro reo* (при съмнение да се решава в полза на обвиняемия), поради осъждането на жалбоподателя единствено на базата на противоречивите показания на свидетел с личностно разстройство. [Бюлетин № 15.](#)

[Ajdaric v. Croatia \(no. 20883/09\)](#)

Провеждането на задочно наказателно производство и последвал отказ за възобновяване на делото представляват нарушение на правото на справедлив процес и е пречка за ефективно упражняване правата на обвиняемия в процеса. [Бюлетин № 16.](#)

[Stoyanov v. Bulgaria \(no. 39206/07\)](#)

Налице е нарушение на правото на справедлив процес, както и на правото на собственост, поради неизпълнение на съдебно решение от страна на общината в продължение на около 6 години. [Бюлетин № 17.](#)

[Puleva and Radeva v. Bulgaria \(no. 36265/05\)](#)

Намесата на правителството, включително публични коментари относно работата на съдиите и основателността на претенциите по гражданско дело срещу държавата, е в нарушение на изискването за справедлив процес. [Бюлетин № 17.](#)

[Kinsky v. The Czech Republic \(no. 42856/06\)](#)

Жалбоподателката, под запрещение и настанена в социален дом за хора с психични разстройства, не е получила справедлив процес по чл. 6 от Конвенцията по отношение на искането ѝ за промяна на нейния законен представител. [Бюлетин № 17.](#)

[D.D. v. Lithuania \(no. 13469/06\)](#)

[*Bochukov and others v. Bulgaria* \(n. 6942/07\)](#) - заличаване от списъка на делата поради постигането на приятелско споразумение. [Бюлетин № 18.](#)

Съдът обявява за недопустима жалба с оплаквания за нарушения на правото на справедлив наказателен процес. [Бюлетин № 20.](#)

[*Georgievi v. Bulgaria* \(no. 40265/04\)](#) - Решение по допустимостта на Съда

Съдът намира нарушения на правото на собственост и правото на справедлив процес по казус, аналогичен с този по делото *Белев и други срещу България* - неизпълнение на съдебни решения, с които са присъдени трудови възнаграждения и обезщетения на бивши работници на рафинерията „Плама”. [Бюлетин № 21.](#)

[*Hristova and others v. Bulgaria* \(nos. 11472/04 and 40590/08\)](#)

СЕС не е компетентен да отговори на преюдициално запитване относно национална правна уредба, която не признава правото на обжалване пред съд на актове, с които се налагат имуществени санкции и се отнемат точки от свидетелство за управление на МПС, тъй като с отправеното запитване е поискано тълкуването на норми на ЕС, които не са относими към спора по главното производство, спорът е изцяло вътрешен и не касае прилагането на правото на ЕС. [Бюлетин № 21.](#)

Решение на Съда по [делото C-27/11](#)

Съдът не намира нарушение на правото на справедлив процес по оплакване във връзка с проведения контрол над наложените дисциплинарни наказания на лишен от свобода. [Бюлетин № 22.](#)

[*Marin Kostov v. Bulgaria* \(no. 13801/07\)](#)

Съдът заличава жалбата, съдържаща оплаквания за нарушение на правата по чл. 6 § 1, чл. 13, както и чл. 1 от Първия протокол на Конвенцията поради постигнато приятелско споразумение. [Бюлетин № 23.](#)

[*Metodiev v. Bulgaria* \(no. 6542/07\)](#)

Признанието в извършване на престъпление, което е било направено от задържаното лице в „неофициален разговор“ с полицията и в отсъствие на адвокат, макар да е било повторено след това и при официален разпит, следва да се изключи от съда от доказателствения материал при произнасяне по обвиненията срещу подсъдимия. [Бюлетин № 23.](#)

[*Titarenko v. Ukraine* \(no. 31720/02\)](#)

А. Принцип на състезателност

Непредоставянето на ищеца на документи, изискани от съда и представени от ответника, въпреки че ищецът е можел да се запознае с тези документи, ако бе проверявал редовно в деловодството, е нарушение на правото на справедлив процес, гарантирано от чл. 6 от Конвенцията. [Бюлетин № 7.](#)

[*Gürkan v. Turkey* \(no. 1154/04\)](#)

Правото на справедлив процес е нарушено в производство по обжалване на решението на Парламента за избор на конституционни съдии, тъй като жалбоподателката,

неуспешна кандидатка за конституционен съдия, не е могла да се запознае с и да коментира становища по делото по обжалването. [Бюлетин № 11.](#)
[Juričić v. Croatia \(no. 58222/09\)](#)

Б. Равенство на оръжията

Пледирането на подсъдимия и неговия адвокат от банка, разположена по-ниско от банката, на която пледира прокурора, не нарушава принципа на равенството на страните в процеса. [Бюлетин № 20.](#)
[Dirioz v. Turkey \(no. 38560/04\)](#)

В. Публичност на процеса и ефективно участие в него

Неосигуряването на личното явяване в съдебно заседание на затворник по гражданско дело, водено от него срещу държавата за лошите условия в местата за задържане, съчетано с невъзможността жалбоподателят да бъде представляван от адвокат, е в нарушение на изискванията за справедлив процес. [Бюлетин № 3.](#)
[Roman Karasev v. Russia \(no. 30251/03\)](#)

Простото възобновяване на наказателното производство не може автоматично да заличи нарушенията на правото на справедлив процес по първоначалното производство. Националният съд следва да извърши преценка дали са били спазени гаранциите по чл. 6, включително и в рамките на възобновеното производство. Неефективната правна защита и участието чрез видео връзка във въззивното производство по дело за убийство е в нарушение на чл. 6, § 3 (с) от Конвенцията. [Бюлетин № 3.](#)
[Sakhnovskiy v. Russia \(no. 21272/03\)](#) – Решение на Голямото отделение на Съда

Съдът обявява за недопустимо оплакване по чл. 6, § 1 от Конвенцията, че жалбоподателят не е присъствал на заседание по делото му пред ВКС, тъй като на практика жалбоподателят не е бил поставен в по-неблагоприятна позиция от тази на ответната страна. [Бюлетин № 9.](#)
[Tsvetkov v. Bulgaria \(no. 13419/04\)](#) - Решение на Съда по допустимостта

Нарушение на правото на справедлив процес е налице при отказ за възобновяване на делото на задочно осъден, тъй като българските съдилища са преценили, че лицето е било уведомено за производството срещу него, понеже било разпитано като обвиняем. [Бюлетин № 19.](#)
[Haralampiev v. Bulgaria \(no. 29648/03\)](#)

Съдът е намерил нарушение на чл. 6 от Конвенцията заради лишаването на жалбоподателя от право да участва лично в наказателното производство срещу него. [Бюлетин № 20.](#)
[Idalov v. Russia \(no. 5826/03\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Г. Мотивирано решение

Съдът отхвърля като неоснователни оплакванията на жалбоподателя за нарушение на правото на справедлив процес, поради липса на мотиви на съдебното решение, с което

му се отказва развод при липса на основания за неговото дълбоко и непоправимо разстройство. Съдът още напомня, че в съдържанието на правото на брак по чл. 12 от Конвенцията не се включва гарантирано право на развод. [Бюлетин № 10.](#)
[Ivanov and Petrova v. Bulgaria \(no. 15001/04\)](#)

Д. Незачитане на силата на пресъдено нещо

Незачитане на силата на пресъдено нещо и допускане на преразглеждане на въпроса за правото на собственост нарушава основополагащи принципи на правната сигурност и върховенството на закона, в противоречие с изискванията за справедлив процес по чл. 6, § 1 на Конвенцията. [Бюлетин № 21.](#)
[Decheva and others v. Bulgaria \(no. 43071/06\)](#)

Е. Правна сигурност – противоречиви съдебни решения

Противоречивото отсъждане на различни състави в рамките на един и същ съд по идентични иски е в нарушение на правото на справедлив процес по чл. 6 от Конвенцията. [Бюлетин № 2.](#)
[Rakić and Others v. Serbia \(no. 47460/07 и др.\)](#)

Различното тълкуване на националния закон от съдилища, действащи като последна инстанция, води до правна несигурност и би намалило общественото доверие в съда, което доверие безспорно е един от основните елементи на принципа за върховенството на закона. [Бюлетин № 3.](#)
[Stefanica and Others v. Romania \(no. 38155/02\)](#) – Решение на Съда по допустимостта

Промяна в стабилната практика на съдилищата във връзка с процесуалните срокове за подаване на иски (в случая иски за изплащане на субсидии) и създаването на нова непротиворечива практика по тези срокове не е нарушение на правото на достъп до съд по чл. 6 от Конвенцията. [Бюлетин № 3.](#)
[S.S. Balıkcılaşme Beldesi Tarım Kalkınma Kooperatifi and Others v. Turkey \(nos. 3573/05 et al.\)](#)

Различната практика по аналогични казуси на съдилища с различна родова компетентност сама по себе си не е в нарушение на изискването за справедлив процес по чл. 6, § 1 от Конвенцията. [Бюлетин № 13.](#)
[Nejdet Sahin and Perihan Sahin v. Turkey \(no. 13279/05\)](#)- Решение на Голямото отделение

Изискването за правна сигурност не създава право на последователна съдебна практика, освен ако съдебната практика не се развива в посока, несъвместима със същинското упражняване на правосъдието. [Бюлетин № 20.](#)
[Albu and others v. Romania \(no. 34796/09 et al.\)](#)

6. Разумна продължителност на производството

Дела за прекомерна продължителност на производството.

Дела срещу България

[Yankov and others v. Bulgaria, no. 4570/05/ Бюлетин № 1.](#)
[Rosen Petkov v. Bulgaria, no. 65417/01 / Бюлетин № 1.](#)
[Konovski v. Bulgaria, no. 33231/04 / Бюлетин № 1.](#)
[Deyanov v. Bulgaria, no. 2930/04/ Бюлетин № 1.](#)
[Mincheva v. Bulgaria \(no. 21558/03\)/ Бюлетин № 1.](#)
[Velikin v. Bulgaria, \(no. 28936/03\)/ Бюлетин № 1.](#)
[Doron v. Bulgaria \(no. 39034/04\)/ Бюлетин № 2.](#)
[Rumen Georgiev v. Bulgaria \(no. 27240/04\)/ Бюлетин № 2.](#)
[Angelov and others v. Bulgaria \(no. 43586/04\) /Бюлетин № 3.](#)
[Ivanov v. Bulgaria \(no. 27776/04\) /Бюлетин № 3.](#)
[Nikova v. Bulgaria \(no. 4434/05\)/ Бюлетин № 4.](#)
[Nachev v. Bulgaria \(no. 27402/05\)/ Бюлетин № 4.](#)
[Atanasov v. Bulgaria \(no. 19315/04\)/ Бюлетин № 4.](#)
[Kostov and others v. Bulgaria \(no. 35549/04\) / Бюлетин № 4.](#)
[Arabadzhiev and Alexiev v. Bulgaria \(no. 20484/05\) / Бюлетин № 4.](#)
[Iliya Kolev v. Bulgaria \(no. 21205/04\) / Бюлетин № 5.](#)
[Kashavelov v. Bulgaria \(no. 891/05\) / Бюлетин № 5.](#)
[Makedonski v. Bulgaria \(no. 36036/04\) / Бюлетин № 5.](#)
[Antoaneta Ivanova v. Bulgaria \(no. 28899/04\) / Бюлетин № 6.](#)
[Gospodinova v. Bulgaria \(no. 38646/04\) / Бюлетин № 6.](#)
[Delov v. Bulgaria \(no. 30949/04\) / Бюлетин № 6.](#)
[Georgiev and others v. Bulgaria \(no. 4551/05\) / Бюлетин № 6.](#)
[Dinucci v. Bulgaria \(no. 11486/04\) / Бюлетин № 6.](#)
[Kanchev v. Bulgaria \(no. 16850/04\) / Бюлетин № 6.](#)
[Nalbantski v. Bulgaria \(no. 30943/04\) / Бюлетин № 6.](#)
[Prescher v. Bulgaria \(no. 6767/04\)/ Бюлетин № 10.](#)
[Rositsa Georgieva v. Bulgaria \(no. 32455/05\)/ Бюлетин № 11.](#)
[Dimova and Minkova v. Bulgaria \(no. 30481/05\) /Бюлетин № 11.](#)
[Hadzhinikolov v. Bulgaria \(no. 24720/04\) /Бюлетин № 11.](#)
[Tsenovi v. Bulgaria \(no. 36823/07\) /Бюлетин № 11.](#) – едностранна декларация от правителството
[Radomirov and Radomirova – Ereshtenko v. Bulgaria \(no. 101/06\) /Бюлетин № 11.](#) – приятелско споразумение
[Holevich v. Bulgaria \(no. 25805/05\) /Бюлетин № 11.](#)
[Velcheva and Sotirova v. Bulgaria \(no. 36307/06\) / Бюлетин № 14.](#) – едностранна декларация от правителството
[Shahanov v. Bulgaria \(no. 16391/05\)/ Бюлетин № 16.](#)
[Kiurkchian v. Bulgaria \(no. 45661/05\)/ Бюлетин № 16.](#) - приятелско споразумение
[Dimitar Ivanov v. Bulgaria \(no. 19418/07\)/ Бюлетин № 17.](#)
[Nikolov and others v. Bulgaria \(nos. 44184/05, 22250/06 and 37182/07\)/ Бюлетин № 17.](#)
[Karavasileva v. Bulgaria и 11 други жалби \(nos. 10450/05 и други\)/ Бюлетин № 17.](#) - приятелски споразумения
[Pavlov v. Bulgaria \(no. 3662/06\)/ Бюлетин № 18.](#)
[Frenkov v. Bulgaria и 8 други дела \(nos. 7100/07 и други\)/ Бюлетин № 18.](#) - приятелски споразумения
[Petrova v. Bulgaria \(no. 19532/05\) / Бюлетин № 19.](#)
[Dimitar Vasilev v. Bulgaria \(no. 10302/05\) /Бюлетин № 19.](#)
[Kotsev and Ermenkova v. Bulgaria \(no. 33864/03\)/ Бюлетин № 20.](#)
[Dimitrova-Mihova and others v. Bulgaria \(no. 8250/05 and 9 others\) / Бюлетин № 20.](#) -

- приятелски споразумения

[Petrovi v. Bulgaria \(no. 36863/07\)](#) / [Бюлетин № 20](#). - приятелско споразумение
[Karadimova and others v. Bulgaria \(no. 15077/06 and 10 others\)](#) / [Бюлетин № 20](#). -

- приятелски споразумения

[Dimitrovi and others v. Bulgaria \(no. 21345/06 and 6 others\)](#) / [Бюлетин № 20](#). –
едностранна декларация

[Sotirov v. Bulgaria \(no 19985/06\)](#) / [Бюлетин № 22](#). - приятелско споразумение

[Vasileva and others v. Bulgaria и други жалби \(no. 15423/07 и други\)](#) / [Бюлетин № 22](#). -
приятелски споразумения

[Savov v. Bulgaria и други жалби \(no. 24358/06 и други\)](#)/ [Бюлетин № 22](#). - приятелски
споразумения

[Kirovi v. Bulgaria и други жалби \(no. 27466/05 и др.\)](#)/ [Бюлетин № 23](#). - приятелски
споразумения; едностранни декларации от правителството

[Dimitrova v. Bulgaria и други жалби \(no. 24447/06\)](#) / [Бюлетин № 23](#). - приятелски
споразумения; едностранни декларации от правителството

Две пилотни решения срещу България, в които ЕСПЧ задължава страната да въведе ефективно вътрешноправно средство по оплаквания за прекомерна дължина на съдебното производство. [Бюлетин № 9](#).

[Dimitrov and Hamanov v. Bulgaria \(nos. 48059/06 and 2708/09\)](#) и [Finger v. Bulgaria \(no. 37346/05\)](#)

[Решение на Комитета на министрите](#) на Съвета на Европа относно делата срещу България, касаещи прекомерна дължина на съдебни производства.

[Yanchev v. Bulgaria \(no. 16403/07\)](#) – заличаване от списъка на делата си поради настъпила смърт на жалбоподателя и липса на най-близък наследник, който да има легитимен интерес от продължаване на процедурата пред Съда. [Бюлетин № 18](#).

[Ivanova v. Bulgaria \(no. 7513/07\)](#)- заличаване от списъка на делата поради настъпила смърт на жалбоподателката и дезинтересиране на сина ѝ от продължаване на процедурата пред Съда. [Бюлетин № 19](#).

[Karavelova v. Bulgaria \(no. 38444/07\)](#) и [Darzhikov v. Bulgaria \(no. 52119/07\)](#) - заличаване от списъка на делата - жалбоподателите не са имали намерение да поддържат жалбите си, тъй като не са уведомили за промяна на адреса си за кореспонденция. [Бюлетин № 19](#).

[Shomov v. Bulgaria \(no. 45319/06\)](#) - заличава жалбата, приемайки, че жалбоподателят се е дезинтересирал от продължаване на делото пред Съда, след като не е отговорил на предложение за постигане на приятелско споразумение. [Бюлетин № 20](#).

[Banchevi v. Bulgaria \(no. 35386/07\)](#) - заличава жалбата, приемайки, че жалбоподателите са се дезинтересирали от продължаване на делото пред Съда, след като не са отговорили на предложение за постигане на приятелско споразумение. [Бюлетин № 23](#).

[BZNS \(Edinen\) v. Bulgaria \(no. 28196/04\)](#) - [Решение на Съда по допустимостта](#)/ [Бюлетин № 7](#).

Дела срещу други държави

Ирландският закон не предоставя ефективно правно средство за защита срещу неоправдано забавяне на наказателното производство. [Бюлетин № 1.](#)
[McFarlane v. Ireland \(no. 31333/06\)](#)

Прекомерната продължителност на съдебните производства в Германия представлява системен проблем. [Бюлетин № 1.](#)
[Rumpf v. Germany \(no. 46344/06\)](#)

Пилотно решение срещу Гърция, касаещо оплакване за дължина на съдебно производство – дължината на съдебни производства е хроничен проблем. [Бюлетин № 4.](#)
[Vassilios Athanasiou and others v. Greece \(no. 50973/08\)](#)

Въпреки, че наказателното производство, по което жалбоподателят е бил обвиняем, е било особено сложно (разследвани са повече от 30 различни престъпни дейности, привлечени са 19 обвиняеми, първоинстанционният съд е провел над 160 заседания в период от 3 години, а постановената присъда е 200 страници), лишаването от свобода на жалбоподателя за целия срок на производството налага изключително внимание от страна на властите при администрирането на процеса и с оглед липсата на обяснение за три периода на забавяне на процеса Съдът намира, че продължителност от близо 6 години на цялото производство е прекомерна. [Бюлетин № 12.](#)
[Paskal v. Ukraine \(no.24652/04\)](#)

С оглед предотвратяването на нарушение на изискването за разумен срок на съдебното производство, предвидено в член 6 от ЕКПЧ, е допустимо в областта на данъка върху добавената стойност да се извърши автоматично прекратяване на висящи производства пред юрисдикция, действаща като трета инстанция по данъчни дела. Първоинстанционната жалба по тези производства е подадена повече от десет години преди датата на влизане в сила на разпоредбата, даваща възможност за такова прекратяване, а данъчната администрация е загубила делото пред първите две съдебни инстанции, като с посоченото автоматично прекратяване решението на юрисдикцията, действаща като втора инстанция, влиза в сила и претенцията на данъчната администрация се погасява. Задължението да се осигури ефективното събиране на средствата на Съюза не може да се противопостави на принципа за гледане на делото в разумен срок. [Бюлетин № 18.](#)
[Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по дело C-500/10](#)

Македонското правно средство за дължини на съдебни производства е напълно работещо и следва да бъде изчерпвано от жалбоподателите, оплакващи се от прекомерна продължителност на производството. [Бюлетин № 14.](#)
[Adži-Spirkoska and Others u Topuzoski v. “the former Yugoslav Republic of Macedonia” \(no. 38914/05 u 17879/05\) - Решение на Съда по допустимостта](#)

Съдът за първи път се позовава във връзка с наказателно дело на новия критерий за допустимост „претърпяна значителна вреда”, като отхвърля оплакването за продължителен наказателен процес въз основа на този критерий. [Бюлетин № 18.](#)
[Gagliano Giorgi v. Italy \(no. 23563/07\)](#)

---

7. Презумпция за невиновност

ЕСПЧ комуникира оплакване по чл. 6, § 2 от Конвенцията (презумпция за невиновност) по повод третирането на задържан под стража като рецидивист преди срещу него да е произнесена окончателна присъда. [Бюлетин № 5.](#)

[Velev v. Bulgaria \(no. 16032/07\)](#) - Жалба, комуникирана от Съда на българското правителство

Отхвърлянето на иска на жалбоподателя за обезщетение за вреди, причинени от приключило с оправдателна присъда наказателно производство, не е в нарушение на презумпцията за невиновност (чл. 6, § 2 от Конвенцията). [Бюлетин № 5.](#)

[Bok v. the Netherlands \(no. 45482/06\)](#)

ЕСПЧ комуникира оплакване по чл. 6, § 2 от Конвенцията (презумпция за невиновност), свързано с изказвания на публични личности по повод твърдяната престъпна дейност на арестувано лице. [Бюлетин № 8.](#)

[Gutsanov and others v. Bulgaria \(no. 34529/10\)](#) - Жалба, комуникирана на българското правителство

Държавните органи не могат да се позовават на виновността на дадено лице преди вината му да е била установена от съд. [Бюлетин № 8.](#)

[Çelik \(Bozkurt\) v. Turkey \(no. 34388/05\)](#)

Категоричната подкрепа на членове на правителството за присъда срещу жалбоподателя, постановена от първоинстанционния съд, и изказванията им, че жалбоподателят е виновен, при положение, че присъдата все още не е била влязла в сила, са в нарушение на презумпцията за невиновност. [Бюлетин № 9.](#)

[Konstas v. Greece \(no. 53466/07\)](#)

Изказването на висш служител на пресконференция за лице, арестувано три дни по-рано, че е член на терористична организация, отговорна за няколко бомбени атентата, е в нарушение на презумпцията за невиновност по чл. 6, § 2 от Конвенцията. Изказването е накарало обществеността да вярва във виновността на арестувания и са създали предпоставки за предрешаване на преценката по фактите от страна на съдията. Арестуваният е бил освободен два дни по-късно и не са били повдигнати обвинения срещу него след това. [Бюлетин № 10.](#)

[Lizaso Azconobieta v. Spain \(no. 28834/08\)](#)

Съдът е отхвърлил като явно неоснователно оплакване по чл. 6, § 2 от Конвенцията, че в нарушение на презумпцията за невиновност заради невлязла в сила присъда жалбоподателят е бил освободен от поста си на висш общински служител. При липсата на изрични изявления или косвени намеци, които могат да поставят под съмнение невинността на жалбоподателя, не може да се заключи, че решенията на властите всъщност отразяват мнението, че жалбоподателят е виновен за извършването на каквото и да било престъпление. [Бюлетин № 12.](#)

[Hrdalo v. Croatia \(no. 23272/07\)](#)

Налице е нарушение на презумпцията за невиновност по чл. 6, § 2 от Конвенцията заради изказвания на прокурор по неприключило наказателно дело, че всички

доказателства сочат към установяване със сигурност на вината на жалбоподателя и че осъждането му е неизбежно. [Бюлетин № 13.](#)
[Pavalache v. Romania \(no. 38746/03\)](#)

Безапелационни изявления по медиите на прокурори и на министъра на вътрешните работи относно вината на жалбоподателя, направени преди повдигането на обвинението и по време на наказателното производство, са в нарушение на презумпцията за невинност по чл. 6, § 2 от Конвенцията. [Бюлетин № 15.](#)
[G.C.P. v. Romania \(no. 20899/03\)](#)

Изричното посочване в присъдата, че обвиняемият по делото, починал преди приключването на производството, е бил престъпник и е извършвал престъпления, е в нарушение на чл. 6, § 2 от Конвенцията. [Бюлетин № 16.](#)
[Vulakh and others v. Russia \(no.33468/03\)](#)

---

3. Права на защита на заподозрения/ обвиняемия

А. Право на уведомяване за обвинението

По силата на чл. 6, § 3(a) и (b) от Конвенцията (право на обвиняемия да бъде информиран за характера и причините за обвинението срещу него и да има достатъчно време и възможности за подготовка) защитата следва да бъде информирана не само за фактите, на които почива обвинението, но и за точната правна квалификация на деянието. Затова промяната в квалификацията на деянието от последната инстанция, след приключване на съдебните прения и без защитата да може да изрази становище, е в нарушение на тези разпоредби. [Бюлетин № 8.](#)
[Adrian Constantin v. Romania \(no. 21175/03\)](#)

Нова квалификация на обвиненията срещу жалбоподателя при гледане на наказателното дело срещу него от последната съдебна инстанция е попречила на организиране на неговата защита и е довела до несправедлив съдебен процес в противоречие с изискванията на чл. 6, § 3, (a) и (b) на Конвенцията. Освен това временното отстраняване на жалбоподателя от длъжност поради наличието на висящо производство срещу него в продължение на над 6 години не е пропорционално и не представлява нормална и неизбежна последица на наказателното производство. [Бюлетин № 22.](#)
[D.M.T. and D.K.I. v. Bulgaria \(no. 29476/06\)](#)

Б. Право на достатъчно време и възможности за подготовка на защитата

Тъй като между задържането на осъдена за извършено същия ден административно нарушение – отказ да напусне кабинета на съдия в продължение на 40 минути, и изправянето ѝ пред съд за произнасяне по извършеното административно нарушение са изминали само няколко часа, Съдът намира, че е било нарушено правото на жалбоподателката „да има достатъчно време и възможности за подготовка на своята защита”. [Бюлетин № 2.](#)
[Kornev and Karpenko v. Ukraine \(no. 17444/04\)](#)

Простото възобновяване на наказателното производство не може автоматично да заличи нарушенията на правото на справедлив процес по първоначалното производство. Националният съд следва да извърши преценка дали са били спазени гаранциите по чл. 6, включително и в рамките на възобновеното производство. Неефективната правна защита и участието чрез видео връзка във въззивното производство по дело за убийство е в нарушение на чл. 6, § 3 (с) от Конвенцията. [Бюлетин № 3.](#)

[Sakhnovskiy v. Russia \(no. 21272/03\)](#) – Решение на Голямото отделение на Съда

По силата на чл. 6, § 3(a) и (b) от Конвенцията (право на обвиняемия да бъде информиран за характера и причините за обвинението срещу него и да има достатъчно време и възможности за подготовка) защитата следва да бъде информирана не само за фактите, на които почива обвинението, но и за точната правна квалификация на деянието. Затова промяната в квалификацията на деянието от последната инстанция, след приключване на съдебните прения и без защитата да може да изрази становище, е в нарушение на тези разпоредби. [Бюлетин № 8.](#)

[Бюлетин № 8.](#)

[Adrian Constantin v. Romania \(no. 21175/03\)](#)

Налице е нарушение на правото на справедлив процес във връзка с правото, гарантирано по чл. 6, § 3 (b) за предоставяне на достатъчно време и условия за подготовка на защитата по делото на жалбоподателя. [Бюлетин № 12.](#)

[ОАО Neftyanaya Kompaniya Yukos v. Russia \(no. 14902/04\)](#)

Като не са предоставили на подсъдимият достъп до цялата преписка по допускането и използването на специални разузнавателни средства, чрез които са събрани основните доказателства по обвинението, властите са накърнили правото на жалбоподателя да разполага с достатъчно средства и възможности за подготовка на защитата си. [Бюлетин № 18.](#)

[Leas v. Estonia \(no. 59577/08\)](#)

Конфискацията на имущество, придобито със средства от престъпна дейност, не е в нарушение на Конвенцията, тъй като на жалбоподателката е предоставена адекватна възможност да защити интересите си. [Бюлетин № 19.](#)

[Silickienė v. Lithuania \(no. 20496/02\)](#)

Нова квалификация на обвиненията срещу жалбоподателя при гледане на наказателното дело срещу него от последната съдебна инстанция е попречила на организиране на неговата защита и е довела до несправедлив съдебен процес в противоречие с изискванията на чл. 6, § 3, (a) и (b) на Конвенцията. Освен това временното отстраняване на жалбоподателя от длъжност поради наличието на висящо производство срещу него в продължение на над 6 години не е пропорционално и не представлява нормална и неизбежна последица на наказателното производство. [Бюлетин № 22.](#)

[D.M.T. and D.K.I. v. Bulgaria \(no. 29476/06\)](#)

***В. Представителство от адвокат/право на заподозрения/
обвиняемия да се защитава сам***

Непредоставянето на задължителна защита от началния момент на първия разпит на задържания, като след това присъдата е била базирана на обясненията от този разпит, е в нарушение на правото на справедлив процес и правото на защитник по чл. 6, §§ 1 и 3с от Конвенцията. [Бюлетин № 2.](#)

[Leonid Lazarenko v. Ukraine \(no. 22313/04\)](#)

Липсата на адвокатска помощ и преводач по време на полицейско задържане е в нарушение на правата, гарантирани от чл. 6, § 3(с) и (е) от Конвенцията (право на адвокатска защита и на преводач), тъй като пред полицията жалбоподателката е направила самопризнания по повдигнатите ѝ обвинения за членуване в незаконна организация (ПКК), а тя е била неграмотна и не е владеела добре турски език. [Бюлетин № 8.](#)

[Şaman v. Turkey \(no. 35292/05\)](#)

Няма нарушение на правото на справедлив процес, ако въпреки изричното изискване на законодателството за участие на адвокат в наказателното производство от самото начало на процеса, отсъствието му при провеждането на първите следствени действия не е имало последици за общата справедливост на производството. [Бюлетин № 16.](#)

[Trymbach v. Ukraine \(No.44385/02\)](#)

Признанието в извършване на престъпление, което е било направено от задържаното лице в „неофициален разговор“ с полицията и в отсъствие на адвокат, макар да е било повторено след това и при официален разпит, следва да се изключи от съда от доказателствения материал при произнасяне по обвиненията срещу подсъдимия. [Бюлетин № 23.](#)

[Titarenko v. Ukraine \(no. 31720/02\)](#)

Г. Право заподозрения/ обвиняемия да разпитва свидетели

Използването в съдебния процес на видеозапис на разговора на психолог с дете, жертва на сексуално престъпление, като единственото пряко доказателство, без подсъдимият да е имал възможност да го оспори като зададе въпроси на жертвата, е в нарушение на правото на справедлив процес. [Бюлетин № 1.](#)

[A. S. v. Finland \(no. 40156/07\)](#)

Присъда, основана в решаваща степен на показания на защитен свидетел, който защитата не е могла да разпита дори като анонимен свидетел, противоречи на чл. 6 от Конвенцията. [Бюлетин № 2.](#)

[Kornev and Karpenko v. Ukraine \(no. 17444/04\)](#)

За да може като цяло наказателният процес да се приеме за справедлив, когато се допуска като доказателство показанията на отсъстващ свидетел се изискват много съществени фактори, които да противостоят на невъзможността на защитата да разпита такъв свидетел, включително съществени процедурни гаранции. [Бюлетин № 15.](#)

[Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom \(nos. 26766/05 и 22228/06\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Властите са нарушили правото на жалбоподателя на справедлив съдебен процес, тъй като в наказателния процес срещу него по обвинение за серия от обири националният

съд е изчел показанията на свидетелите на обвинението и не е дал възможност на жалбоподателя да ги разпита в открито съдебно заседание. [Бюлетин № 18.](#)
[Karpenko v. Russia \(no. 5605/04\)](#)

Няма нарушение на правото на защита на обвиняемите, когато в досъдебното производство им е предоставена възможност да разпитат анонимни свидетели, но те са се отказали от това право, а съдът е провел задълбочен анализ на богатия доказателствен материал. [Бюлетин № 19.](#)
[Sarkizov and others v. Bulgaria \(nos. 37981/06, 38022/06, 39122/06, and 44278/06\)](#)

Д. Право на заподозрения/ обвиняемия да откаже да говори и да не уличава себе си в престъпление

Нарушено е правото по чл. 6 от Конвенцията на заподозрения/ обвиняемия да откаже да говори и да не уличава себе си в престъпление, когато е бил разпитван като свидетел, при положение че полицията към онзи момент вече го е подозирала в извършване на престъпление, не му е бил предоставен адвокат при този разпит, а след това присъдата му е основана на обясненията от разпита. [Бюлетин № 2.](#)
[Brusco v. France \(no. 1466/07\)](#)

Приемането на изтръгнатите чрез изтезания самопризнания на жалбоподателя като доказателство за вината му от националните съдилища противоречи на самата същност на правото на всеки да не дава показания, които биха го уличили в извършването на престъпление (чл. 6, § 1 от Конвенцията). Без значение тук е с каква тежест са били ценени от съдилищата самопризнанията и дали на по-късни етапи от разследването обвиняемият е правил нови самопризнания. [Бюлетин № 8.](#)
[Nechiporuk and Yonkalo v. Ukraine \(no. 42310/04\)](#)

Налице е накръняване правото на справедлив процес по чл. 6, § 1 заради изтръгване на самопризнания чрез физическо насилие. [Бюлетин № 16.](#)
[Jordan Petrov v. Bulgaria \(no. 22926/04\)](#)

Белгийските власти е следвало да изключат от доказателствата по наказателното дело показания, когато за тях съществува “реален риск” да са били събрани при условията на изтезание или нечовешко или унижително отнасяне. [Бюлетин № 23.](#)
[El Haski v. Belgium \(no. 649/08\)](#)

Е. Провокация към престъпление от страна на агенти под прикритие

Дали е нарушено правото на справедлив процес в случаите, когато жалбоподателят е осъден въз основа на показания на агенти под прикритие, зависи от това дали е имало подбуждане към извършването на престъпление, дали на жалбоподателя е била дадена възможност да докаже тезата си, че е бил подбуден, и по какъв начин съдилищата са обсъдили защитната теза. [Бюлетин № 3.](#)
[Ali v. Romania \(no. 20307/02\)](#) и [Bannikova v. Russia \(no. 18757/06\)](#)

Ж. Безплатна помощ от преводач

Осъждането на жалбоподателя да заплати разноските за преводач в наказателното производство съставлява нарушение на чл. 6, § 3(е) от Конвенцията (право на безплатен преводач). [Бюлетин № 4.](#)

[Hovanesian v. Bulgaria \(no. 31814/03\)](#)

Осъждането на лице да заплати разноските за служебен защитник, назначен му поради неграмотност, а не заради материалното му състояние, не съставлява нарушение на чл. 6, §§ 1 и 3(с) от Конвенцията, понеже не е направило процеса несправедлив. [Бюлетин № 6.](#)

[Ognyan Asenov v. Bulgaria \(no. 38157/04\)](#)

Липсата на адвокатска помощ и преводач по време на полицейско задържане е в нарушение на правата, гарантирани от чл. 6, § 3(с) и (е) от Конвенцията (право на адвокатска защита и на преводач), тъй като пред полицията жалбоподателката е направила самопризнания по повдигнатите ѝ обвинения за членуване в незаконна организация (ПКК), а тя е била неграмотна и не е владеела добре турски език. [Бюлетин № 8.](#)

[Şaman v. Turkey \(no. 35292/05\)](#)

---

6. ПРАВО НА ЗАЧИТАНЕ НА ЛИЧНИЯ И СЕМЕЕН ЖИВОТ, НА ДОМА И КОРЕСПОНДЕНЦИЯТА

1. Личен живот

А. Право на име

Отказът да бъде променено личното име на жалбоподателката не представлява нарушение на правото ѝ на личен живот, тъй като не е нарушен справедливия баланс между частния и обществения интерес, тя е могла да защити искането си в рамките на справедлив процес и съдилищата са произнесли мотивирани решения. [Бюлетин № 6. *Golemanova v. Bulgaria* \(no. 11369/04\)](#)

Б. Издаване на паспорт, етническа принадлежност

Отказът на Швейцария да издаде нов паспорт на свой гражданин, живеещ в чужбина, за да го накара да се върне в страната, не е непропорционален, като се има предвид, че срещу него се е водело разследване и той съзнателно се е опитал да избегне наказателното преследване. [Бюлетин № 8. *M. v. Switzerland* \(no. 41199/06\)](#)

Използваните изрази в книга и два речника, публикувани със средства на правителството, не са обидни за ромите и не представляват намеса в правото на личен живот на жалбоподателя - член на ромската общност. [Бюлетин № 18. *Aksu v. Turkey* \(no.no. 4149/04 и 41029/04\) - Решение на Голямото отделение на Съда](#)

Действия на властите по изселване на незаконно пребиваващи лица от ромски произход върху земя, която е публична собственост, са законни и преследват легитимна цел, но в конкретния случай не са пропорционални с оглед накърняването на правото на неприкосновеност на личния и семейния живот и на дома на жалбоподателите и липсата на алтернативни методи за справяне с проблема. [Бюлетин № 19. *Yordanova and others v. Bulgaria* \(no. 25446/06\)](#)

В. Снимки и публикации, засягащи частни и публични фигури

Липсата на законово уредено задължение за вестниците предварително да уведомяват лицето, за което предстои да публикуват информация, засягаща личния му живот, не е в нарушение на чл. 8 от Конвенцията (право на зачитане на личния живот). [Бюлетин № 9. *Mosley v. the United Kingdom* \(no.48009/08\)](#)

Германските власти са направили прецизен баланс между конкуриращите се права на пресата и на принцеса Каролина Фон ХанOVER относно публикуването на снимки от личния ѝ живот, поради което не са нарушили правото ѝ на личен живот по чл. 8. [Бюлетин № 17. *Von Hannover v. Germany* \(no. 2\) \(no. 40660/08; 60641/08\) - Решение на Голямото отделение на Съда](#)

В шведското законодателство и практика няма съществени пропуски, които да водят до нарушение на позитивните задължения на държавата по чл. 8, тъй като страната е предоставила достатъчно правни средства за защита на 14-годишно момиче, чийто втори баща се опитал да я снима тайно в банята. [Бюлетин № 21.](#)
[E.S. v. Sweden \(no. 578608\)](#)

Г. Право на репутация

Не е нарушено правото на защита на репутацията на висш магистрат и неговата съпруга от страна на вестник, публикувал данни за вероятни финансови злоупотреби; вестникът е проверил достатъчно надлежно източниците си. [Бюлетин № 1.](#)
[Polanco Torres and Movilla Polanco v. Spain \(no. 34147/06\)](#)

Жалбоподател, който твърди, че в МВР се съхранява невярна информация за задържането му в трудов лагер през 1946-47 г., е имал на разположение комбинация от средства, за да защити името и репутацията си. Фактът, че не ги е използвал, води до отхвърляне като недопустимо на оплакването му по чл. 8 от Конвенцията (право на личен живот). [Бюлетин № 5.](#)
[Kamburov v. Bulgaria \(no. 14336/05\)- Решение на Съда по допустимостта](#)

Има разлика в накърняването на доброто име на едно физическо лице, което би могло да се отрази на достойнството му, и засягането на търговската репутация на едно търговско дружество, която няма морални измерения. [Бюлетин № 11.](#)
[Uj v. Hungary \(no. 23954/10\)](#)

Д. Събиране на лични данни и достъп до тях

Жалбоподател, който твърди, че в МВР се съхранява невярна информация за задържането му в трудов лагер през 1946-47 г., е имал на разположение комбинация от средства, за да защити името и репутацията си. Фактът, че не ги е използвал, води до отхвърляне като недопустимо на оплакването му по чл. 8 от Конвенцията (право на личен живот). [Бюлетин № 5.](#)
[Kamburov v. Bulgaria \(no. 14336/05\)- Решение на Съда по допустимостта](#)

Полицейската регистрация на лице като криминално проявено въз основа на инструкция на МВР с конфиденциален характер не покрива изискванието намесата на властите в личния живот да е „предвидена от закона“ и затова е в нарушение на чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 6.](#)
[Dimitrov-Kazakov v. Bulgaria \(no. 11379/03\)](#)

Събирането и съхраняването на информация относно пътуванията с влак или самолет на жалбоподателя представлява намеса в правото му на личен живот. Обхватът и начинът за събиране и ползване на тази информация не е бил нито ясен, нито предвидим, в нарушение на изискванията на чл. 8 на Конвенцията, тъй като основанието и редът за създаването и поддържането на въпросната база данни е непубликувана заповед на министър. [Бюлетин № 10.](#)
[Shimovolos v. Russia \(No. 30194/09\)](#)

Съхраняването с години в полицейско досие на информация, че жалбоподателката „проституира”, за което освен това се твърди, че е погрешна информация, е в нарушение на правото ѝ на зачитане на нейния личен живот. [Бюлетин № 13.](#)
[Khelili v. Switzerland \(no. 16188/07\)](#)

Словенските власти не са регламентирали напълно положението на „изтритите“ лица от регистъра на постоянно пребиваващите в страната и така са нарушили правото им на личен и семеен живот. [Бюлетин № 21.](#)
[Kurić and Others v. Slovenia \(no. 26828/06\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Е. Личната сфера в публичен контекст

Публичното оповестяване на запис на телефонен разговор на виден политик по време на производството по отстраняване от длъжност на литовския президент не представлява нарушение на правото на личен живот. [Бюлетин № 22.](#)
[Drakšas v. Lithuania \(no. 36662/04\)](#)

Ж. Наблюдения и подслушване

Няма нарушение на правото на личен живот, когато при прилагането на специални разузнавателни средства за целите на наказателното производство е спазена законовата процедура, а лицето е имало възможност да се запознае с получените материали и да ги атакува пред съда. [Бюлетин № 7.](#)
[Goranova-Karaeneva v. Bulgaria \(no. 12739/05\)](#)

Следеното с GPS на заподозрян в извършаване на тежко престъпление не е нарушение на правото на личен и семеен живот - първо дело пред ЕСПЧ по този въпрос. [Бюлетин № 1.](#)
[Uzun v. Germany \(no. 35623/05\)](#)

---

3. Аборт и репродуктивни права, право да се стане родител

Забраната на абортите в Ирландия не е в нарушение на правото на личен живот на жалбоподателки, които е трябвало да пътуват в чужбина, за да направят аборт по здравословни или икономически причини. Забраната обаче нарушава правото на личен живот на жалбоподателка, която не е разполагала с ефективно средство да докаже, че бременността ѝ е била опасна за живота ѝ. [Бюлетин № 4.](#)
[A, B and C v. Ireland \(no. 25579/05\)](#) - Решение на Голямото отделение

Липсата на правна сигурност и съществуващата вероятност лекарите да бъдат санкционирани ограничава възможностите пред жалбоподателката, желаеща да роди у дома си, и води до нарушение на правото ѝ на личен живот по смисъла на чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 4.](#)
[Ternovszky v. Hungary \(no. 67545/09\)](#)

Словакия не е изпълнила позитивните си задължения по чл. 8 ефективно да гарантира чрез правната си система защитата на репродуктивното здраве на всеки, и по-конкретно на жените от ромски произход. [Бюлетин № 14.](#)
[V.C. v. Slovakia \(no. 18968/07\)](#)

Непропорционално е засегнато правото на зачитане на личния живот на двойка, носители на генетично заболяване, заради забраната в италианския закон за извършване на генетичен скрийнинг преди ин-витро процедура. [Бюлетин № 22.](#)
[Costa and Pavan v. Italy \(no.54270/10\)](#)

И. Определяне на правни връзки и контакти между роднини

Липсата на законови средства, позволяващи на биологичния баща да установи произхода от себе си на децата, родени по време на съжителството му с омъжена жена, не съставлява нарушение на чл. 8 от Конвенцията (право на зачитане на личния и семейния живот). [Бюлетин № 4.](#)
[Chavdarov v. Bulgaria \(no. 3465/03\)](#)

Като не са допуснали контакти между биологичен баща и децата му, без да преценят дали контактите не са в интерес на децата, и прилагайки националния закон, според който право на лични контакти има само бащата, записан в акта за раждане, немските съдилища са се намесили неоправдано в правото на личен живот на биологичния баща в нарушение на чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 4.](#)
[Anayo v. Germany \(no. 20578/07\)](#)

Италианският закон не съдържа подходящ баланс между интересите на майка, изоставила детето си при раждането при условие, че нейната самоличност няма да бъде разкривана, от една страна, и на детето да узнае информация за произхода си, от друга. [Бюлетин № 23.](#)
[Godelli v. Italy \(no. 33783/09\)](#)

Отказът на гръцките съдилища да признаят осиновяването на жалбоподателя от чичо му, който бил православен свещеник, противоречи на правото на личен и семеен живот. [Бюлетин № 9.](#)
[Negrepontis-Giannisis v. Greece \(no. 56759/08\)](#)

Й. Защита от домашно насилие и други посегателства върху физическия и психически интегритет

Неефективната защита на жалбоподателката от домашно насилие представлява неизпълнение на задължението на държавата за защита правото ѝ на личен живот. [Бюлетин № 2.](#)
[A. v. Croatia \(no. 55164/08\)](#)

ЕСПЧ комуникира по чл. 8 от Конвенцията жалба по висящо пред него дело, свързано с медицинска интервенция, извършена въпреки изричния отказ на пациента от лечение. [Бюлетин № 4.](#)
[Daskalovi v. Bulgaria \(no. 27915/06\)](#) - Жалба, комуникирана от Съда на българското правителство

Наказателната защита от актове на домашно насилие има за цел да защити не само интересите на жертвата, но и интересите на обществото. [Бюлетин № 12.](#)

Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по съединени дела [C-483/09 и C-1/10 Gueye u Salmerón Sánchez/Испания](#)

Като не са провели ефективно разследване на твърденията за многократно изнасилване на 7-годишно дете и не са му предоставили адекватна психологическа подкрепа румънските власти са нарушили задълженията си по редица международни актове, гарантиращи правата на децата и са нарушили правата на детето по чл. 3 и чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 18.](#)
[C.A.S. and C.S. v. Romania \(no.26692/05\)](#)

В шведското законодателство и практика няма съществени пропуски, които да водят до нарушение на позитивните задължения на държавата по чл. 8, тъй като страната е предоставила достатъчно правни средства за защита на 14-годишно момиче, чийто втори баща се опитал да я снима тайно в банята. [Бюлетин № 21.](#)
[E.S. v. Sweden \(no. 578608\)](#)

Принудителното автоматично администриране на медикаменти върху жалбоподателката не е било придружено с достатъчно законови гаранции срещу произвол. [Бюлетин № 22.](#)
[X v. Finland \(no.34806/04\)](#)

Бавното и неефективно разследване на нападение срещу жалбоподателката е в нарушение на чл. 8 от Конвенцията (право на личен живот). [Бюлетин № 6.](#)
[Ebcin v. Turkey \(no. 19506/05\)](#)

К. Освобождаване от длъжност поради причини, свързани с личния живот

Уволняване на църковни служители заради извънбрачна връзка не е нарушение на правото на личен живот по отношение на лицата на ръководни и свързани с катехизиса позиции в църквата, но е нарушение по отношение на лица без такива функции (органист или ръководител на църковния хор). [Бюлетин № 1.](#)
[Obst v. Germany \(no. 425/03\)](#) и [Schüth v. Germany \(no. 1620/03\)](#)

Освобождаването от длъжност на съдия по причини, свързани с личния ѝ живот, и без да са ѝ били предоставени процесуални гаранции за защита, е нарушение на правото на зачитане на личния ѝ живот и правото на ефективни средства за защита. [Бюлетин № 2.](#)
[Özpinar v. Turkey \(no. 20999/04\)](#)

Решение на църковните власти да не подновят договора за преподаване на религия в училище на женен свещник, член на движение, подкрепящо незадължителността на безбрачието, попада в сферата на религиозната свобода на църквата. [Бюлетин № 20.](#)
[Fernández Martínez v. Spain \(no. 56030/07\)](#)

Временното отстраняване на жалбоподателя от длъжност поради наличието на висящо производство срещу него в продължение на над 6 години не е пропорционално и не представлява нормална и неизбежна последица на наказателното производство. [Бюлетин № 22.](#)
[D.M.T. and D.K.I. v. Bulgaria \(no. 29476/06\)](#)

Л. Сексуално самоопределение в контекста на контакти между родители и деца

Няма нарушение на правото на личен живот по чл. 8 от Конвенцията, когато факторът за решението на съдилищата да ограничат контактите на транссексуална с нейното дете е бил най-добрият интерес на детето (риск за психологическото и личностното му развитие, осигуряването му на възможност постепенно да свикне с промяната на пола на родителя си), а не транссексуалността на родителя. [Бюлетин № 3.](#)
[P.V. v. Spain \(no. 35159/09\)](#)

М. Слагане край на живота и разпореждане след смъртта

Невъзможността жалбоподателят да се сдобие без рецепта с психотропно вещество, за да извърши самоубийство, не представлява нарушение на правото му на личен живот по чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 5.](#)
[Haas v. Switzerland \(no. 31322/07\)](#)

Като са отказали да разгледат по същество жалбата на мъж срещу отказа на властите да позволят на почти напълно парализираната му съпруга да се снабди с лекарство, с което да сложи край на живота си, властите са нарушили процедурните му права по чл. 8 на Конвенцията. [Бюлетин № 22.](#)
[Koch v. Germany \(no. 497/09\)](#)

Н. Предприемане на мерки за защита от държавата

Непредприемането на подходящи мерки от държавата, за да бъдат предпазени жалбоподателите от причиненото им безпокойство заради функционирането на незаконен компютърен клуб на партера в жилищния им блок, представлява неизпълнение на позитивните задължения на държавата за зачитане на личния живот в нарушение на чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 3.](#)
[Mileva and others v. Bulgaria \(no. 43449/02 и 21475/04\)](#)

Налице е нарушение на правото на личен живот и неприкосновеност на дома при неизпълнение на позитивните задължения на държавата да ограничи сериозния уличен трафик пред дома на жалбоподателя. [Бюлетин № 3.](#)
[Dees v. Hungary \(no. 2345/06\)](#)

Няма нарушение на правата на жалбоподателя по чл. 8 от Конвенцията (право на зачитане на личния живот и дома) при изпълнението на план за рекултивиране на хвостохранилище, тъй като не е доказано тези му права да са засегнати в съществена степен и по-конкретно да се е влошило здравето му. [Бюлетин № 4.](#)
[Ivan Atanasov v. Bulgaria \(no. 12853/03\)](#)

Няма нарушение на правото на личен живот и на правото на получаване на информация при изграждането на два терминала за втечен газ в пристанището на английски град. [Бюлетин № 17.](#)
[Hardy and Maile v. The United Kingdom \(no.31965/07\)](#)

Липсата на бърза реакция от страна на властите при съобщение за откраднат документ за самоличност, което е дало възможност за злоупотреби, е в нарушение на правото на личен живот по чл. 8. [Бюлетин № 17.](#)
[Romet v. The Netherlands \(no. 7094/06\)](#)

Държавният орган, който е иницирал производство за поставяне под запрещение на жалбоподателката, не се е позовал на конкретни факти и убедителни доказателства, че тя не е в състояние да се грижи за своите нужди или представлява риск за други лица; нито иницирането на такова производство е било адекватна, пропорционална мярка спрямо нейната ситуация. [Бюлетин № 14.](#)
[X. and Y. v. Croatia \(no. 5193/09\)](#)

Н. Други въпроси, попадащи в сферата на личния живот

С налагането на жалбоподателя на нова 10-годишна забрана за влизане в Швейцария, след като ЕСПЧ е постановил в предишно свое решение, че швейцарските власти са извършили нарушение на правото на зачитане на личния живот на жалбоподателя заради наложеното му експулсиране и забрана за влизане в страната за неопределен срок, швейцарските власти са извършили ново нарушение на чл. 8, във връзка с чл. 46, задължаващ държавите да изпълняват постановените решения на Съда. [Бюлетин № 13.](#)
[Emre v. Switzerland \(no. 2\) \(no. 5056/10\)](#)

Отказът на полските власти да разрешат на лишен от свобода да посети умиращата си дъщеря в болницата и неадекватният им отговор на молбата му да присъства на погребението ѝ са в нарушение на правата му на личен и семеен живот. [Бюлетин № 14.](#)
[Giszczak v. Poland \(no.40195/08\)](#)

Съдът обявява за недопустима жалба с оплаквания за нарушение на правото на личен живот поради неспазване на шестмесечния срок за подаване на жалба по правилата на чл. 35 на Конвенцията. [Бюлетин № 21.](#) /[Бюлетин № 22.](#)
[Aramov v. Bulgaria \(no. 28649/03\)](#) - Решение на Съда по допустимост

Начинът, по който Швейцария е изпълнила резолюции на Съвета за сигурност на ООН за борба с тероризма, е довел до нарушаване на права, гарантирани от Конвенцията. На жалбоподателя е било отнето разрешението за преминаване през границата на Швейцария тъй като името му фигурирало в списък с имената на лицата и организациите, свързани с Осама бин Ладен и Ал-Кайда. Съдът намира, че швейцарските власти не са отчели в дотатъчна степен фактите по случая, особено географското положение на анклав, където жалбоподателят живеел (италиански анклав, отвсякъде заобиколен от швейцарски кантон), продължителността на наложените мерки и националността на жалбоподателя, неговата възраст и здравословно състояние. Швейцария не може просто да се позове на задължителния характер на резолюциите на Съвета за сигурност на ООН, но е трябвало и да предприеме всички възможни мерки, за да адаптира ограничителния режим към конкретното положение на жалбоподателя. [Бюлетин № 23.](#)
[Nada v. Switzerland \(no.10593/08\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Задължително психиатрично лечение е в нарушение на правото на неприкосновен личен живот по чл. 8 и на свобода и сигурност по чл. 5 от Конвенцията поради липса на периодичен преглед на състоянието на лицето. [Бюлетин № 1.](#)

[Shopov v. Bulgaria \(no. 11373/04\)](#)

Оплакванията за нарушение на правото на личен живот на жалбоподателките с настаняването им във ВУИ заедно с лица, извършили престъпления, е недопустимо. [Бюлетин № 14.](#)

[A. and others v. Bulgaria \(no. 51776/08\)](#)

Осъждането на професор, провел научно изследване, заради това, че е отказал да изпълни две съдебни решения, задължаващи го да предаде материалите от проучването, не накърнява правата му по Конвенцията. По-конкретно, той не може да се позовава на правото си на личен живот по чл. 8 и на негативното си право по чл. 10 да не дава информация. [Бюлетин № 19.](#)

[Gillberg v. Sweden \(no.41723/06\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

---

2. Семейен живот

Прекомерна продължителност на дело за предоставяне на родителски права и недостатъчна активност на властите да осигурят контактите на родителя и детето нарушава чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 1.](#)

[Mincheva v. Bulgaria \(no. 21558/03\)](#)

Няма нарушение на правото на личен живот по чл. 8 от Конвенцията, когато факторът за решението на съдилищата да ограничат контактите на транссексуална с нейното дете е бил най-добрият интерес на детето (риск за психологическото и личностното му развитие, осигуряването му на възможност постепенно да свикне с промяната на пола на родителя си), а не транссексуалността на родителя. [Бюлетин № 3.](#)

[P.V. v. Spain \(no. 35159/09\)](#)

Липсата на законови средства, позволяващи на биологичния баща да установи произхода от себе си на децата, родени по време на съжителството му с омъжена жена, не съставлява нарушение на чл. 8 от Конвенцията (право на зачитане на личния и семейния живот). [Бюлетин № 4.](#)

[Chavdarov v. Bulgaria \(no. 3465/03\)](#)

Лишаването на жалбоподателя от право на лични контакти с дъщеря му не е в нарушение на чл. 8 от Конвенцията, тъй като съдебното решение е било постановено в интерес на детето. [Бюлетин № 5.](#)

[Rytchenko v. Russia \(no. 22266/04\)](#)

Прекаленото забавяне на производства по Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца е в нарушение на чл. 8 от Конвенцията (право на личен и семеен живот). [Бюлетин № 6.](#)

[Karoussiotis v. Portugal \(no. 23205/08\)](#) и [Dore v. Portugal \(no. 775/08\)](#)

Мудните и неадекватни действия на властите, насочени към връщането при майка му на дете, настанено в приемно семейство в чужбина, означават, че е нарушен чл. 8 от Конвенцията (право на личен и семеен живот). [Бюлетин № 9.](#)

[Saleck Bardi v. Spain \(no. 66167/09\)](#)

Немотивираните откази на затворническата администрация да позволи директни контакти между жалбоподателя – задържан под стража – и членовете на семейството му по време на посещения в затвора са в нарушение на правото на семеен живот. При тези посещения жалбоподателят е бил длъжен да контактува с близките си през пластмасова преграда и чрез телефон. [Бюлетин № 9.](#)
[Boguslaw Krawczak v. Poland \(no. 24205/06\)](#)

Когато законът позволява аборт единствено в случаите на малформации на плода, следва да съществува адекватна правна и процедурна рамка, която да гарантира, че на бременната жена ще бъде предоставена цялата относима, подробна и достоверна информация относно здравословното състояние на плода. Като не са създали такава ясна рамка и са допуснали излишното забавяне на лекарите при издаване на направлението за генетични тестове, полските власти са нарушили правото на личен живот на жалбоподателката. [Бюлетин № 9.](#)
[R. R. v. Poland \(no. 27617/04\)](#)

Властите не са действали своевременно, нито са положили никакви смислени усилия, за да позволят на жалбоподателя да се среща с малолетния си син, родителските права спрямо когото били упражнявани от майката. През годините те са толерирали незаконните действия на майката, макар да са били длъжни да ги предотвратяват. Непривеждането в изпълнение на правото на жалбоподателя на контакт със сина му представлява нарушение на правото на зачитане на семейния му живот (чл.8). [Бюлетин № 10.](#)
[Zoltán Németh v. Hungary \(no.29436/05\)](#)

Липсата на ефективно правно средство за поставен под запрещение мъж да установи, че е баща на детето си, е в нарушение на правото на зачитане на личния и семейния живот (чл. 8 от Конвенцията). [Бюлетин № 10.](#)
[Krušković v. Croatia \(no. 46185/08\)](#)

Заповедта за връщане на малолетно дете, живеещо с майка си в Латвия, при баща му в Италия е в нарушение на чл. 8, тъй като е постановена, без да са обсъдени интересите на детето. [Бюлетин № 11.](#)
[Šneerson and Kampanella v. Italy](#)

В нарушение на задълженията си по чл. 8 от Конвенцията унгарските власти не са успели да осигурят връщането на дете от Унгария във Франция, отведено от майката без съгласието на бащата, което е направило невъзможно за бащата да упражнява няколко години родителските си права, които той е имал съвместно с майката. [Бюлетин № 11.](#)
[Shaw v. Hungary \(no. 6457/09\)](#)

Пропуски в българското законодателство и липса на ефективност от страна на социалните служби са причина майката да няма контакт със сина си в продължение на осем години, в нарушение на правото ѝ на личен и семеен живот по чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 13.](#)
[Lyubenova v. Bulgaria \(no. 13786/04\)](#)

Съдът не намира нарушение на чл. 8 във връзка с установяването на контакти между дете и неговите баща и баба, тъй като властите са съдействали и са им осигурили възможности за контакти. [Бюлетин № 14.](#)
[M.P. and others v. Bulgaria \(no. 22457/08\)](#)

Съдът комуникира на Правителството жалба за липсата на контакти между лишена от свобода и малолетната ѝ дъщеря по време на изтърпяване на наложеното ѝ наказание. [Бюлетин № 14.](#)
[Atanasova v. Bulgaria \(no. 52009/07\)](#) – Жалба, комуникирана на Правителството

Държавата е останала в допустимите рамки на свободата си на преценка при регулирането на въпросите за изкуственото оплождане, като забранява ин-витро оплождане със сперма или яйцеклетки от донор, при което само един от партньорите става генетичен родител на бъдещото дете. [Бюлетин № 14.](#)
[S.H. and Others v. Austria \(no. 57813/00\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Отказът на полските власти да разрешат на лишен от свобода да посети умиращата си дъщеря в болницата и неадекватният им отговор на молбата му да присъства на погребението ѝ са в нарушение на правата му на личен и семеен живот. [Бюлетин № 14.](#)
[Giszczak v. Poland \(no.40195/08\)](#)

Липсата на достатъчно задълбочена преценка на всички релевантни обстоятелства при взимане на решение за връщане на дете от Латвия към Австралия по Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца е нарушение на правото на личен и семеен живот по чл. 8. [Бюлетин № 15.](#)
[X v. Latvia \(no. 27853/09\)](#)

Страните членки на Конвенцията имат широка свобода на преценка при взимането на решение дали дългогодишна партньорка на заподозрян в убийство има право да бъде освободена от задължението да свидетелства в наказателното производство. [Бюлетин № 19.](#)
[Van der Heijden v. The Netherlands \(no.42857/05\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Когато заповед за експулсипане на чужденец се основава на вътрешнослужебен класифициран документ и не са посочени никакви фактически основания и други доказателства, а българският съд е подходил формално и е предоставил на административния орган пълна и неконтролирана дискреция без мотиви въз основа на вътрешнослужебни „доказателства”, то не са налице гаранции срещу произвол и следователно намесата в правото на семеен живот не е в съответствие със закона. [Бюлетин № 20.](#)
[Madah and others v. Bulgaria \(no. 45237/08\)](#)

Заповедта за принудително отвеждане на жалбоподателя до границата не е направила невъзможно осъществяването на семейния живот на него и втората жалбоподателка на територията на България, нито е причинила тяхната продължителна раздяла. Поради това оплакването за непропорционална намеса в правото на семеен живот е явно необосновано. [Бюлетин № 20.](#)
[Rahmani and Dineva v. Bulgaria \(20116/08\)](#)

---

3. Дом

Налице е нарушение на правото на личен живот и неприкосновеност на дома при неизпълнение на позитивните задължения на държавата да ограничи сериозния уличен трафик пред дома на жалбоподателя. [Бюлетин № 3.](#)

[Dees v. Hungary \(no. 2345/06\)](#)

Няма нарушение на правата на жалбоподателя по чл. 8 от Конвенцията (право на зачитане на личния живот и дома) при изпълнението на план за рекултивиране на хвостохранилище, тъй като не е доказано тези му права да са засегнати в съществена степен и по-конкретно да се е влошило здравето му. [Бюлетин № 4.](#)

[Ivan Atanasov v. Bulgaria \(no. 12853/03\)](#)

Евикцията на жалбоподателите от апартамента, в който са живели под наем в продължение на 10 години, представлява намеса в гарантираното им от чл. 8 право на зачитане на дома, а неспазването на баланса между конкретните интереси на жалбоподателите и тези на държавата-собственик на жилището е в нарушение на това право. [Бюлетин № 4.](#)

[Kryvitska and Kryvitskyi v. Ukraine \(no. 30856/03\)](#)

Като не са предложили разрешение, нито дори временна помощ, на проблема на жалбоподателката, която е следвало да освободи добросъвестно закупения от нея апартамент, властите са нарушили правото ѝ по чл. 8 на зачитане на дома. [Бюлетин № 15.](#)

[Gladysheva v. Russia \(no.7097/10\)](#)

Съдът заличава жалбата от списъка с делата, тъй като жалбоподателката е починала в хода на процедурата пред ЕСПЧ и нейните близки не са изразили желанието си да продължат делото. По делото са били твърдени нарушения на чл. 8, чл. 13 и чл. 1 от Протокол 1 на Конвенцията относно произволно прекратяване на договор за наем на държавно жилище, в което жалбоподателката живеела със семейството си от 1947 г. [Бюлетин № 16.](#)

[Petrova v. Bulgaria \(no. 42545/05\)](#) - Решение на Съда по допустимост

Заради неспособността на италианските власти да осигурят нормалното функциониране на събирането на битовите отпадъци жалбоподателите са били принудени през продължителен период да живеят при условия, които са засегнали тяхното право на зачитане на личния живот и дома. [Бюлетин № 16.](#)

[Di Sarno and Others v. Italy \(no. 30765/08\)](#)

Налице е нарушение на чл. 8 от Конвенцията заради вредите, нанесени върху жилищата и личното имущество на жалбоподателите, следствие на наводнение от изпускане на водите на язовир, въпреки че властите са знаели две години преди наводнението за лошото състояние на речното корито и не са предприели мерки в тази посока. [Бюлетин № 17.](#)

[Kolyadenko and Others v. Russia \(nos. 17423/05, 20534/05, 20678/05, 23263/05, 24283/05 and 35673/05\)](#)

Действия на властите по изселване на незаконно пребиваващи лица върху земя, която е публична собственост, са законни и преследват легитимна цел, но в конкретния случай не са пропорционални с оглед накърняването на правото на неприкосновеност на личния и семейния живот и на дома на жалбоподателите и липсата на алтернативни методи за справяне с проблема. [Бюлетин № 19.](#)
[Yordanova and others v. Bulgaria \(no. 25446/06\)](#)

---

4. Въпроси свързани с околната среда и здравето на жалбоподателите

Няма нарушение на правата на жалбоподателя по чл. 8 от Конвенцията (право на зачитане на личния живот и дома) при изпълнението на план за рекултивиране на хвостохранилище, тъй като не е доказано тези му права да са засегнати в съществена степен и по-конкретно да се е влошило здравето му. [Бюлетин № 4.](#)
[Ivan Atanasov v. Bulgaria \(no. 12853/03\)](#)

Замърсяването на околната среда в резултат на функционирането на мина и завод за преработка на каменни въглища, поради което се е влошило здравето на жалбоподателите, представлява нарушение на чл. 8 от Конвенцията (право на зачитане на личния и семейния живот). [Бюлетин № 6.](#)
[Dubetska and others v. Ukraine \(no. 30499/03\)](#)

Няма нарушение на правото на личен живот и на правото на получаване на информация при изграждането на два терминала за втечен газ в пристанището на английски град. [Бюлетин № 17.](#)
[Hardy and Maile v. The United Kingdom \(no.31965/07\)](#)

Традиционен фестивал с фойерверки, който се провежда в близост до дома на жалбоподателите два пъти в годината, не накърнява гарантираните им по чл. 8 права на зачитане на личния им живот и на дома им. [Бюлетин № 14.](#)
[Zammit Maempel v. Malta \(no.24202/10\)](#)

---

5. Кореспонденция

Разменяните в рамките на предприятието документи с адвокат, нает на работа в това предприятие, не са защитени от поверителността на съобщенията между клиенти и адвокати поради икономическата зависимост на такъв адвокат от предприятието и поради тесните връзки с неговия работодател. [Бюлетин № 1.](#)
Решение на Съда на Европейския съюз по делото [C-550/07 P Akzo Nobel Chemicals Ltd/Комисия](#)

Отварянето от затворническите власти на писма от Съда до лице, изтърпяващо наказание лишаване от свобода, нарушава правото на неприкосновеност на кореспонденцията по чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 4.](#)
[Petkov v. Bulgaria \(no. 1399/04\)](#)

Методичното отваряне и ксерокопиране на писмата между затворник и адвокатите му, без да има основателно съмнение за злоупотреба с привилегията адвокат-клиент, е в нарушение на чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 6.](#)

[Iliev and others v. Bulgaria \(nos. 4473/02 and 34138/04\)](#)

Налице е нарушение на чл. 8 относно тайната на кореспонденцията на затворник с неговия адвокат. [Бюлетин № 16.](#)
[Shahanov v. Bulgaria \(no. 16391/05\)](#)

Отварянето и преглеждането на кореспонденцията на затворник с адвоката му, допустимо според разпоредба на вътрешното законодателство, е в нарушение на правото по чл. 8 на Конвенцията. [Бюлетин № 18.](#)
[Oreshkov v. Bulgaria \(no. 11932/04\)](#)

Налице е нарушение на правото на зачитане неприкосновеността на кореспонденцията на лишен от свобода. [Бюлетин № 19.](#)
[Dimitar Vasilev v. Bulgaria \(no. 10302/05\)](#)

Отварянето от служители на администрацията на затвора на две от писмата до жалбоподателя от Европейския съд по правата на човека представлява нарушение на правото на неприкосновеност на кореспонденцията. [Бюлетин № 20.](#)
[Idalov v. Russia \(no. 5826/03\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда по делото

---

6. Експулсиране

Формален съдебен процес за експулсиране на чужденец поради заплаха за националната сигурност е нарушение на правото на зачитане на семейния живот по чл. 8 и правото на ефективни вътрешноправни средства за защита по чл. 13 от Конвенцията. [Бюлетин № 1.](#)
[Kaushal and Others v. Bulgaria \(no. 1537/08\)](#)

При изключителните обстоятелства по настоящото дело евентуалното депортиране на жалбоподателката в Доминиканската република би било в нарушение на правото ѝ на семеен живот заради силно негативния ефект, който би имало замиването ѝ върху двете ѝ малолетни деца, родени в Норвегия. [Бюлетин № 10.](#)
[Nunez v. Norway \(no.55597/09\)](#)

Издаването на немотивирана и неподлежаща на съдебен контрол заповед за експулсиране на постоянно пребиваващ чужденец у нас е в нарушение на правото на зачитане на семейния живот, на вътрешноправните средства за защита и в разрез със специфичните процедурни изисквания при експулсиране на чужденци. [Бюлетин № 11.](#)
[Baltaji v. Bulgaria \(no. 12919/04\)](#)

Практиката на Върховния административен съд, която не предоставя независим и адекватен контрол върху заключенията на властите за наличието на опасност за националната сигурност от страна на чужденци в страната, е в разрез с изискванията на чл. 8 от Конвенцията за законност и гаранции срещу произвол. [Бюлетин № 11.](#)
[M. and others v. Bulgaria \(no. 41416/08\)](#)

С налагането на жалбоподателя на нова 10-годишна забрана за влизане в Швейцария, след като ЕСПЧ е постановил в предишно свое решение, че швейцарските власти са извършили нарушение на правото на зачитане на личния живот на жалбоподателя

заради наложеното му експулсиране и забрана за влизане в страната за неопределен срок, швейцарските власти са извършили ново нарушение на чл. 8, във връзка с чл. 46, задължаващ държавите да изпълняват постановените решения на Съда. [Бюлетин № 13.](#)
[Emre v. Switzerland \(no. 2\) \(no. 5056/10\)](#)

Когато заповед за експулсиране на чужденец се основава на вътрешнослужебен класифициран документ и не са посочени никакви фактически основания и други доказателства, а българският съд е подходил формално и е предоставил на административния орган пълна и неконтролирана дискреция без мотиви въз основа на вътрешнослужебни „доказателства”, то не са налице гаранции срещу произвол и следователно намесата в правото на семеен живот не е в съответствие със закона. [Бюлетин № 20.](#)
[Madah and others v. Bulgaria \(no. 45237/08\)](#)

Заповедта за принудително отвеждане на жалбоподателя до границата не е направила невъзможно осъществяването на семейния живот на него и втората жалбоподателка на територията на България, нито е причинила тяхната продължителна раздяла. Поради това оплакването за непропорционална намеса в правото на семеен живот е явно необосновано. [Бюлетин № 20.](#)
[Rahmani and Dineva v. Bulgaria \(20116/08\)](#)

---

7. СВОБОДА НА ИЗРАЗЯВАНЕ, НА СЪВЕЩТА И РЕЛИГИЯТА, НА СЪБРАНИЯТА И НА СДРУЖАВАНЕ

1. Свобода на изразяване

Изземването на конфиденциални журналистически материали е незаконно и в нарушение на свободата на словото по чл. 10 от Конвенцията. [Бюлетин № 1.](#)
[Sanoma Uitgevers B. V. v. the Netherlands \(no. 38224/03\)](#) Решение на Голямото отделение

Осъждането на журналисти, че са публикували статия с факти от личния живот на член на предизборния щаб на един от кандидатите за президент, представлява неоправдана намеса в правото им на свобода на изразяването. [Бюлетин № 2.](#)
[Saaristo and Others v. Finland \(no. 184/06\)](#)

Изтеглянето на екземпляри на разпространен общински вестник от страна на главния редактор на вестника е неоправдано и в нарушение на чл. 10 от Конвенцията. [Бюлетин № 2.](#)
[Saliyev v. Russia \(no. 35016/03\)](#)

Осъждането на професор за отказ да предаде проучването си върху хиперактивни деца е оправдано и няма нарушение на правото на личен живот по чл. 8 и свободата на изразяване по чл. 10 от Конвенцията. [Бюлетин № 3.](#)
[Gillberg v. Sweden \(no. 41723/06\)](#)

Когато разглежда баланса между личния живот г-н Алексей Петров и свободата на изразяване на г-н Едвин Сугарев, ЕСПЧ отбелязва, че имайки предвид публичното положение на г-н Петров, ограничението на свободата на изразяване на г-н Сугарев в името на репутацията на г-н Петров би било непропорционално. [Бюлетин № 3.](#)
[Aleksy Petrov v. Bulgaria \(no. 27103/04\)](#) – Решение на Съда по допустимостта

Осъждането на жалбоподателите да платят вреди на лице, засегнато от публикация в пресата, е в нарушение на чл. 10 от Конвенцията, когато журналистите са действали добросъвестно и са се постарали да проверят спорната информация. Противното би означавало да се ограничи свободата на медиите да публикуват информация по въпроси от сериозен обществен интерес. [Бюлетин № 4.](#)
[Público - Comunicação Social, S.A. and others v. Portugal \(no. 39324/07\)](#)

Държавните служители трябва да останат лоялни към държавата и да пазят авторитета на съдебната власт. Затова няма нарушение на правата по чл. 10 от Конвенцията на инспектор от Министерството на правосъдието, коментирал публично информация от вътрешен доклад, изтекла в медиите. [Бюлетин № 4.](#)
[Poyraz v. Turkey \(no. 15966/06\)](#)

Стандартът на доказване на едно наказателно обвинение от компетентен съд не може да се сравнява с този, който следва да се изисква от журналист, изразяващ мнението си по въпрос от обществен интерес под формата на оценъчно твърдение. Стандартът, прилаган при оценката на действия на публични личности от гледна точка на морала, е различен от този, изискван за доказване на престъпление по наказателното право.

[Бюлетин № 4.](#)

[Novaya Gazeta v Voronezhe v. Russia \(no. 27570/03\)](#)

Осъждането за клевета на политици, публично обвинили свой опонент, че е злоупотребил с власт, за да се облагодетелства, не противоречи на чл. 10 от Конвенцията (свобода на изразяване).

[Бюлетин № 5.](#)

[Barata Monteiro da Costa Nogueira and Patrício Pereira v. Portugal \(no. 4035/08\)](#)

Осъждането на жалбоподателката за подписване на декларация и дарение в подкрепа на забранена от закона организация не е в нарушение на правото на свобода на изразяване на мнението (чл. 10 от Конвенцията).

[Бюлетин № 5.](#)

[Aydin v. Germany \(no. 16637/07\)](#)

Турските съдилища не са спазили процедурните гаранции по чл. 10 от Конвенцията, тъй като са осъдили жалбоподателка на 10 месеца затвор за това, че прочела публично декларация в подкрепа на ПКК, без обаче да обсъдят съдържанието на тази декларация в решенията си. Текстът не е бил представен и в производството пред ЕСПЧ. Затова Съдът заключава, че ограничаването на свободата на изразяване на жалбоподателката не е било достатъчно аргументирано и намира нарушение на чл. 10.

[Бюлетин № 5.](#)

[Mentes v. Turkey \(No. 2\) \(no. 33347/04\)](#)

Осъждането на издателя и автора на книга, критикуваща условията в затворите в Турция, представлява неоправдана намеса в правото им на свобода на изразяване.

[Бюлетин № 6.](#)

[Çamyar and Berktaş v. Turkey \(no. 41959/02\)](#)

Държавите членки разполагат с тясна свобода на преценка да реагират срещу изказвания, направени в рамките на политически дебат по въпроси от обществен интерес. Затова осъждането на депутат, критикувал кралската институция в Испания, е в нарушение на чл. 10 от Конвенцията (свобода на изразяване).

[Бюлетин № 7.](#)

[Otegi Mondragon v. Spain \(no. 2034/07\)](#)

Осъждането на журналистка, критикувала съдебно решение, е в нарушение на чл. 10 от Конвенцията (свобода на изразяване), защото съдилищата не са анализирали статията, написана от нея, в пълния ѝ контекст и не са ѝ дали възможност да докаже истинността на твърденията си.

[Бюлетин № 7.](#)

[Cornelia Popa v. Romania \(no. 17437/03\)](#)

Осъждането на жалбоподателката за клевета за това, че в писмо до началника на данъчните служби заявила, че заместник-директорката на висше учебно заведение, където учел синът ѝ, е корумпирана и злоупотребява с властта си, е в нарушение на чл. 10 от Конвенцията.

[Бюлетин № 7.](#)

[Siryk v. Ukraine \(no. 6428/07\)](#)

Сравнително тежките наказания за журналисти, осъдени за клевета след публикуването на материали по въпроси от обществен интерес, са в нарушение на чл. 10 от Конвенцията (свобода на изразяване). [Бюлетин № 8.](#)

[Kasabova v. Bulgaria \(no. 22385/03\)](#) и [Bozhkov v. Bulgaria \(no. 3316/04\)](#)

Осъждането на издател, разкрил имената на агенти на службите за сигурност, за които се твърдяло, че са свързани с убийства на кюрдски бунтовници, е в нарушение на чл. 10 от Конвенцията (свобода на изразяване). [Бюлетин № 8.](#)

[Fatih Taş v. Turkey \(no. 36635/08\)](#)

Санкционирането на редакционния борд на вестник за това, че е публикувал информация, изнесена в интернет, е в нарушение на чл. 10 от Конвенцията (свобода на изразяване и на разпространяване на информация). [Бюлетин № 9.](#)

[Editorial Board of Pravoye Delo and Shtekel v. Ukraine \(no. 33014/05\)](#)

Като са осъдили за клевета директор на водоснабдителна компания за това, че е отговорил на разпространени в пресата твърдения, че питейната вода в района е замърсена, съдилищата са осъществили недопустима намеса в правото на свобода на изразяването на жалбоподателя. [Бюлетин № 9.](#)

[Šabanović v. Montenegro and Serbia \(no. 5995/06\)](#)

Съдилищата са гарант на справедливостта и имат фундаментална роля във всяка държава, ръководена от принципа за върховенство на закона. За да се ползва работата на съдилищата от обществено доверие, съдът трябва да е защитен от необосновани атаки. Макар съдебната дейност да не е имунизирана срещу критика, тази критика не може да престъпва определени граници. Следва да има ясна граница между критика и обида и ако единствената цел на едно изказване е да обиди съда или членовете на съда, то подходящата санкция по принцип не би била в нарушение на чл. 10 от Конвенцията (свобода на изразяването). [Бюлетин № 9.](#)

[Žugić v. Croatia \(no. 3699/08\)](#)

ЕСПЧ комуникира оплакване във връзка с намеса в свободата на изразяване на журналист, издал трилогия, описваща противоречивия живот на помашката общност в България. [Бюлетин № 10.](#)

[Stoyanov v. Bulgaria \(no. 19557/05\)](#) - Жалба, комуникирана на българското правителство

Има разлика между приемливото преувеличаване или провокация в една публикация или дори прекомерните, в някаква степен, твърдения, и изопачаването на факти, известни на журналиста към момента на публикацията. [Бюлетин № 10.](#)

[Kania and Kittel v. Poland \(no. 35105/04\)](#)

Автоматичното приложение на наказателна санкция към журналистка за това, че е публикувала факсимиле от два документа по наказателно дело, водено срещу висш публичен служител, като към делото се е прилагало общото правило за защита на информацията преди постановяването на първоинстанционното решение, ограничава прекомерно журналистическата свобода. [Бюлетин № 10.](#)

[Pinto Coelho v. Portugal \(no. 28439/08\)](#)

Уволнението на жалбоподателката заради жалба до прокуратурата, в която тя сигнализираща за нередности в работата на старчески дом, е непропорционално. [Бюлетин № 11.](#)

[Heinisch v. Germany \(no. 28274/08\)](#)

Словашки вестник е бил неправилно санкциониран заради материал за политик и зам.-шеф на полицията относно пьянска случка в ресторант; съдилищата не са изследвали важни въпроси като значимостта на обществения интерес от материала и не са направили баланс между този интерес и личния интерес на засегнатите лица, нито са изследвали дали материалът е бил написан в съответствие с журналистическата етика.

[Бюлетин № 11.](#)

[Ringier Axel Springer Slovakia, a.s. v. Slovakia \(no. 41262/05\)](#)

Осъждането на журналист за това, че е публикувал дословно интервю с политик, въпреки несъгласието на последния, не е необходимо в едно демократично общество и е непропорционално на преследваната цел. [Бюлетин № 11.](#)

[Wizerkaniuk v. Poland \(no. 18990/05\)](#)

Има разлика в накърняването на доброто име на едно физическо лице, което би могло да се отрази на достойнството му, и засягането на търговската репутация на едно търговско дружество, която няма морални измерения. [Бюлетин № 11.](#)

[Uj v. Hungary \(no. 23954/10\)](#)

Уволнението на служители заради публикации в профсъюзно издание, използващи вулгарен език и засягащи достойнството на други служители, не е непропорционално и не нарушава тяхната свобода на изразяване. [Бюлетин № 12.](#)

[Palomo Sanchez and Others v. Spain \(nos. 28955/06; 28957/06; 28959/06; 28964/06\)](#) -
Решение на Голямото отделение

Предвидената наказателна отговорност с лишаване от свобода до две години за публично уронване на престижа на нацията, по която разпоредба съдилищата са осъждали лица, изразяващи становище, че през 1915 г. арменското население в границите на Османската империя е било подложено на геноцид, кара жалбоподателят, който е професор по история, да живее в постоянен страх, че може да бъде ефективно осъден за открито заявеното си мнение по въпроса. [Бюлетин № 13.](#)

[Altuğ Taner Akçam v. Turkey \(no. 27520/07\)](#)

Санкцията на жалбоподателя, наложена му заради носенето на петолъчка на публично място, въпреки че той я е носел като член на легитимна политическа партия в рамките на разрешена демонстрация, и без националният съд да направи преценка дали това създава някаква обществена опасност, представлява недопустимо широко ограничение на свободата му на изразяване (чл. 10 от Конвенцията). [Бюлетин № 14.](#)

[Fratanolo v. Hungary \(no. 29459/10\)](#)

Осъждането на главен редактор на вестник да заплати обезщетение, което е 25 пъти по-високо от размера на месечния му доход, е непропорционално и в нарушение на свободата му на изразяване. [Бюлетин № 14.](#)

[Koprivica v. Montenegro \(no. 41158/09\)](#)

Нарушена е свободата на изразяване на адвокатка, която е намерена за виновна за нарушаване на тайната на разследването заради това, че е коментирала в пресата заключенията от експертния доклад по наказателното дело. [Бюлетин № 15.](#)
[Mor v. France \(no. 28198/09\)](#)

Имена, лица и лични връзки са от огромно значение, когато се изнасят факти за политическата и икономическата отговорност за огромните финансови загуби на банка. Не е възможно да се направи смислена статия по такъв въпрос, без да се споменат имената на всички замесени. Като е осъдил собственик на вестник за това, че е цитирал името на банков служител, който не е публична фигура, но е замесен в скандала, националният съд е нарушил свободата на изразяване на жалбоподателя. [Бюлетин № 16.](#)
[Standard Verlags GMBH v. Austria \(No. 3\) \(no. 34702/07\)](#)

Разкриването на самоличността на дете, жертва на системен физически и сексуален тормоз в медиите, е недопустимо и осъждането на издателските компании да заплатят на детето обезщетение за причинените вреди не представлява намеса в правата им на свобода на изразяването. [Бюлетин № 16.](#)
[Krone Verlag GmbH and Krone Multimedia GmbH v. Austria \(no.33497/07\)](#)

Правилата за конфиденциалност на обсъжданията на решаващото жури по присъдата играят важна роля за поддържане на авторитета и безпристрастността на съда; налагането на санкция заради публикуването в пресата на информация за тези обсъждания не нарушава свободата на изразяване. [Бюлетин № 16.](#)
[Seckerson and Times Newspapers Limited v. The United Kingdom \(nos. 32844/10 u 33510/10\) - Решение по допустимостта на Съда](#)

Забраната за разпространяване на информация от вестник относно представянето на публични факти от юридическо естество за ареста и осъждането на актьор, за които обществеността е имала интерес да научи, е в нарушение на свободата на изразяване. [Бюлетин № 17.](#)
[Axel Springer AG v. Germany \(no. 39954/08\) - Решение на Голямото отделение на Съда](#)

Наказателното осъждане на жалбоподателите за разпространение на брошури в училище, съдържащи обидни изявления спрямо хомосексуалните като група, не нарушава свободата им на изразяване. [Бюлетин № 17.](#)
[Vejdeland and Others v. Sweden \(no. 1813/07\)](#)

„Негативното“ право на свобода на изразяване е неприложимо в контекста на наказателно осъждане на длъжностно лице за отказа му като служител на обществена институция да изпълни съдебно решение, с което институцията е била задължена да предостави някому официални документи. [Бюлетин № 19.](#)
[Gillberg v. Sweden \(no.41723/06\) - Решение на Голямото отделение на Съда](#)

Лишаването на журналист от право да упражнява професията си за срок от две години е прекомерно сериозна санкция за нарушаването на задължението за публикуване на отговор. [Бюлетин № 19.](#)
[Kaperzynski v. Poland \(no. 43206/07\)](#)

Италианските власти не са осигурили в продължителен период от време предавателни честоти на телевизионна компания, на която са предоставили преди това телевизионен лиценз, което ѝ е попречило да осъществява телевизионна дейност, в противоречие с чл. 10 от Конвенцията. [Бюлетин № 21.](#)

[Centro Europa 7 S.r.l. and Di Stefano v. Italy \(no. 38433/09\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Политическият протест на жалбоподателите под формата на проснато мръсно пране пред парламента в Будапеща, символизиращо "мръсните дрехи на нацията", е форма на политическо слово, а не, както националните съдилища са приели, форма на събрание, за което властите трябвало да бъдат уведомени. Санкционирането на жалбоподателите за „незаконно събрание” е в нарушение на свободата на словото по чл. 10 от Конвенцията. [Бюлетин № 21.](#)

[Tatar and Faber v. Hungary \(no. 26005/08 и 26160/08\)](#)

Абсолютната забрана по отношение на телевизия да заснеме вътре в затвора телевизионно интервю с лишена от свобода, предназначено да се излъчи след това в едно от най-продължителните по време предавания по швейцарската телевизия, нарушава свободата на изразяване на телевизията. [Бюлетин № 21.](#)

[Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG v. Switzerland \(no. 34124/06\)](#)

Нужна е специална защита на жертвите на престъпления, включително на тяхната идентичност и особено на деца, заради тяхното уязвимо положение. [Бюлетин № 21.](#)

[Krone Verlag GmbH & Co KG and Krone Multimedia GmbH & Co KG v. Austria \(no. 33497/07\), Kurier Zeitungsverlag und Druckerei GmbH v. Austria \(no. 3401/07\)](#)

Налагане на дисциплинарно наказание на затворник поради оплаквания до прокуратурата срещу затворническите власти, възприети от тях като клеветнически, представлява непропорционална намеса в свободата на изразяване на лишения от свобода в нарушение на чл. 10 от Конвенцията. [Бюлетин № 22.](#)

[Marin Kostov v. Bulgaria \(no. 13801/07\)](#)

Осъждането на журналист за това, че е спомогнал за разпространението на изявления, направени от друг по време на интервю, сериозно накърнява приноса на пресата към дискусиата по въпроси от обществен интерес и не следва да се допуска, освен ако сериозни причини не го налагат. [Бюлетин № 22.](#)

[Björk Eiðsdóttir v. Iceland \(no. 46443/09\)](#) и [Erla Hlynsdóttir v. Iceland \(no. 43380/10\)](#)

Забраната за поставяне на плакати поради неморалното поведение на издателите и съдържането на препратки към забранени Интернет сайтове е необходимо в едно демократично общество и не нарушава свободата на изразяване. [Бюлетин № 22.](#)

[Mouvement Raëlien Suisse v. Switzerland \(no.16354/06\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда по делото

Производство за прекратяване на учителски съюз, иницирано от турските власти, заради това, че в устава на съюза била добавена цел да защитава правото на всеки да получава обучение "на майчиния си език", е в противоречие със свободата на изразяването и на сдружаването. [Бюлетин № 23.](#)

[Eğitim Ve Bilim Emekçileri Sendikası v. Turkey \(no. 20641/05\)](#)

---

2. Свобода на разпространяване на информация

Няма нарушение на правото на личен живот и на правото на получаване на информация при изграждането на два терминала за втечен газ в пристанището на английски град. [Бюлетин № 17.](#)

[Hardy and Maile v. The United Kingdom \(no.31965/07\)](#)

---

3. Свобода на религията и съвестта

Присъдено е обезщетение от 50 000 евро за неимуществени вреди на „Алтернативния синод“ заради намеса на държавата в църковни дела. [Бюлетин № 1.](#)

Решение на Съда по делото Светият синод на Българската православна църква (митрополит Иннокентий) и др. с/у България (Holy Synod of the Bulgarian Orthodox Church (Metropolitan Inokentiy) and Others v. Bulgaria no. 412/03 и 35677/04)

Отказът да се осигури на лишен от свобода диета, съобразена с религиозните му убеждения, представлява намеса в правото му на свобода на религията по чл. 9 от Конвенцията. [Бюлетин № 4.](#)

[Jakobski v. Poland \(no. 18429/06\)](#)

Прекъсването на среща на нерегистрирано вероизповедание, претърсването на помещението и изземването на вещи без ясно правно основание е в нарушение на чл. 9 Конвенцията (свобода на религията). [Бюлетин № 5.](#)

[Boychev and Others v. Bulgaria \(no. 77185/01\)](#)

Уволнението на възпитателка в протестантска детска градина, членуваща в друга религиозна общност, не е в нарушение на правото ѝ на свобода на религията, тъй като протестантската църква се ползва с автономност и има интерес да поддържа общественото доверие. [Бюлетин № 6.](#)

[Siebenhaar v. Germany \(no. 18136/02\)](#)

Жалбите на християни, поддръжници на алтернативния Синод, с оплаквания за намеса в упражняване на тяхната свобода на религията, гарантирана от чл. 9, по чл. 1 от Протокол 1 на Конвенцията във връзка със спорове за собствеността върху църковни храмове, както и по чл. 13 за липсата на вътрешноправна защита, са обявени за недопустими или са заличени от списъка с делата. [Бюлетин № 11.](#)

[Sotirov and others v. Bulgaria \(no. 13999/05\)](#) и [Pantusheva and others v. Bulgaria \(nos. 40047/04\)](#) - Решения на Съда по допустимостта по делата

Затвор за отказващ по религиозни причини да служи в армията в Армения е нарушение на свободата на изповеданията по чл. 9 от Конвенцията. [Бюлетин № 11.](#)

[Bayatyan v. Armenia \(no. 23459/03\)](#) - Решение на Голямото отделение

Недопустимо е оплакването срещу забраната за строене на минарета в Швейцария. [Бюлетин № 11.](#)

[Ouardiri v. Switzerland \(no. 65840/09\)](#) и [Ligue des Musulmans de Suisse and Others v. Switzerland \(no. 66274/09\)](#)

Отказът на съдия да отложи заседание, насрочено на дата, съвпадаща с юдейски религиозен празник, не е нарушила правото на адвоката, представител на страна по делото, да изповядва свободно религията си. [Бюлетин № 19.](#)
[Sessa Francesco v. Italy \(no. 28790/08\)](#)

Решение на църковните власти да не подновят договора за преподаване на религия в училище на женен свещник, член на движение, подкрепящо незадължителността на безбрачието, попада в сферата на религиозната свобода на църквата. [Бюлетин № 20.](#)
[Fernández Martínez v. Spain \(no. 56030/07\)](#)

Член 2, буква в) от Директива 2004/83 на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, трябва да се тълкува в смисъл, че опасението на молителя от преследване е основателно, след като предвид личното му положение компетентните органи приемат, че е обосновано да се счита, че след завръщането си в страната на произход то ще извършва религиозни действия, които го излагат на реален риск от преследване. При оценката на молбата за получаване на статут на бежанец органите не следва да очакват от молителя да се откаже от своите религиозни действия. [Бюлетин № 23.](#)

Решение на СЕС по съединени дела [C 71/11](#) и [C 99/11](#)

---

4. Свобода на събранията

Изказванията на членове на опозиционна партия, че кюрдската нация е различна от турската, следва да се преценяват заедно с целите на партията, заложи в програмата ѝ. Дори ако партията наистина се е застъпвала за правото на самоопределение на кюрдите, това само по себе си не противоречи на демократичните принципи и не може да се приравнява на подпомагане на терористични действия. Такава една позиция може да застраши възможностите да се намери решение на свързаните с темата въпроси в контекста на демократичен дебат. Поради това разпускането на партията е в нарушение на чл. 11 от Конвенцията (право на свободно сдружаване). [Бюлетин № 4.](#)
[Hadep and Demir v. Turkey \(no. 28003/03\)](#)

Ловните асоциации, създадени по германското право, не са сдружения по смисъла на чл. 11 от Конвенцията - тези организации са част от държавните структури и могат да бъдат квалифицирани като публично-правни институции - и задължителното членство в тях не води до нарушение на свободата на сдружаване. [Бюлетин № 5.](#)
[Herrmann v. Germany \(no. 9300/07\)](#)

Действията на полицията, използвала палки и водни струи, за да разпръсне мирна демонстрация, са непропорционални и в нарушение на правото на свобода на събранията по чл. 11 от Конвенцията. [Бюлетин № 6.](#)
[Gülizar Tuncer v. Turkey \(No. 2\) \(no. 12903/02\)](#)

Честата промяна на изборното законодателство и непрецизният закон, регламентиращ съществуването на политическите партии, довели до отказ да се впишат решения на конгреса на партията-жалбоподател в държавния регистър и разпускането ѝ, са в нарушение на чл. 11 от Конвенцията (право на свободно сдружаване). [Бюлетин № 8.](#)

[Republican Party of Russia v. Russia \(no. 12976/07\)](#)

За да не бъде лишена от смисъл свободата на събранията, властите следва да проявят някаква толерантност към събиранията, при които няма прояви на насилие от страна на демонстрантите. [Бюлетин № 9.](#)

[Gazioğlu and Others v. Turkey \(no. 29835/05\)](#) и [Akgöl and Göl v. Turkey \(nos. 28495/06 and 28516/06\)](#)

Налагането на дисциплинарни наказания на жалбоподателите заради поставянето на постери, свързани с тяхната дейност на профсъюзни активисти, не на определеното за това място, а на стената в офисите им, не представлява мярка, необходима в едно демократично общество, в противоречие с член 11 от Конвенцията (свобода на сдружаване). [Бюлетин № 12.](#)

[Şişman and Others v. Turkey \(no. 1305/05\)](#) - Решение на Съда

Налагането на редовна забрана за провеждане на различни мероприятия на членове на ОМО Илинден и ОМО Илинден-Пирин и отказът на съдилищата да регистрират тяхно сдружение „ОМО Илинден“ противоречат на свободата на събранията и сдружаването по чл. 11 от Конвенцията. Няма нарушение на същия член по отношение на отказа на ВКС да регистрира партията ОМО Илинден-Пирин, тъй като не са били спазени важни формални законови изисквания, а партията не е ограничена отново да иска регистрация, когато ги изпълни. [Бюлетин № 13.](#)

[United Macedonian Organisation Ilinden and Others v. Bulgaria \(no. 2\) \(no. 34960/04\), Singartiyski and Others v. Bulgaria \(no. 48284/07\), United Macedonian Organisation Ilinden and Ivanov v. Bulgaria \(no. 2\) \(no. 37586/04\), и United Macedonian Organisation Ilinden – PIRIN and Others v. Bulgaria \(no. 2\) \(nos. 41561/07 and 20972/08\)](#)

Отмяна на заповед на администрацията поради липса на пропорционалност означава, че наложената със заповедта мярка не е имала още първоначално основание в закона и следователно противоречи на гарантираната с чл. 11 свобода на мирни събрания. [Бюлетин № 16.](#)

[Szerdahelyi v. Hungary \(no. 30385/07\)](#) и [Patyi v. Hungary \(No.2\) \(no. 35127/08\)](#)

Реакцията на министър на вътрешните работи в отговор на проведен от полицейска синдикална организация митинг, на който се е призовавало към правителствена оставка, е била премерена и макар да може да е имала смразяващ ефект, е била в отговор на „належаща обществена нужда“. [Бюлетин № 23.](#)

[Trade Union of The Police in The Slovak Republic and others v. Slovakia \(no.11828/08\)](#)

Производство за прекратяване на учителски съюз, инициирано от турските власти, заради това, че в устава на съюза била добавена цел да защитава правото на всеки да получава обучение "на майчиния си език", е в противоречие със свободата на изразяването и на сдружаването. [Бюлетин № 23.](#)

[Eğitim Ve Bilim Emekçileri Sendikası v. Turkey \(no. 20641/05\)](#)

---

8. ПРАВО НА СОБСТВЕНОСТ

1. Реституционни дела

Поредица дела по реституционни производства, в които е намерено нарушение на правото на собственост по чл. 1 от Протокол 1 от Конвенцията, подобно на нарушенията, намерени в делата *Великови и др.* (по. 43278/98 и др.) и *Кайрякови* (по. 30945/04). Съдът напомня, че е налице неправомерна намеса в правото на собственост на жалбоподателите, когато по успешно водени срещу тях искове по чл. 7 от Закона за Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти (ЗВСОНИ, по искове на бившите собственици за възстановяване на одържавените им имоти, придобити впоследствие от страна на жалбоподателите), основанието за нищожност на сделката за придобиване на имота от жалбоподателите е по вина изцяло на администрацията и не е следствие използването от тях на служебно или партийно положение или злоупотреба с власт. Съдът напомня, че се изисква държавата да предостави адекватно обезщетение на жалбоподателите за така отнетите им имоти.

[*Yonkov v. Bulgaria* \(no. 17241/06\)/ Бюлетин № 1.](#)

[*Madzharov v. Bulgaria* \(no. 40149/05\)/ Бюлетин № 1.](#)

[*Georgieva and Mukareva v. Bulgaria* \(no. 3413/05\) /Бюлетин № 1.](#)

[*Manova and others v. Bulgaria* \(no. 32626/06\)/ Бюлетин № 6.](#)

Пилотно решение на Съда срещу Румъния във връзка реституционните дела в страната.
[Бюлетин № 2.](#)

[*Maria Atanasiu and Others v. Romania* \(nos. 30767/05 и 33800/06\)](#)

Съдебните разноси, надхвърлящи присъденото обезщетение за отчуждаване на земя, е в нарушение на изискването за пропорционалност по чл. 1 от Протокол 1. [Бюлетин № 3.](#)

[*Perdigao v. Portugal* \(no. 24768/06\) - Решение на Голямото отделение на Съда](#)

Плащането от страна на държавата на обезщетение за отчуждена земя за обществени нужди и продажбата ѝ след това за двойно по-висока сума на търговец за строеж на фабрика, не е нарушение на чл. 1 от Протокол 1, тъй като по-високата сума отразява дейностите, извършени от държавата като прокарване на вода или електричество в имота, а освен това сумата, с която жалбоподателят е обезщетен, е подобна на сумата, плащана от държавата по приятелски споразумения с други собственици на отчуждени земи със същите характеристики на земята, а жалбоподателят не е твърдял, че тези имоти са с по-ниска стойност от неговия. [Бюлетин № 3.](#)

[*Dervaux v. France* \(no. 40975/07\)](#)

Прекомерното забавяне на обезщетение, дължимо за отчужден имот на жалбоподателя, е в нарушение на чл. 1 от Протокол 1 към Конвенцията. [Бюлетин № 5.](#)

[*Dichev v. Bulgaria* \(no. 1355/04\)](#)

Закъснялото вписване в имотния регистър на цялата площ на възстановен имот нарушава правото на собственост по чл. 1 от Протокол 1, а формалистичният подход на съдилищата при доказване на неимуществените вреди по дела по ЗОДОВ води до

неефективност на това вътрешноправно средство, в нарушение на чл. 13 от Конвенцията. [Бюлетин № 7.](#)
[Marinov v. Bulgaria \(no. 36103/04\)](#)

Продължителното неизпълнение на решение за реституция и липсата на законови механизми за осъществяване на принудително изпълнение срещу държавата при отказ да изпълни съдебно решение за реституция са в противоречие с Конвенцията. [Бюлетин № 11.](#)
[Stoycheva v. Bulgaria \(no. 43590/04\)](#)

Налице е нарушение на правото на собственост по чл. 1 от Протокол № 1 заради това, че 11 години жалбоподателките не получават никакво решение във връзка с правата им върху национализиран имот, което ги е поставило в неизвестност дълги години да не знаят дали ще получат ефективна реституция или обезщетение. [Бюлетин № 14.](#)
[Sivova and Koleva v. Bulgaria \(no. 36307/06\)](#)

ЕСПЧ постановява на държавата в тримесечен срок да довърши реституцията на имот, в противен случай да изплати на жалбоподателите обезщетение в размер на 553 000 евро за имуществени вреди. [Бюлетин № 17.](#)
[Mutishev and others v. Bulgaria \(no. 18967/03\)](#) - Решение на Съда относно обезщетението

Българските власти не са действали с дължимата грижа по стандартите на чл. 1 от Първия протокол към Конвенцията при реституция на земеделски земи, чиято прекомерна продължителност е довела до състояние на правна несигурност и е нарушила баланса между правата на жалбоподателите и изискванията на обществен интерес. [Бюлетин № 20.](#)
[Vasilev and Doycheva v. Bulgaria \(no 14966/04\)](#)

Съдът определя обезщетение за нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 на Конвенцията, установено с решение по същество от 02.07.2009 г., във връзка с национална процедура по обезщетение за национализирана мелница. [Бюлетин № 21.](#)
[Zaharievi v. Bulgaria \(no. 22627/03\)](#) - Решение по определяне на справедливо обезщетение

Незачитане на силата на пресъдено нещо и допускане на преразглеждане на въпроса за правото на собственост нарушава основополагащи принципи на правната сигурност и върховенството на закона. [Бюлетин № 21.](#)
[Decheva and others v. Bulgaria \(no. 43071/06\)](#)

Съдът отхвърля като явно необосновани оплаквания за прекомерна продължителност на реституционно производство, поради бездействие на жалбоподателката и липса на неоправдани забавяния, за които да са отговорни националните власти. [Бюлетин № 22.](#)
[Zagorchinova v. Bulgaria \(no. 26471/06\)](#) - Решение по допустимостта

Съдът намира нарушение на правото на собственост във връзка със непропорционално забавяне на реституционния процес на земеделски земи. [Бюлетин № 23.](#)
[Petkova and others v. Bulgaria \(nos. 19130/04, 17694/05 and 27777/06\)](#)

---

2. Други нарушения на правото на собственост

Изземването на автомобил за период над 10 години е прекомерно и нарушава правото на собственост по чл. 1 от Протокол 1. Законът за отговорността на държавата и общините за вреди не предоставя възможност за обезщетение в случай на вреда от продължително вмешателство в правото на собственост вследствие на изземване, което съставлява нарушение на чл. 13 от Конвенцията. [Бюлетин № 2.](#)
[Georgi Atanasov v. Bulgaria \(no. 5359/04\)](#)

Няма нарушение на правото на собственост на дружеството-жалбоподател в резултат на запорирането на банковите му сметки за период от три години и половина след повдигане на обвинение срещу бившия управител и едноличен собственик на дружеството за укриване на данъци и мита. [Бюлетин № 2.](#)
[Benet Czech, spol. s r.o. v. the Czech Republic \(no. 31555/05\)](#)

Изпълнението на план за рекултивиране на хвостохранилище, разположено в близост до имоти на жалбоподателя, не нарушава правата му по чл. 1 от Протокол № 1 (право на собственост), тъй като не са доказани твърденията му, че имотите са загубили от стойността си. Чл. 1 от Протокол № 1 не гарантира правото на използване на притежанията в благоприятна околна среда. [Бюлетин № 4.](#)
[Ivan Atanasov v. Bulgaria \(no. 12853/03\)](#)

Законовата забрана собствениците да прекратят едностранно наемно правоотношение, продължило повече от 20 години, преследва значим обществен интерес и не е в нарушение на чл. 1 от Протокол № 1. [Бюлетин № 4.](#)
[Almeida Ferreira and Melo Ferreira v. Portugal \(no. 41696/07\)](#)

ЕСПЧ разграничава от *Bulves AD* и отхвърля като недопустими четири жалби, в които се повдигат оплаквания за нарушено право на собственост по повод отказано възстановяване на данъчен кредит. [Бюлетин № 5.](#)
[Nazarev and Others v. Bulgaria \(nos. 26553/05, 25912/09, 40107/09 and 12509/10\)-](#)
Решение на Съда по допустимостта

ЕСПЧ присъжда обезщетение от 40 000 евро за имуществени вреди на дружество заради отказан достъп до приватизационна процедура. [Бюлетин № 5.](#)
[Basarba OOD v. Bulgaria \(no. 77660/01\)](#)

Задължителното членство на собствениците на имоти под 75 хектара в ловна организация е в обществен интерес. [Бюлетин № 5.](#)
[Herrmann v. Germany \(no. 9300/07\)](#)

Отказът на властите да разрешат на жалбоподателите да строят в имота си, който, след като бил закупен от тях, бил обявен за исторически паметник, без жалбоподателите да могат да получат друг имот в замяна, е в нарушение на правото им мирно да се ползват от собствеността си. [Бюлетин № 7.](#)
[Potomska and Potomski v. Poland \(no. 33949/05\)](#)

Разрушаването на домовете на жалбоподателите по време на военна операция на руската армия в Чечения не намира опора в националното право и е в нарушение на чл. 1 от Протокол 1 (защита на собствеността). [Бюлетин № 7.](#)
[Esmukhambetov and others v. Russia \(no. 23445/03\)](#)

Съдът обявява за недопустимо оплакване на жалбоподателите по чл. 1 от Протокол № 1, тъй като намира, че съдът, разгледал ревандикационния им иск, е взел разумно и обосновано решение. [Бюлетин № 9.](#)
[Katsarska and Others v. Bulgaria \(no. 25277/06\)](#) - Решение на Съда по допустимостта

Намаляването на пенсиите на работилите в чужбина италианци, които са плащали по-ниски осигуровки от работилите през същия период в Италия, е обоснована и пропорционална намеса в правото на собственост. [Бюлетин № 9.](#)
[Maggio and Others v. Italy \(nos. 46286/09, 52851/08, 53727/08, 54486/08 и 56001/08\)](#)

ЕСПЧ комуникира оплакване срещу България на адвокат заради изключването му от адвокатската колегия поради дело за хулиганство срещу него и възпрепятстването му да упражнява професията си. [Бюлетин № 10.](#)
[Hinov v. Bulgaria \(no. 23603/05\)](#) - Жалба, комуникирана на българското правителство

ЕСПЧ комуникира оплакване на адвокат, назначен за служебен защитник, който бил глобен затова, че е напуснал залата след като получил отказ да му бъде определено по-високо възнаграждение в или над минималния размер по тарифата. [Бюлетин № 10.](#)
[Stefanov v. Bulgaria \(no. 35399/05\)](#) - Жалба, комуникирана на българското правителство

Няма нарушение на правото на собственост, когато жалбоподател е потърсил неуспешно гражданскоправната си претенция за обезщетение към общината по неприложимия в случая ред по ЗОДОВ. [Бюлетин № 11.](#)
[Holevich v. Bulgaria \(no. 25805/05\)](#)

Приемането на явно незаконни и произволни съдебни решения, с които съдията е вписала в търговския регистър нов съвет на директорите на търговско дружество, в което жалбоподателите са били акционери, следствие на което правата на жалбоподателите върху акционерния капитал са били съществено засегнати от действията на новото ръководство, нарушава правото им на собственост. Наличните производства по българското право не са предоставили на жалбоподателите ефективна защита спрямо тези решения, което е позволило трети лица да поемат незаконно контрол върху въпросното дружество. [Бюлетин № 12.](#)
[Shesti Mai Engineering OOD and Others v. Bulgaria \(no. 17854/04\)](#)

Държавата е нарушила правото на собственост на жалбоподателката (чл. 1 от Протокол № 1) като с действията и бездействието си е забавила с повече от 8 години построяването на апартамент, предоставен на жалбоподателката като обезщетение за отчуждена собственост. [Бюлетин № 12.](#)
[Balezdrovi v. Bulgaria \(no. 36772/06\)](#)

Прекомерно бързо проведеното изпълнително производство, фактът, че властите не са извършили внимателен и подробен анализ на всички относими фактори в

изпълнителния процес и липсата на гъвкавост при взимането на решения са допринесли за несъстоятелността и ликвидирането на нефтената компания YUKOS. С действията си властите са нарушили баланса между преследваната легитимна цел и използваните средства в нарушение на чл. 1 от Протокол № 1. [Бюлетин № 12.](#)
[ОАО Neftyanaya Kompaniya Yukos v. Russia \(no. 14902/04\)](#)

Ограничаване на размера на пенсиите в България попада в границите на свобода на преценката на държавата при определяне на социалноосигурителната ѝ политика. [Бюлетин № 13.](#)
[Valkov and others v. Bulgaria \(nos. 2033/04, 19125/04, 19475/04, 19490/04, 19495/04, 19497/04, 24729/04, 171/05 и 2041/05\)](#)

Съдът определя въпроса за справедливото обезщетение на жалбоподателя, след като е намерил с предишно свое решение нарушение на неговите права по Конвенцията. [Бюлетин № 13.](#)
[Popnikolov v. Bulgaria \(no.30388/02\)](#)

Отчуждаването на терен с намерението да се построи социален дом отговаря на изискването за „отнемане в обществен интерес“, но забавянето от близо три десетилетия за реализирането на проекта не може да се приеме, че е в обществен интерес. [Бюлетин № 13.](#)
[Zafranias v. Greece \(4056/08\)](#)

Намаляването на вземането на дружеството-жалбоподател чрез отмяна на окончателно съдебно решение следствие оказан натиск от властите представлява неправомерна намеса в правото на мирно ползване на собствеността. [Бюлетин № 13.](#)
[Agrokompleks v. Ukraine \(no. 23465/03\)](#)

Продължителното лишаване на жалбоподателите от правото на ползване на техен имот, върху който са били изградени жилища за социално слаби, както и нищожният наем, плащан им през годините, са в нарушение на правото на собственост, гарантирано от чл. 1 на Протокол № 1 от Конвенцията. [Бюлетин № 14.](#)
[Saliba and Others v. Malta \(no. 20287/10\)](#)

Спиране изплащанията на пенсии само поради промяна в законодателната уредба представлява непропорционална и неоправдано груба намеса в мирното ползване на притежанията. [Бюлетин № 15.](#)
[Lakicevic and others v. Montenegro and Serbia \(nos. 27458/06, 37205/06, 37207/06 and 33604/07\)](#)

Държавата е тази, която определя условията и процедурата за прехвърляне на собственост и която следи за спазването на тези изисквания. Последниците от грешки, допуснати в нарочно предвидената процедура по продажба на имот следва да бъдат носени от държавата, а не да се поправят на сметка на засегнатите трети лица. [Бюлетин № 15.](#)
[Gladysheva v. Russia \(no.7097/10\)](#)

Запорирането на акциите на жалбоподателя в банка, преди да му бъде повдигнато обвинение за извършването на икономически престъпления (контрабанда на петрол, укриване на данъци и обсебване) и след като е бил задържан и обвинен за незаконно пренасяне през граница на 30 000 USD и организиране на държавен преврат, е в

нарушение на националния закон и следователно в нарушение на чл. 1 от Протокол № 1. [Бюлетин № 15.](#)

[Rafiq Aliyev v. Azerbaijan \(no. 45875/06\)](#)

Удържането на част от парите на задържано лице за издръжката му в местата за задържане не го е лишила напълно от възможността да използва парите си за допълнителна храна, лекарства и други продукти, поради което чл. 1 от Протокол № 1 не е нарушен. [Бюлетин № 15.](#)

[Laduna v. Slovakia \(no. 31827/02\)](#)

В решението си по иска за вреди от непозволено увреждане срещу наследниците на жалбоподателя съдилищата не са извършили своя собствена независима преценка дали е вина, а са се позовали на мотивите на решенията по наказателното дело и така решението им, с което се отнема собствеността на жалбоподателя, е било без процесуални гаранции и в нарушение на принципа за мирно ползване на собствеността.

[Бюлетин № 16.](#)

[Vulakh and others v. Russia \(no.33468/03\)](#)

Налице е нарушение на правото на справедлив процес, както и на правото на собственост, поради неизпълнение на съдебно решение от страна на общината в продължение на около 6 години. [Бюлетин № 17.](#)

[Puleva and Radeva v. Bulgaria \(no. 36265/05\)](#)

Налице е нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 заради вредите, нанесени върху имотите и личното имущество на жалбоподателите вследствие на наводнение от изпускане на водите на язовир. [Бюлетин № 17.](#)

[Kolyadenko and Others v. Russia \(nos. 17423/05, 20534/05, 20678/05, 23263/05, 24283/05 and 35673/05\)](#)

Недопустимо е оплакването за нарушение на правото на собственост във връзка с начина, по който е протекло изпълнителното производство в полза на жалбоподателката. [Бюлетин № 19.](#)

[Petrova v. Bulgaria \(no. 19532/05\)](#)

Защитата на държавата по отношение на имуществото на кредитор на банка в производство по несъстоятелност е достатъчна; правната рамка, регулирала тези отношения, не нарушава позитивните задължения на държавата да осигури механизми за защита на правата на собственост на жалбоподателя. [Бюлетин № 19.](#)

[Kotov v. Russia \(no. 54522/00\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Конфискацията на имущество, придобито със средства от престъпна дейност, не е в нарушение на Конвенцията. [Бюлетин № 19.](#)

[Silickienė v. Lithuania \(no. 20496/02\)](#)

Съдът обявява за недопустима жалба с оплаквания за нарушение на правото на собственост като пряка последица от бездействието на властите да предприемат мерки за превенция и справяне с природни бедствия. [Бюлетин № 20.](#)

[Hadzhiyska v. Bulgaria \(20701/09\)](#) - Решение по допустимостта на Съда

Не може да възникне легитимно очакване, ако съществува спор относно правилното тълкуване и приложение на националния закон – в случая противоречива съдебна практика по дела относно дължимостта и размера на добавки към заплатата на държавни служители. [Бюлетин № 20.](#)

[Albu and others v. Romania \(no. 34796/09 et al.\)](#)

Съдът намира нарушения на правото на собственост и правото на справедлив процес по казус, аналогичен с този по делото *Белев и други срещу България* - неизпълнение на съдебни решения, с които са присъдени трудови възнаграждения и обезщетения на бивши работници на рафинерията 'Плама'. [Бюлетин № 21.](#)

[Hristova and others v. Bulgaria \(nos. 11472/04 and 40590/08\)](#)

ЕСПЧ обявява за недопустими оплаквания на жалбоподателите във връзка с бездействие на общинските власти при приемане на нов застроителен и регулационен план при реституция, тъй като властите са предприели необходимите мерки и забавянията се дължат на характера на дейността, която изисква време и при която могат да възникнат усложнения от техническо, административно или юридическо естество. [Бюлетин № 21.](#)

[Tasevi v. Bulgaria \(no. 42625/02\)](#) - Решение по допустимостта

Съдът заличава жалба с оплаквания за нарушение на правото по чл. 1 от Протокол № 1 на Конвенцията във връзка с невъзможността на жалбоподателя да сезира властите да променят предназначението на негова земя поради ограничения при разрешаване на строителството в определени градски райони - дезинтересиране на жалбоподателя от продължаване на процедурата. [Бюлетин № 21.](#)

[Nedyalkov v. Bulgaria \(no. 31151/06\)](#) - Решение на Съда по допустимост

Задължението на собственици на земи в Германия, морално противопоставящи се на лова, да трябва да го толерират в земите си, поставя непропорционално тежък товар върху тях, в противоречие с чл. 1 от Протокол № 1. [Бюлетин № 21.](#)

[Herrmann v. Germany \(no. 9300/07\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Италианските власти не са осигурили в продължителен период от време предавателни честоти на телевизионна компания, на която са предоставили преди това телевизионен лиценз, което ѝ е попречило да упражни правото си на мирни притежания. [Бюлетин № 21.](#)

[Centro Europa 7 S.r.l. and Di Stefano v. Italy \(no. 38433/09\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Ретроактивното законодателство, променящо начина за определяне на пенсиите на върховните съдии в Грузия, не е непропорционално. [Бюлетин № 21.](#)

[Khoniakina v. Georgia \(no. 17767/08\)](#)

Невъзможността на собственици на имоти, отдадени под наем, да увеличат цените на наемите поради забрана в норвежкото законодателство нарушава техните права на собственост. [Бюлетин № 21.](#)

[Lindheim and Others v. Norway \(nos. 13221/08 и 2139/10\)](#)

Няма нарушение на правото на собственост, когато властите са наредили събаряне на временна второстепенна постройка в съответствие с разпоредбите на вътрешното законодателство при преследване на легитимни цели и осигурен баланс на интересите.

[Бюлетин № 22.](#)

[Tashev v. Bulgaria \(no. 41816/04\)](#)

Съдът отхвърля като недопустими оплакванията на жалбоподатели за нарушение на правото на собственост и дискриминация във връзка с т. нар. „таван на пенсиите”, като се позовава на делото *Valkov and Others*. [Бюлетин № 22.](#)

[Hristov v. Bulgaria и други жалби \(no. 13684/03 и други\)](#) - Решение по допустимост

[Mlodziejewski v. Bulgaria \(no. 34856/06\)](#) – Съдът заличава жалбата от списъка на делата си по силата на чл. 37 § 1 in fine, като приема, че жалбоподателят се е дезинтересирал от нея, тъй като не е отговорил на становището на Правителството след комуникиране на жалбата.

[Бюлетин № 23.](#)

---

9. ЗАБРАНА ЗА ДИСКРИМИНАЦИЯ

Намаляването на издръжка на дете, ако родителят сключи нов брак или заживее с нов партньор, без това намаление да се прилага за хомосексуални партньори, е дискриминационно. [Бюлетин № 1.](#)

[J. M. v. the United Kingdom \(no. 37060/06\)](#)

Заетите по трудово правоотношение бащи имат право на “отпуск за кърмене”, независимо от трудовия статус на майката. Испанската правна уредба, съгласно която заетите по трудово правоотношение бащи нямат право да ползват този отпуск вместо майката, освен ако и тя не работи по трудово правоотношение, е необоснована дискриминация въз основа на пола. [Бюлетин № 1.](#)

Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване² по делото [C-104/09 Roca Álvarez/Sesa Start Espana ETT SA](#)

Многократната забрана за провеждане на гей парад в Москва е неоправдана и в нарушение на свободата на мирни събрания и защитата от дискриминация. [Бюлетин № 2.](#)

[Aleksyev v. Russia \(nos. 4916/07, 25924/08 u 14599/09\)](#)

Отказът да се даде отпуск за отглеждане на малко дете на военнотружещ баща за разлика от правото на военнотружещите майки на такъв отпуск е дискриминация – нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 8 от Конвенцията. [Бюлетин № 2.](#)

[Konstantin Markin v. Russia \(no. 30078/06\)](#)

Отказът да бъдат предоставени социални добавки за многодетност на майки – политически бежанки в Гърция, заради това че не са гражданки на Гърция, на ЕС или с гръцки произход, нарушава правата им на личен и семеен живот и свобода от дискриминация. [Бюлетин № 2.](#)

[Fawsie v. Greece \(no. 40080/07\)](#) и [Saidoun v. Greece \(no. 40083/07\)](#)

Правна норма, въвеждаща разлика в третирането, пряко основана на критерия възраст, води до прекомерно увреждане на законосъобразните интереси на работниците.

[Бюлетин № 2.](#)

Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по делото [C-499/08 Ingeniørforeningen i Danmark / Region Syddanmark](#)

Налице е дискриминация по признак пол заради правилата на швейцарското законодателство относно избора на семейна фамилия при смесените бракове, тъй като се прилагат различни правила с оглед на това дали мъжът или жената са с швейцарско гражданство. [Бюлетин № 3.](#)

² Преюдициалното запитване позволява на юрисдикции в държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към СЕС с въпрос относно тълкуването на правото на съюза или валидността на акт на съюза. Съдът не решава национални спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

[Losonci Rose and Rose v. Switzerland \(no. 664/06\)](#)

Конвенцията не изисква държавата да признае жалбоподателката за наследничка на мъж, с когото е имала сключен религиозен, но не и граждански брак. [Бюлетин № 3.](#)
[Şerife Yiğit v. Turkey \(no. 3976/05\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

Недопустими са жалбите на двама унгарски роми, които се оплакват, че като деца са били дискриминирани, тъй като са били сегрегирани в помощни училища въз основа на експертно заключение, че имат леки ментални затруднения, а образованието в тези училища е било на ниско ниво. [Бюлетин № 3.](#)
[Horváth and Vadászi v. Hungary \(no. 2351/06\)](#)

Няма дискриминация, когато националните съдилища са ограничили контактите на транссексуална с нейното дете заради най-добрия интерес на детето (да му дадат възможност постепенно да свикне с промяната на пола на родителя си), а не заради транссексуалността на родителя. [Бюлетин № 3.](#)
[P.V. v. Spain \(no. 35159/09\)](#)

Допустимо е национално законодателство, което предвижда задължителното пенсиониране на университетските професори на 68-годишна възраст, и дава възможност те да продължат да упражняват професията си след 65 годишна възраст само посредством срочни договори за една година, доколкото това законодателство преследва законосъобразна цел. [Бюлетин № 3.](#)
[Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по съединени дела C-250/09 и C-268/09 Georgiev](#)

Национална правна уредба, която с цел насърчаване на достъпа до заетост на по-млади хора позволява на работодател да уволнява работниците, придобили право на пенсия, при положение че жените придобиват това право пет години по-рано от мъжете, представлява забранена пряка дискриминация, основана на пола. [Бюлетин № 3.](#)
[Решение по Съда на ЕС по преюдициално запитване по дело C-356/09 Kleist](#)

Разследването на религиозно мотивирано насилие по начин, по който се разследват случаи, в които няма такъв мотив, означава, че властите си затварят очите пред специфичното естество на тези разрушителни за основните права актове. Пренебрегването и неразследването на данните, че нападенията са мотивирани от религиозна омраза, представлява нарушение на забраната за дискриминация (чл. 14 във връзка с чл. 3 от ЕКПЧ). [Бюлетин № 4.](#)
[Milanović v. Serbia \(no. 44614/07\)](#)

Държавата е длъжна да остане неутрална при упражняването на регулаторните си правомощия по отношение на различни религии и вероизповедания. Нарушение на правата на три реформистки църкви по чл. 14 (забрана на дискриминацията) във връзка с чл. 9 от Конвенцията (право на свобода на мисълта, съвестта и религията). [Бюлетин № 4.](#)
[Savez crkava "Rijec života" and others v. Croatia \(no. 7798/08\)](#)

Няма нарушение на чл. 14 от Конвенцията (защита от дискриминация) при разследването на смъртта на ром, защото жалбоподателите не са доказали, че расистки

мотиви от страна на властите са били причината за неефективното разследване. [Бюлетин № 5.](#)

[Dimitrova and Others v. Bulgaria \(no. 44862/04\)](#)

Задължението на собствениците на ловни райони с площ по-малка от 75 хектара да членуват в ловни асоциации, което не важи за собствениците на по-големи райони, е обосновано и в обществен интерес и не е в нарушение на забраната за дискриминация. [Бюлетин № 5.](#)

[Herrmann v. Germany \(no. 9300/07\)](#)

По-благоприятното третиране на жените по отношение условията за придобиване на право на пенсия не представлява непозволена дискриминация. [Бюлетин № 6.](#)

[Andrle v. the Czech Republic \(no. 6268/08\)](#)

Държавата разполага с минимална свобода на преценка, когато взема мерки, ограничаващи основните права на ХИВ-позитивните лица, и е длъжна да обоснове много убедително всяко едно ограничение. [Бюлетин № 7.](#)

[Kiyutin v. Russia \(no. 2700/10\)](#)

Отчитането на пола на застрахования като рисков фактор в застрахователните договори представлява дискриминация. [Бюлетин № 7.](#)

Решение на СЕС по [дело C-236/09](#)

Допълнителната пенсия за осигурителен стаж не е плащане, изключено от приложното поле на Директива 2000/78/ЕО. [Бюлетин № 9.](#)

Решение на СЕС по [дело C-147/08](#)

С въвеждането на изискване за гражданство при достъп до професията нотариус Белгия, Франция, Люксембург, Австрия, Германия и Гърция не са изпълнили задълженията си по чл. 43 от ЕО (свобода на установяване), като са допуснали разлика в третирането, основана на гражданството. [Бюлетин № 9.](#)

Решения на СЕС по дела [C-47/08](#), [C-50/08](#), [C-51/08](#), [C-53/08](#), [C-54/08](#) и [C-61/08](#)

Съдът намира дискриминация, свързана с правото на образование по признак гражданство, поради задължението за чужденци без разрешение за постоянно пребиваване в страната да заплащат такси за средно образование, което по българската Конституция е безплатно. [Бюлетин № 10.](#)

[Anatoliy Ponomaryov and Vitaliy Ponomaryov v. Bulgaria \(no. 5335/05\)](#)

Невключването в пенсионната система на страната на лишен от свобода, който е полагал дълги години труд в затвора, не представлява дискриминация. [Бюлетин № 11.](#)

[Stummer v. Austria \(no. 37452/02\)](#) - *Решение на Голямото отделение*

Правото на ЕС допуска задължително пенсиониране на длъжностни лица на пожизнена служба, ако тези норми имат за цел: установяване на балансирана възрастова структура, благоприятстване наемаването на работа на младите, оптимизиране управлението на персонала и предотвратяване на евентуални съдебни спорове относно способността на заетото лице да упражнява своята дейност над определена възраст, но доколкото

законът позволява постигането на тази цел с подходящи и необходими средства. [Бюлетин № 11.](#)

Решение на СЕС по съединени дела [C 159/10 и C 160/10](#)

Държавите членки следва да предприемат мерки в областта на тежестта на доказване при дискриминационни дела, така че когато лице докаже факти, които позволяват да се допусне съществуването на дискриминация, ответникът да бъде задължен да докаже, че принципът на равно третиране не е нарушен. Това изискване обаче не въвежда право на кандидата за професионално обучение на достъп до притежавана от организаторите на съответното обучение информация за квалификациите на другите кандидати, за да може да докаже „факти, които позволяват да се допусне съществуването на пряка или непряка дискриминация”. [Бюлетин № 11.](#)

Решение на СЕС по дело [C-104/10](#)

Не е нарушена забраната за дискриминация заради отказа на властите да предоставят приоритет на жалбоподателката при получаване на социално жилище, тъй като те са представили разумно и обективно оправдание за това. [Бюлетин № 12.](#)

[Bah v. the United Kingdom \(no. 56328/07\)](#)

Мярката, с която възрастовата граница, над която пилотите нямат право да извършват дейността си, определена на 60 години в колективен трудов договор, въпреки че в националната и международната правна уредба същата граница е 65 години, не е необходима за обществената сигурност и за защитата на здравето. [Бюлетин № 12.](#)

Решение на Съда на ЕС по делото [C 447/09 Reinhard Prigge, Michael Fromm, Volker Lambach/Deutsche Lufthansa AG](#)

Не е налице дискриминация спрямо пенсионерите, чийто размер на пенсиите е ограничен по закон. [Бюлетин № 13.](#)

[Valkov and others v. Bulgaria \(nos. 2033/04, 19125/04, 19475/04, 19490/04, 19495/04, 19497/04, 24729/04, 171/05 и 2041/05\)](#)

Няма нарушение на забраната за дискриминация по 14 от Конвенцията заради отказа на българските съдилища да регистрират ОМО Илинден-Пирин като политическа партия. [Бюлетин № 13.](#)

[United Macedonian Organisation Ilinden – PIRIN and Others v. Bulgaria \(no. 2\) \(nos. 41561/07 and 20972/08\)](#)

Разпоредбата на малтийския Закон за гражданството, според който децата, родени без брак от майка чужденка и баща малтиец не получават малтийско гражданство представлява дискриминация и е в нарушение на чл. 14 във връзка с правото на личен и семеен живот (чл. 8). [Бюлетин № 13.](#)

[Genovese v. Malta \(no. 53124/09\)](#)

Законовото задължение на адвокати и нотариуси да приемат назначаването си за юридически настойници на психично болни лица и да работят без заплащане не е дискриминация, тъй като тези две професионални групи не са в сравнима сходна ситуация с други лица с юридическо образование. [Бюлетин № 13.](#)

[Graziani-Weiss v. Austria \(no. 31950/06\)](#)

По-неблагоприятното положение при предоставяне на компенсираща добавка към пенсиите, в което се намират значително по-голям процент пенсионирани жени, отколкото пенсионирани мъже, не може да бъде оправдано нито с обстоятелството, че жените се ползват от по-ранна възраст за пенсиониране, нито с това, че по-дълго време получават пенсия, нито пък с обстоятелството, че става дума за мерки от извънреден характер. [Бюлетин № 13.](#)

Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по дело [C-123/10 Brachner](#)

Не е дискриминационно различното третиране на жалбоподателките като непълнолетни спрямо пълнолетните, които не подлежат като тях на лишаване от свобода за противообществени прояви. [Бюлетин № 14.](#)

[A. and others v. Bulgaria \(no. 51776/08\)](#)

Законодателно установени различия в режима и условията спрямо задържаните и вече осъдените лица в местата за лишаване от свобода в Словакия представляват дискриминация при упражняване правото на личен живот. [Бюлетин № 15.](#)

[Laduna v. Slovakia \(no. 31827/02\)](#)

Конвенцията не спира действието си пред вратите на казармата. Тъй като в службата си г-н Markin е можел лесно да бъде заменен от жена военнослужещ, няма разумно обяснение защо той няма право на отпуск за отглеждане на малко дете. Следователно е бил дискриминиран по полов признак. [Бюлетин № 18.](#)

[Konstantin Markin v. Russia \(no.30078/06\)](#) - *Решение на Голямото отделение на Съда*

Директива 2003/109/ЕО на Съвета относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни не допуска при отпускането на жилищна помощ да има правна уредба, която третира различно гражданите на трета страна, ползващи се със статут на дългосрочно пребиваващи по Директивата, в сравнение с живеещите в същата провинция или регион граждани на държавата членка. [Бюлетин № 19.](#)

Решение на СЕС по [дело C-571/10](#)

Директива 2000/43, Директива 2000/78 и Директива 2006/54 не предвиждат право на работник, чиято кандидатура за работа е отхвърлена, да получи достъп до информация дали работодателят е назначил друг кандидат. Пълният отказ от страна на работодателя за достъп до информация обаче може да се окаже едно от обстоятелствата, които трябва да се вземат предвид при доказването на фактите, от които може да бъде заключено, че е налице пряка или непряка дискриминация. [Бюлетин № 19.](#)

Решение на СЕС по [дело C-415/10](#)

Прагът от 7 % представителност от гласовете на предходните парламентарни избори за политическа партия, който е критерий за получаване на държавно финансиране, не е непропорционален. [Бюлетин № 20.](#)

[Ozgurluk Ve Dayanisma Partisi \(ODP\) v. Turkey \(7819/03\)](#)

Словенските власти не са регламентирали напълно положението на „изтритите“ лица - бивши граждани на Югославия - от регистъра на постоянно пребиваващите в страната и са ги третирали различно от останалите чужденци без оправдание. [Бюлетин № 21.](#)

[Kurić and Others v. Slovenia \(no. 26828/06\)](#) - *Решение на Голямото отделение на Съда*

Съдът отхвърля като недопустими оплакванията на жалбоподатели за нарушение на правото на собственост и дискриминация във връзка с т. нар. „таван на пенсиите”, като се позовава на делото *Valkov and Others*. [Бюлетин № 22](#).

[Hristov v. Bulgaria и други жалби \(no. 13684/03 и други\)](#) - Решение по допустимост

Макар италианските власти да не са успели адекватно и ефективно да разследват твърдения на жалбоподателите, български граждани, за насилие, Съдът не смята, че този факт е повлиян или е следствие на дискриминация. [Бюлетин № 22](#).

[M and others v. Italy and Bulgaria \(no. 40020/03\)](#)

Директива 2000/78 допуска национална мярка, която дава възможност на работодателя да прекрати трудовия договор на работника само поради това, че същият е навършил 67 години, дори и тази мярка да не отчита размера на пенсията, която работникът ще получава, при положение че тази мярка е обективно и обосновано оправдана от законосъобразна цел, свързана с политиката по заетостта и пазара на труда, и средствата, използвани за постигането ѝ, са необходими и подходящи. [Бюлетин № 22](#).

Решение на СЕС по делото [C-141/11](#)

---

10. СВОБОДА НА ПРИДВИЖВАНЕ

Автоматичното продължаване на наложената забрана за напускане на страната без преоценка на ситуацията е нарушило справедливия баланс между правото на жалбоподателя да се придвижва свободно и обществения интерес от превенция и борба с престъпността. [Бюлетин № 5.](#)

[Makedonski v. Bulgaria \(no. 36036/04\)](#)

Забраната за напускане на страната, наложена на подсъдим, и формалният контрол на съда при преценката на нейната необходимост водят до нарушение на правото на свободно придвижване, гарантирано от чл. 2 на Протокол 4. [Бюлетин № 6.](#)

[Pfeifer v. Bulgaria \(no. 24733/04\)](#)

Отнемането на международен паспорт на основание осъждането на жалбоподателя, без да се преценят индивидуалните обстоятелства, е в нарушение на чл. 2 от Протокол 4 (свобода на придвижване). [Бюлетин № 6.](#)

[Nalbantski v. Bulgaria \(no. 30943/04\)](#)

Забраната за пътуване извън страната на бивш военен на основание, че му е била известна секретна информация, е в нарушение на чл. 2 от Протокол 4 (право на свободно придвижване). [Бюлетин № 6.](#)

[Soltysyak v. Russia \(no. 4663/05\)](#)

Граждани на трета страна, чието дете е гражданин на държава членка, могат да пребивават и работят в тази държава, тъй като противното би лишило детето от възможността да се ползва от най-съществената част от правата, свързани със статута му на гражданин на Съюза. [Бюлетин № 7.](#)

Решение на СЕС по дело [C-34/09](#)

Гърция е осъдена да заплати еднократно сумата от 3 милиона евро за закъснение в транспонирането на директива относно обезщетението на жертвите на престъпления (Директива 2004/80/ЕО на Съвета от 29.04.2004 година, ОВ L 261, стр. 15). Според СЕС мерките, насочени към улесняване на обезщетяването на жертвите от престъпления, допринасят за свободното движение на хора и за защитата на физическата неприкосновеност на гражданите на Съюза, които се придвижват от една държава членка в друга. [Бюлетин № 7.](#)

Решение на СЕС по дело [C-407/09 Комисия/Гърция](#)

С въвеждането на изискване за гражданство при достъп до професията нотариус Белгия, Франция, Люксембург, Австрия, Германия и Гърция не са изпълнили задълженията си по чл. 43 от ЕО (свобода на установяване), като са допуснали разлика в третирането, основана на гражданството. [Бюлетин № 9.](#)

Решения на СЕС по дела [C-47/08](#), [C-50/08](#), [C-51/08](#), [C-53/08](#), [C-54/08](#) и [C-61/08](#)

Съдът намира нарушение на чл. 2 от Протокол 4 поради неоснователност на наложената мярка забрана за напускане на страната. [Бюлетин № 10.](#)

[Prescher v. Bulgaria \(no. 6767/04\)](#)

Национална законова или подзаконова разпоредба, която придава автоматичен характер на дадено решение за забрана за напускането на територията на страната само поради факта на съществуване на данъчно задължение, без да се вземе предвид личното поведение на съответното лице, не би съответствала на изискванията на правото на Съюза. [Бюлетин № 14.](#)

Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по дело [C-434/10](#)

Допустима е национална правна уредба, която позволява да се ограничи правото на гражданин на държава членка да пътува до друга държава членка, по-специално по съображението, че той е осъден с наказателна присъда в друга държава за пренасяне на наркотични вещества, при условие, че: 1. личното поведение на този гражданин представлява истинска, настояща и достатъчно сериозна заплаха, която засяга някой от основните интереси на обществото; 2. предвидената ограничителна мярка гарантира осъществяването на преследваната с нея цел и не надхвърля необходимото за нейното постигане; 3. тази мярка може да бъде предмет на ефективен съдебен контрол, позволяващ да се провери от фактическа и правна страна законосъобразността ѝ по отношение на изискванията на правото на Съюза. [Бюлетин № 14.](#)

Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по дело [C-430/10](#)

Наложената забрана за напускане на страната поради факта на осъждането е в нарушение на правото на свободно придвижване. [Бюлетин № 17.](#)

[Dimitar Ivanov v. Bulgaria \(no. 19418/07\)](#)

Налице е нарушение на правото на свободно придвижване на двама от жалбоподателите във връзка с наложените им забрани да напускат страната поради факта на осъждането им. [Бюлетин № 19.](#)

[Sarkizov and others v. Bulgaria \(nos. 37981/06, 38022/06, 39122/06, and 44278/06\)](#)

Съдът заличава жалбата, касаеща оплаквания за нарушения на чл. 8 на Конвенцията и на чл. 2 на Протокол 4 към Конвенцията във връзка с наложена забрана за пътуване, поради неизплатени задължения по банков кредит, поради постигнато приятелско споразумение. [Бюлетин № 23.](#)

[Tsoneva v. Bulgaria \(no. 34587/07\)](#)

ЕСПЧ комуникира жалба по висящо пред него дело за несъразмерност на наложена забрана за напускане на страната поради осъждане. [Бюлетин № 2.](#)

[Ivanov v. Bulgaria \(no. 19418/07\)](#) Жалба, комуникирана от Съда на българското правителство

---

11. ДРУГИ ПРАВА

1. Право на ефективно средство за защита

Законът за отговорността на държавата и общините за вреди не предоставя възможност за обезщетение в случай на вреда от продължително вмешателство в правото на собственост вследствие на изземване, което съставлява нарушение на чл. 13 от Конвенцията. [Бюлетин № 2.](#)

[Georgi Atanasov v. Bulgaria \(no. 5359/04\)](#)

Искът за обезщетение по ЗОДОВ не може да се счита за ефективно вътрешноправно средство във връзка с условията на задържане, когато твърдяното нарушение на чл. 3 продължава, както и поради формалистичния подход на българския съд при доказването на неимуществени вреди. [Бюлетин № 6.](#)

[Pliyev and others v. Bulgaria \(nos. 4473/02 and 34138/04\)](#) и [Radkov v. Bulgaria \(no. 2\) \(no. 18382/05\)](#)

Две пилотни решения срещу България, в които ЕСПЧ задължава страната да въведе ефективно вътрешноправно средство по оплаквания за прекомерна дължина на съдебното производство. [Бюлетин № 9.](#)

[Dimitrov and Hamanov v. Bulgaria \(nos. 48059/06 and 2708/09\)](#) и [Finger v. Bulgaria \(no. 37346/05\)](#)

---

2. Повторно осъждане или наказание

Административно-наказателно производство за нарушаване правилата за пожарна безопасност, при което максималната глоба била 200 лв., не представлява повдигане на „наказателно обвинение“ по смисъла на Конвенцията и затова привличането на лицето и към наказателна отговорност за същото деяние не нарушава принципа *non bis in idem*.

[Бюлетин № 9.](#)

[Kurdov and Ivanov v. Bulgaria \(no. 16137/04\)](#)

---

3. Право на свободни избори

Бланкетната забрана пред затворниците да гласуват на изборите във Великобритания е в нарушение на чл. 3 от Протокол 1 (право на свободни избори).

[Greens and M. T. v. the United Kingdom \(no. 60041/08 и 60054/08\)](#) – Решение на Голямото отделение на Съда

Анулирането на част от кандидатурите за местни избори на политическа партия, свързана със забранени по-рано подкрепящи тероризма формирования, не противоречи на разпоредбите на Конвенцията, включително чл. 3 от Протокол 1 (право на свободни избори). [Бюлетин № 4.](#)

[Eusko Abertzale Ekintza – Acción Nacionalista Vasca \(EAE-ANV\) v. Spain \(nos. 51762/07 and 51882/07\)](#)

Забраната бивш президент на Литва, отстранен от поста заради нарушаване на конституцията, да се кандидатира за депутат, представлява непропорционално

ограничение на правото му да участва свободно в избори (чл. 3 от Протокол 1 към Конвенцията). [Бюлетин № 5.](#)

[Paksas v. Lithuania \(no. 34932/04\)](#) - Решение на Голямото отделение

Съдът комуникира жалба, свързана с решението на Конституционния съд да касира резултатите от парламентарните избори от 05.07.2009 г. в 23 секции в Турция. [Бюлетин № 8.](#)

[Riza and DPS v. Bulgaria \(no. 48555/10\)](#) - Жалба, комуникирана на българското правителство

Невъзможността на гръцките граждани, живеещи в чужбина, да упражнят правото си на гласуване на парламентарните избори в Гърция от местоживеенето си не представлява нарушаване на правото на свободни избори по чл. 3 от Протокол № 1. [Бюлетин № 18.](#)

[Sitaropoulos and Giakoumopoulos v. Greece \(no. 42202/07\)](#)

Невъзможността на лишен от свобода да гласува не е непропорционална, тъй като забраната за гласуване по италианското право не е обща, автоматично приложима и неразграничаваща различните случаи, а е съобразена със срока на наказанието и характера и тежестта на престъплението. [Бюлетин № 20.](#)

[Scoppola v. Italy \(n° 3\) \(no. 126/05\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

---

4. Право на образование

Временното изключване на ученик, заподозрян, че е извършил палеж в класната стая, не е в нарушение на правото на образование по чл. 2 от Протокол 1 към ЕКПЧ. [Бюлетин № 5.](#)

[Ali v. the United Kingdom \(no. 40385/06\)](#)

Поставянето на разпятия в класните стаи в Италия не води до индоктринизация или налагане на християнската религия и затова не е в нарушение на чл. 2 от Протокол 1, който гарантира на родителите правото да възпитават децата си в съответствие със собствените си религиозни възгледи. [Бюлетин № 7.](#)

[Lautsi and others v. Italy \(no. 30814/06\)](#) - Решение на Голямото отделение

Санкционирането на родители заради това, че са спрели децата си от посещаване на задължителни часове в училище по сексуално образование и други подобни задължителни мероприятия не е в нарушение на правото им да обучават децата си съобразно религиозните им разбирания. [Бюлетин № 12.](#)

[Dojan and others v. Germany \(nos. 319/08, 2455/08, 7908/10, 8152/10 и 8155/10\)](#) – Решение по допустимостта

ЕСПЧ комуникира оплакване, свързано с достъпа до образование на задържан под стража. [Бюлетин № 5.](#)

[Velev v. Bulgaria \(no. 16032/07\)](#) - Жалба, комуникирана от Съда на българското правителство

---

5. Право на индивидуална жалба

Отказът на българския съд да предостави на жалбоподателя необходимите документи във връзка с депозирана жалба в Страсбург представлява нарушение на правото на индивидуална жалба по чл. 34 от Конвенцията. [Бюлетин № 10.](#)
[Zdravko Petrov v. Bulgaria \(no. 20024/04\)](#)

Налице е нарушение на чл. 34 от Конвенцията (право на индивидуална жалба и забрана държавите да пречат на ефективното упражняване на това право) заради неизпълнение на привременни мерки, постановени от ЕСПЧ, от страна на правителството да премести лишен от свобода в специализирана болница, в която да може да му се осигури подходящо лечение. [Бюлетин № 14.](#)
[Makharadze and Sikharulidze v. Georgia \(no.35254/07\)](#)

Жалбоподателите трябва да могат свободно да комуникират със Съда без каквато и да е форма на натиск от страна на властите; писмо от Регистратурата на Съда до жалбоподателя, отворено от затворническата администрация, е намеса в правото му на индивидуална жалба. [Бюлетин № 16.](#)
[Fetisov and Others v. Russia \(nos. 43710/07, 6023/08, 11248/08, 27668/08, 31242/08 и 52133/08\)](#)

---

6. Забрана на принудителен труд

Законовото задължение на адвокати и нотариуси да приемат назначаването си за юридически настойници на психично болни лица и да работят без заплащане не представлява принудителен труд в нарушение на чл. 4, § 2 от Конвенцията. Няма нарушение и на забраната за дискриминация, тъй като тези две професионални групи не са в сравнима сходна ситуация с други лица с юридическо образование. [Бюлетин № 13.](#)
[Graziani-Weiss v. Austria \(no. 31950/06\)](#)

---

7. Забрана за налагане на наказание без закон

Наложеното наказание на шеф на финансова пирамида за поредица измами е в нарушение на чл. 7 от Конвенцията, тъй като към момента на извършване на деянието предвиденото по закон наказание е било по-леко от наложеното му. [Бюлетин № 17.](#)
[Alimuçaj v. Albania \(no.20134/05\)](#)

---

8. Забрана за колективно експулсиране

Връщането в Либия на мигранти, бягащи от Сомалия и Еритрея, без да са били разгледани конкретните обстоятелства по случая, представлява колективно експулсиране, в нарушение на чл. 4 от Протокол № 4. [Бюлетин № 17.](#)
[Hirsi Jamaa and others v. Italy \(no. 27765/09\)](#) - Решение на Голямото отделение на Съда

---

9. Задължение за подпомагане на Съда в производството

Русия е нарушила чл. 38 от Конвенцията (задължението за подпомагане на Съда в производството), като е отказала да предостави постановлението за прекратяване на разследването относно т. нар. Катинско клане с аргумента, че то е било засекретено, а няма никакви законни съображения за сигурност. [Бюлетин № 19.](#)

[Janowiec and others v. Russia \(nos. 55508/07, 29520/09\)](#)

---

10. Право на обезщетение в случай на съдебна грешка

Невъзможността на осъден поради съдебна грешка да търси впоследствие обезщетение за неимуществени вреди (а не само имуществени), е в нарушение на чл. 3 от Протокол № 7. [Бюлетин № 21](#).

[Poghosyan and Baghdasaryan v. Armenia \(no. 22999/06\)](#)

---

11. Решения на СЕС

Не може да се отхвърли молба за разрешение за лечение в друга държава членка от компетентната институция, когато в държавата членка по местопребиваване не може своевременно да бъде получено идентично на предвиденото лечение или лечение с еднаква ефикасност, както и по съображение, че такъв способ на лечение не се прилага в държавата членка по местопребиваването на осигуреното лице. Подобно съображение ограничава обхвата на Регламент № 1408/713. [Бюлетин № 2](#).

[Решение на Съда на ЕС по дело C-173/09 Елчинов / Националната здравноосигурителна каса \(НЗОК\)](#)

Националният съд, който издава европейска заповед за арест, е компетентен да констатира, че постановена по реда на националното право предходна присъда не обхваща същите деяния като деянията, посочени в заповедта за арест. В такива случаи съдебният орган, който задържа подсъдимия, по принцип не може да откаже предаването му. [Бюлетин № 3](#).

[Решение по Съда на ЕС по преюдициално запитване по дело C-261/09 Mantello](#)

На едно лице може да му бъде отнет статута на бежанец, ако то е лично отговорно за действия на организация, която ползва терористични методи. Сам по себе си фактът, че лицето е било член на такава организация, не може автоматично да води до изключване от статута на бежанец. [Бюлетин № 3](#).

[Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по съединени дела C-57/09 и C-101/09 Германия срещу В и Германия срещу D](#)

Държавата не е изпълнила задълженията си по чл. 49 ДЕО, когато не е предвидила възможност за възстановяване на медицинските разходи за извънболнично лечение в друга държава членка, както и когато националният закон поставя възстановяването на тези разходи в зависимост от издаването на предварително разрешение. [Бюлетин № 13](#).

[Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по дело C 255/09 Комисия/Португалия](#)

Директива 2008/115 не допуска правна уредба на държава членка, която наказва незаконното пребиваване в страната с наказателноправни санкции, в случай че не е извършено друго нарушение освен незаконно пребиваване. [Бюлетин № 15](#).

[Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по дело C-329/11 Achughbalian](#)

---

³ РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА (ЕО) № 1408/71 за прилагането на схеми за социална сигурност на наети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността.

Правото на ЕС не допуска прилагането на необорима презумпция, че държавата членка, която е компетентна да се произнесе по молби за убежище, спазва основните права в Европейския съюз. [Бюлетин № 15.](#)

Решение на Съда на ЕС по преюдициално запитване по съединени дела [C-411/10](#) и [C-493/10 - N. S. \(C-411/10\)](#)

Държавите могат да приемат, че престъпления като сексуалната експлоатация на деца и другите престъпления, посочени в чл. 83, параграф 1, ал. 2 от ДФЕС, са особено тежко посегателство върху основен интерес на обществото и пряка заплаха за спокойствието и физическата сигурност на населението и следователно попадат в обхвата на понятието „императивни съображения, свързани с обществената сигурност“, като обосновават мярка за експулсиране по чл. 28, параграф 3 от Директива 2004/38. [Бюлетин № 20.](#)

Решение на СЕС по [дело C 348/09](#)

Достъпът на български студенти до австрийския пазар на труда трябва да бъде при преференциални условия спрямо този на граждани на трета държава. [Бюлетин № 21.](#)

Решение на СЕС по [дело C-15/11](#)

Държавата членка, сезирана с молба за убежище, е длъжна да предостави предвидените в Директива 2003/9 минимални условия на приемане на търсещите убежище, дори спрямо такива, за които реши съгласно Регламент № 343/2003 да отправи искане към друга държава членка да поеме отговорността за тях или да ги приеме обратно в качеството ѝ на държава членка, компетентна за разглеждането на молбата за убежище. Тези задължения се погасяват при действителното прехвърляне на лицето от молещата държава членка и тя е тази която понася финансовата тежест за предоставянето на минималните условия. [Бюлетин № 23.](#)

Решение на СЕС по дело [C-179/11](#)

Фондация „Български адвокати за правата на човека“

Гр. София 1000
Ул. „Гурко“ № 49, вх. А, ет. 3
Тел.: 02/980 39 67
Тел./Факс: 02/980 66 33

e-mail: hrlawyer@blhr.org

www.blhr.org

Редактор на бюлетина-каталог Полина Русинова. За изготвянето му допринесе Виолета Ананиева-Шнайдер. E-mail за връзка: hrlawyer@blhr.org

© Всички права запазени

Публикуваният текст не обвързва Европейския съд по правата на човека, Съвета на Европа или Съда на Европейския съюз.

Настоящата публикация е осъществена с подкрепата на Институт „Отворено общество“ – София. Изложените в нея мнения и позиции принадлежат единствено на авторите на този материал. Те по никакъв начин не могат да се приемат за израз на мнения и позиции на Институт "Отворено общество" – София.

